

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี

นางสาวพรพิมล เสาะตัน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PREPARATION FOR OLD AGED OF PRACHINBURI POPULATION

Miss Pornpimol Soadon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี

โดย

นางสาวพรพิมล เสาะตัน

สาขาวิชา

ประชากรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์

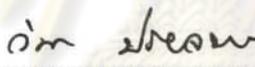
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

นางสาว ศิริวรรณ ศิริบุญ

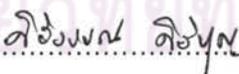
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีวิทยาลัยประชากรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

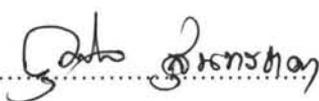
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(นางสาว ศิริวรรณ ศิริบุญ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุศล สุนทรธาดา)

พรพิมล เสาะตัน : การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี.

(PREPARATION FOR OLD AGED OF PRACHINBURI POPULATION) อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์หลัก : รศ.มาลินี วงษ์สิทธิ์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : น.ส.ศิริวรรณ ศิริบุญ
126 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี ข้อมูลที่ใช้ได้มาจากการวิจัยภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม มีประชากรอายุระหว่าง 40-59 ปี ตกเป็นตัวอย่างจำนวน 504 คน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร คือ 7.87 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน โดยประชากรเตรียมการมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองมากที่สุด รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การดูแลสุขภาพร่างกาย และการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปตามสมมติฐาน คือ ภาวะสุขภาพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน หนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ใบบลิวหรือแผ่นพับ บุคคลในครอบครัวหรือญาติ และแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า รายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน และข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ

สาขาวิชา.....ประชากรศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พรพิมล เสาะตัน.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....ดร.มาลินี.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....ศิริวรรณ ศิริบุญ.....

5086854251 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEYWORDS : preparation / old aged / population / Prachinburi province

PORNPIMOL SOADON : PREPARATION FOR OLD AGED OF PRACHINBURI

POPULATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. MALINEE WONGSITH, THESIS

CO-ADVISOR : MISS SIRIWAN SIRIBOON, 126 pp.

The purpose of this thesis is to study the preparations for old aged of Prachinburi population in terms of economy, health, housing, doing activities or social participation; and the factors that influence these preparations. The data used has been derived from a field survey interviewing 504 population, aged 49-50 using a structured questionnaire.

The findings show that mean value of preparation for old aged of population is 7.87 from total 12. The highest ranking is on the following: owning houses and lands; participating in religious activities; taking care of physical health; having economic security for their lives.

The influencing factors with statistical significance in accordance with the hypothesis are as follows: health conditions, income, marital status, level of education, place of residence, information about preparation for old aged: financial management, health behavior, characteristics of habitat, rights, information sources about preparation for old aged from the community broadcasting news tower, newspapers or magazines, leaflets or brochures, family members or relatives, and doctors, nurses or public health personnels.

The Stepwise Multiple Regression Analysis revealed that income is the best variable that can explain variations in preparation for old aged. Next are information sources about preparation for old aged from the community broadcasting news tower and information about financial management for old aged.

Field of Study : Demography.....

Academic Year : 2009.....

Student's Signature *Pornpimol Soadon*
 Advisor's Signature *Malinee Wongsith*
 Co-Advisor's Signature *Siriwan Siriboon*

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ศิริวรรณ ศิริบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาใช้เวลา
อันมีค่ายิ่งในการให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิทยานิพนธ์
รวมทั้งการตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์
ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ดร.กุศล สุนทรธาดา กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาอ่านและแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ มุลินีศาสตราจารย์ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ที่ได้มอบ
ทุนอุดหนุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวีระ-คุณแม่แววนิดา เสาะต้น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลภาคสนามที่จังหวัดปราจีนบุรีมาโดยตลอด อีกทั้งยังคงเป็นกำลังใจและ
เป็นพลังผลักดันในยามที่ผู้วิจัยท้อแท้ จนกระทั่งผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จจุลวงไปได้ด้วยดี
นอกจากนั้น ขอขอบคุณเพื่อนนิสิต รุ่นพี่ รุ่นน้อง และเจ้าหน้าที่ทุกคนในวิทยาลัยประชากรศาสตร์
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำต่างๆ ตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณประชากรในจังหวัดปราจีนบุรีทุกท่าน ที่ช่วยประสานงานใน
การลงภาคสนามและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยด้วยความเต็มใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	4
แนวคิดในการศึกษา.....	4
1. ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	4
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ.....	7
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ.....	8
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ..	16
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	19
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
สมมติฐานในการศึกษา.....	37
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	39
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล	
ประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	40
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	43
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	44
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
ขอบเขตในการศึกษา.....	49

	หน้า
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	49
ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	50
บทที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร	
1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง.....	58
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง.....	73
บทที่ 4 การวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุรายด้านของประชากร :	
ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการทำกิจกรรม/การมีส่วนร่วมทางสังคม	
1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ.....	79
2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นต้น.....	85
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	103
รายการอ้างอิง.....	105
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	121
ภาคผนวก ค.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรอายุระหว่าง 40-59 ปี จำแนกตามอำเภอ.....	40
2	จำนวนครัวเรือนในชุมชนหรือหมู่บ้านในอำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอ ประจันตคาม และอำเภอศรีมหาโพธิ.....	41
3	จำนวนครัวเรือนที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	42
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง จำแนกตามอำเภอและชุมชน/หมู่บ้าน.....	43
5	การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และ ค่าสูงสุดของประชากรตามปัจจัยด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	52
6	ร้อยละของประชากรตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ในเรื่องต่างๆ.....	54
7	ร้อยละของประชากรตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่ วัยสูงอายุจากแหล่งต่างๆ.....	55
8	ร้อยละของประชากรตามการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ การอยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม.....	56
9	คะแนนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร.....	57
10	ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามปัจจัยด้าน ประชากร (เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ).....	59
11	ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคม (การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่ยัง มีชีวิต ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว).....	63
12	ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และ สิทธิของผู้สูงอายุ.....	65

ตารางที่

หน้า

13	ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามแหล่งข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุ หอกระจายข่าวใน ชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ไปปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข.....	69
14	สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากรในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้า สู่วัยสูงอายุ.....	72
15	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร.....	75
16	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากร.....	78
17	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรใน ด้านเศรษฐกิจ.....	81
18	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรใน ด้านสุขภาพ.....	82
19	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรใน ด้านที่อยู่อาศัย.....	83
20	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรใน ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม.....	84
21	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากรในด้านเศรษฐกิจ.....	86
22	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากรในด้านสุขภาพ.....	87
23	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากรในด้านที่อยู่อาศัย.....	89
24	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของ ประชากรในด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม.....	91

ตารางที่		หน้า
25	สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุใน ภาพรวมของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี.....	100
26	สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้าน เศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม ของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบ ขั้นตอน.....	101
27	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	125

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ.....	17
2	กรอบแนวคิดของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัด ปราจีนบุรี.....	19
3	การกระจายของรายได้ (ข้อมูลจริง).....	122
4	การกระจายของรายได้ (เมื่อนำมาข้อมูลมา take log แล้ว).....	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลดลงอย่างรวดเร็วของภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศไทย ประกอบกับความสำเร็จในการพัฒนาทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้อัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่สำคัญคือ จำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุหรือประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งหมด ในปีพ.ศ.2537 เป็นร้อยละ 9.4 ในปีพ.ศ.2545 และเพิ่มเป็นร้อยละ 10.7 ในปีพ.ศ.2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550: 3) หรืออาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วนั่นเอง

ประเทศไทยได้ถือคำนิยามของผู้สูงอายุว่าเป็น ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550: 1) วิทยาลัยนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจและทางด้านสังคม โดยจากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ผู้สูงอายุไทยในปัจจุบันประสบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาทางด้านสุขภาพ และปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ (นภาพร ชัยวรรณ, 2535: 165) ซึ่งปัญหาด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่คือ การมีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวที่เป็นโรคไม่ติดต่อ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหาร วิธีการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสม และมีภาวะเครียด ทำให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา โดยโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550: 20) ปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาด้านเศรษฐกิจนับว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะภาวะสุขภาพที่ไม่ดีอาจนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในขณะเดียวกัน ความยากจนก็มีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจด้วย

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเปลี่ยนจากสังคมที่เน้นระบบการผลิตแบบเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ประกอบกับคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท กลุ่มประชากรแรงงานไม่สนใจที่จะทำอาชีพเกษตรกรรม เพราะมีรายได้ไม่แน่นอน หรือขาดแคลนที่ดินทำกิน ขณะที่ในเขตเมืองมีโอกาสมากกว่า ประชากรวัยแรงงานจึงย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้น (มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ, 2541: 17)

จึงทำให้รูปแบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เกิดผลกระทบต่อสถานะและความ เป็นอยู่ของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุอาจถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง อยู่กับหลานที่ยังเด็ก ขาดผู้ อุปถัมภ์เกื้อหนุนดูแลทั้งในยามปกติหรือยามเจ็บป่วย ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้ อย่างเช่น ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสุขภาพ อาจเกิดภาวะทุพพลภาพ รู้สึกเหงา รู้สึกโดดเดี่ยว เป็นต้น จากการสำรวจประชากรสูงอายุ พบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวตามลำพังใน คราวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปีพ.ศ. 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ร้อยละ 3.6 ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 และ ในปีพ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.7 (สำนักงานสถิติ แห่งชาติ, 2550: 14) ดังนั้นเพื่อบรรเทาปัญหาที่อาจเกิดกับผู้สูงอายุในอนาคต หรือป้องกันไม่ใ้ ผู้สูงอายุอยู่ในสภาวะที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคม จึงควรมีการ เตรียมการในด้านต่างๆ ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อต้องการ สร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ ความสำคัญของการ เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนฯ นั้นคือ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียม ความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ (สำนักนายกรัฐมนตรีนคร, คณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2545: 28-31) เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมี ศักดิ์ศรี และสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันและมีความมั่นคง ในชีวิต โดยการรณรงค์และเตรียมพร้อมสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความรู้ที่ถูกต้องในทุก เรื่องที่จำเป็น แล้วนำไปปฏิบัติ เพื่อจะได้เป็นประชากรสูงอายุที่มีคุณภาพต่อไป

สำหรับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุนั้น ได้มีการศึกษาหรือมีการสำรวจมาอย่าง ต่อเนื่อง โดยผลจากโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุไทย (SECAPT) พบว่าทั้งผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทยเห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุนั้นเป็น เรื่องสำคัญ แต่มีประมาณ 4 ใน 10 ของผู้สูงอายุเท่านั้น ที่ได้เคยมีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ โดยเรื่องที่สำคัญที่สุดที่ได้เตรียมการเพื่อยามสูงอายุคือ การเตรียมด้านการเงินหรือด้านเศรษฐกิจ สำหรับคนหนุ่มสาว ถึงแม้จะมองว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญ แต่มีเพียง ประมาณ 4 ใน 10 ของคนหนุ่มสาวที่คิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรในยามสูงอายุ (นภาพร ชโยวรรณ, 2535: 167-178) อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุไทย (SWET) กลับพบว่า ผู้ที่ กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุคิดและเตรียมทางด้านจิตใจมากกว่าทางเศรษฐกิจและสุขภาพร่างกาย และเรื่องที่ได้คิดแต่ไม่ได้เตรียมมากที่สุด คือการเก็บหรือออมเงินไว้ใช้เมื่อยามสูงอายุ (นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล, 2539: 224-225)

ผลการศึกษาที่ผ่านมาชี้แนะให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้สูงอายุไทยกว่าครึ่งไม่มีการเตรียมตัว หรือมีการเตรียมตัวน้อยมากที่จะดำรงชีพเมื่อยามสูงอายุ ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งผลการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล ให้บริการและกิจกรรมต่างๆ แก่ผู้สูงอายุที่พบว่า มีผู้สูงอายุเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้เตรียมการใดๆ เลยก่อนจะมีอายุครบ 60 ปี โดยเหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เตรียมการเพื่อยามสูงอายุก็คือ ไม่มีเงิน และถึงแม้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเห็นว่าการเตรียมการทางด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่ก็มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่มีการเตรียมการในเรื่องนี้ การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุก่อนจะเป็นการเตรียมเงินหรือเตรียมด้านเศรษฐกิจมากที่สุด และมีการเตรียมการในหลายๆ เรื่อง ไม่ได้เตรียมเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ (มาลินี วงษ์สิทธิ์ และคณะ, 2540ก: 28-29, 2540ข: 32-34, 2540ค: 36, 2540ง: 29-30) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการสำรวจในปัจจุบัน โดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ พ.ศ.2550 พบว่า ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในกลุ่มอายุ 18-59 ปีเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.4) ยังเห็นว่าควรมีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ โดยมีการเตรียมการมากที่สุดในเรื่องของการออมหรือการสะสมเงินทองทรัพย์สินให้พอใช้ในยามสูงอายุ รองลงมาคือ การทำตัวเองให้มีสุขภาพที่แข็งแรงก่อนหรือเมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ และเมื่อสอบถามถึงช่วงอายุที่ควรเริ่มเตรียมการ ประชากรส่วนใหญ่คิดว่าควรเริ่มเตรียมการตั้งแต่อายุระหว่าง 40-49 ปี รองลงมาเห็นว่าควรเริ่มเตรียมเมื่ออายุ 50-59 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ และคณะ, 2550: 9,13,31)

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย ประชากรมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และต่อมามีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น เนื่องจากทางจังหวัดได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเกษตร ทำให้ประชากรมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรีได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.3 ในปีพ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 10.8 ในปีพ.ศ. 2543 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544: 1) และมีแนวโน้มว่าจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้ โดยจากการคาดประมาณประชากรของประเทศ พบว่า ในปีพ.ศ. 2553 จังหวัดปราจีนบุรีจะมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.9 และจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 16.0 ในปีพ.ศ. 2563 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 113-115) ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรอายุระหว่าง 40-59 ปีในจังหวัดปราจีนบุรี ว่าได้มีการเตรียมการในด้านต่างๆ ได้แก่ ทางด้านเศรษฐกิจ

ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมหรือไม่ก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้เป็นประชากรที่กำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นประชากรสูงอายุในอีกไม่เกิน 20 ปีข้างหน้า โดยผลของการศึกษาจะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัด สามารถนำไปรณรงค์หรือส่งเสริมเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี

แนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับระดับของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและค้นคว้าแนวคิดและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องคือ 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

สำหรับทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุนั้นมีมากมายหลายทฤษฎี จากหลากหลายศาสตร์สาขาที่ถูกนำมาอ้างหรือนำมาอธิบาย แต่ยังไม่มียทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งหรือทฤษฎีเดียวที่สามารถอธิบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หรือการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษานี้จึงต้องอาศัยทฤษฎีหลายทฤษฎีร่วมกันในการอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้แก่

1.1 ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) เป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายว่า บุคคลมีการปรับตัวต่อบทบาทหลายอย่างที่ไม่ใช่บทบาทเดิมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ อย่างเช่น การละทิ้งบทบาท

ทางสังคมและความสัมพันธ์เดิม และยอมรับบทบาททางสังคมและความสัมพันธ์ใหม่ในวัยสูงอายุ การละเว้นจากความผูกพันกับคู่สมรสเนื่องจากการตายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น บุคคลจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขหรือดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตัวในบทบาทที่ตนกำลังเป็นอยู่ ได้ดีหรือเหมาะสม โดยอายุเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนดบทบาทของบุคคล ในแต่ละช่วงของชีวิต ดังนั้นบุคคลจะปรับตัวต่อการเป็นผู้สูงอายุได้ดีเพียงใด น่าจะขึ้นอยู่กับการยอมรับบทบาทใหม่ทางสังคมในแต่ละช่วงชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง อันจะส่งผลไปถึงการยอมรับบทบาททางสังคมที่กำลังจะมาถึงหรือกำลังจะเปลี่ยนไปในอนาคต (Cottrell, 1942)

1.2 ทฤษฎีไร้ภาวะผูกพันหรือทฤษฎีถอยห่างจากสังคม (Disengagement Theory) ทฤษฎีนี้เกิดจากความคิดที่ว่า คนเราจะทำอะไรเมื่อชีวิตสิ้นสุดลง มีการเตรียมตัวก่อนที่จะตายอย่างไร โดย Cumming & Henry (1961) ได้อธิบายว่า เป็นเรื่องธรรมดาและหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้สูงอายุจะต้องลดหรือถอนตัวจากการทำกิจกรรมและบทบาททางสังคมเดิมของตนเองลง เนื่องจากรู้สึกว่าคุณสมบัติความสามารถลดลง มีสุขภาพที่เสื่อมถอย ผู้สูงอายุจะมีการถอยห่างจากบทบาทหน้าที่ในการงานเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุหรือการเกษียณอายุ โดยผู้สูงอายุจะลดบทบาทหรือพอใจกับการไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันระหว่างตนเองกับสังคมอีกต่อไป มีการเตรียมตัวก่อนที่ความตายจะมาถึงหรือกำลังใกล้เข้ามาเพื่อความมั่นคงของตัวเอง เพื่อลดความเครียดหรือความกดดัน ผู้สูงอายุจะค่อยๆ หลีกหนีหรือถอนตัวออกจากสังคม ออกจากสถานภาพหรือบทบาทของตนเองแล้วถ่ายโอนไปให้กับคนรุ่นหนุ่มสาวหรือคนที่จะมีบทบาทได้ดีกว่า ทฤษฎีนี้ในระยะยาวจะช่วยในเรื่องของจิตใจ โดยถ้าจะให้มีความสุข เกิดความสมดุลก็ต้องถอนตัวเองออกมาจากสังคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งในระยะแรกนั้นผู้สูงอายุอาจจะรู้สึกวิตกกังวลและมีความรู้สึกบีบคั้น แต่ในที่สุดผู้สูงอายุก็จะยอมรับสภาพใหม่คือการไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันกับสังคมได้ แต่ก็อาจจะมีผู้สูงอายุบางคนที่ต้องการมีบทบาทในทางสังคมอยู่หรือยังไม่อยากถอนตัวจากสังคม จึงมีทฤษฎีกิจกรรมที่สามารถอธิบายผู้สูงอายุเหล่านี้ได้

1.3 ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการสูงอายุในเชิงสังคมวิทยา ทฤษฎีนี้เชื่อว่า กิจกรรมทางสังคมมีความจำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย และเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ที่เกษียณอายุ ทฤษฎีกิจกรรมยอมรับว่า การเกษียณอายุเป็นเรื่องปกติที่จะเกิดกับผู้สูงอายุ โดยการเกษียณอายุจะนำมาซึ่งการลดหรือการสูญเสียบทบาททางสังคมไป ผู้สูงอายุที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น คือผู้ยังคงมีบทบาทสูงอยู่ได้ แม้จะเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว นั่นก็คือ ผู้สูงอายุจะต้องมีกิจกรรมทำหลังจากเกษียณอายุ เช่น การเป็นอาสาสมัคร เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชมรมต่างๆ มีงานอดิเรกทำ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น

(Weeks, 1984: 28) เมื่อผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำหรือมีบทบาทในสังคมอยู่ จะช่วยให้ผู้สูงอายุปรับตัวได้ การหางานอื่นมาทดแทนกับงานเดิมที่เคยทำเป็นประจำ จะทำให้รู้สึกที่ตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง และประสบความสำเร็จในการรักษาตัวตนของตนเองไว้ได้

Decker (1980) ได้กล่าวถึงทฤษฎีกิจกรรมว่า กิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับบุคคลทุกวัย โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุ เพราะจะทำให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ การที่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมจะทำให้คงบทบาทและสถานะของตนเองไว้ได้ ทำให้รู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า โดยมีเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุดังนี้ (ชมานันท์ บัวงาม, 2539: 26)

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ สืบเนื่องจากผู้สูงอายุมีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมตนเอง และความสามารถสร้างพฤติกรรมใหม่ขึ้นมาเป็นเครื่องหมายทดแทนสิ่งที่เสียไป เช่น การสูญเสียบุคคลที่รัก การมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยผู้สูงอายุจะพยายามหากิจกรรมอื่นๆ มาทำ เพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ เนื่องมาจากผู้สูงอายุมีความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการการยอมรับจากสังคมที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุขาดความต้องการด้านใดด้านหนึ่งก็จะหาสิ่งอื่นมาทดแทน

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ มาจากการที่ผู้สูงอายุเชื่อว่า กิจกรรมต่างๆ สามารถนำมาชดเชยภาระหน้าที่การงานที่ต้องหมดความรับผิดชอบลง ซึ่งถ้าผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมและพบปะกับบุคคลอื่น จะทำให้สถานะทางสังคมประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นหรือจากสังคม และผู้สูงอายุจะมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าในสังคม

ผลจากการวิจัยของ Havighurst & Albrecht (1953) ที่ได้มีการศึกษา Prairie City ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ ในรัฐโอเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีบุคลิกภาพที่กระฉับกระเฉง มีการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำกิจกรรมใดๆ เลย ยิ่งผู้สูงอายุมีกิจกรรมมากเท่าไร ก็จะมีการปรับตัวได้มากเท่านั้น นอกจากนี้จากผลงานวิจัยต่างๆ พบว่า กิจกรรมมีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี โดยการศึกษาของ ราพรณ ภัทรนิตย์ (2529: 64) ที่ศึกษาผลของการใช้เวลาต่อสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้สูงอายุที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมบ่อยครั้งกว่าจะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้สูงอายุที่ใช้เวลาทำกิจกรรมน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปราโมทย์ วงสะอาด (2530:

100) ที่พบว่า การไม่มียานอดิเรกทำให้ความสัมพันธ์ทางลบกับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ และยังสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมสูง มีงานอดิเรกทำยามว่าง จะมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่ำและไม่มียานอดิเรกทำยามว่าง (เขมิกา ยามะรัต, 2527: 84-86)

1.4 ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory) ทฤษฎีนี้เป็นการมองผู้สูงอายุในอีกมุมหนึ่งที่มีความใกล้เคียงกับทฤษฎีกิจกรรม โดยอธิบายว่าผู้สูงอายุจะแสวงหาบทบาททางสังคมใหม่มาทดแทนบทบาททางสังคมเก่าที่ตนเองสูญเสียไป และพยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ซึ่งผู้สูงอายุจะมีความสุขและมีกิจกรรมร่วมกันได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละคน เช่น ผู้ที่มีบทบาทในสังคม ชอบเข้าร่วมหรือทำกิจกรรมทางสังคม ก็จะทำกิจกรรมเดิมต่อไปเมื่อมีอายุมากขึ้น ส่วนผู้ที่ชอบสันโดษไม่เคยมีบทบาทหรือไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมาก่อน ก็จะแยกตัวออกจากสังคมเมื่อมีอายุมากขึ้น (Neugarten et al., 1964: 198-199)

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สูงอายุ เพราะฉะนั้น ถ้าบุคคลได้มีการเตรียมตัวโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือทำกิจกรรมทางสังคมตามสมควร มีบทบาททางสังคมอย่างเพียงพอและเหมาะสมตั้งแต่ก่อนวัยสูงอายุหรือก่อนเกษียณอายุ อย่างเช่น การมีงานอดิเรกทำ การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม สมาคม สมาพันธ์ หรือชมรมต่างๆ แล้วมีกิจกรรมนั้นต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าสู่วัยสูงอายุ ก็จะช่วยให้บุคคลนั้นเป็นผู้สูงอายุที่มีบุคลิกภาพที่กระฉับกระเฉงมากขึ้น มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในทางบวก เกิดความรู้สึกว่าตนเองยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ชีวิตยังมีคุณค่าและมีความหมาย สามารถปรับตัวได้ดีกว่าหรือมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ทำกิจกรรมหรือบทบาทหน้าที่ใดๆ เลย อีกทั้งยังเป็นการช่วยรักษาสุขภาพจิตใจ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

การพัฒนาประเทศมีเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมุ่งให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพทางด้านร่างกายและสุขภาพจิตใจที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือหมายถึงการที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง

(Quality of life) โดยการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพน่าจะครอบคลุมคุณลักษณะดังนี้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2542: 104-105)

2.1 ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ หมายถึง ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ หรือเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความพึงพอใจและความปรารถนาของตนเอง ซึ่งในความหมายนี้จะเน้นไปทางแนวคิดทางด้านจิตวิทยาและแนวทางในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล โดยคุณลักษณะของผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จจะประกอบไปด้วย การมีช่วงระยะเวลาของการมีอายุยืนยาว มีภาวะด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีการตระหนักในคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และมีความพึงพอใจในชีวิต

2.2 การมีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและความสามารถ โดยเป็นความสามารถในการพึ่งพาตนเองเท่าที่จะทำได้ของผู้สูงอายุและการใช้ความสามารถส่วนตัวในทางสร้างสรรค์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว บุคคลอื่นและสังคม ซึ่งการใช้ความสามารถนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองและแก้ไขทัศนคติทางลบต่างๆ ที่มีต่อผู้สูงอายุ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่าผู้สูงอายุที่มีคุณภาพคือ ผู้ที่มีศักยภาพและความสามารถเป็นหลัก เป็นผู้สูงอายุที่สามารถดูแลตนเองได้ พึ่งตนเองได้ ทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ตามศักยภาพของตน ทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมได้ มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและต้องเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเมื่อยามสูงอายุ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ดังนั้นการจะเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพได้ ต้องเริ่มเตรียมตัวเองให้พร้อมในทุกๆ ด้าน อย่างเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านที่อยู่อาศัย และด้านกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยการเริ่มคิด วางแผน และเตรียมการตั้งแต่วัยทำงานหรือก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

สำหรับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ถือเป็นการวางแผนชีวิตที่มีเป้าหมายเพื่อการประสบความสำเร็จ และความสุขในบั้นปลายชีวิต การใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลนั้น ได้ผ่านช่วงวัยต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยกลางคนหรือวัยทำงาน และวัยสูงอายุ การวางแผนชีวิตในการเข้าสู่วัยสูงอายุนี้ บุคคลจะต้องพิจารณาตัวเองและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและกายภาพ ซึ่งก็คือสุขภาพกาย และสุขภาพจิตใจ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การใช้เวลา สถานที่อยู่อาศัย วิถีชีวิต

และฐานะทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป และบุคคลควรที่จะเริ่มเตรียมตัวตั้งแต่ 10 หรือ 20 ปีก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยได้มีผู้ให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุแตกต่างกันไป ดังนี้

บรลุก ศิริพานิช (2536: 50-55) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุหรือเข้าสู่วัยสูงอายุ ว่าเป็นการเตรียมเพื่อที่จะได้ปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ได้ โดยต้องมีการเตรียมตัวในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่

1. การเตรียมการด้านสุขภาพร่างกายให้ดีอยู่เสมอ โดยการตรวจเช็คร่างกายตามกำหนดเวลา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หมั่นหาความรู้เรื่องสุขศึกษาและโภชนาการ มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่ เพื่อสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง
2. การเตรียมการด้านการเงินและทรัพย์สิน ควรมีการวางแผนด้านการเงินอย่างรอบคอบ เช่น จัดทำงบประมาณรายได้รายจ่ายเป็นปีตลอดทั้งปี ถ้ามีรายจ่ายที่มากกว่ารายรับ ควรจะลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงจะได้ไม่มีหนี้สิน สำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีควรทำพินัยกรรม จัดการกับมรดกทรัพย์สินให้เรียบร้อย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับมรดกในภายหลัง
3. การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เมื่อเข้าไปใกล้วัยเกษียณหรือวัยสูงอายุ จะต้องคิดว่าตนเองจะอยู่ที่ไหน และอยู่กับใคร ถ้าจะอยู่บ้านเดิมที่เคยอยู่ ควรคิดว่าจะปรับปรุงบ้านอย่างไรให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ และถ้าจะต้องย้ายบ้านใหม่ก็ควรที่จะวางแผนตกแต่ง หรือจัดสภาพบ้านให้เหมาะกับวัยสูงอายุตั้งแต่ก่อนจะสร้าง และไม่ควรอยู่ห่างไกลจากชุมชนหรือแหล่งบริการต่างๆ มากเกินไป
4. การเตรียมการด้านกิจกรรม การทำกิจกรรมนันทนาการ อย่างเช่น ทำงานอดิเรก เข้าร่วมชมรมหรือกลุ่มต่างๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมกีฬา ศาสนา ฯลฯ จะทำให้ร่างกายสดชื่น รู้สึกกระปรี้กระเปร่า เพราะการได้ทำกิจกรรมอาจทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ หรือเปลี่ยนแนวความคิดที่มีอยู่เดิม และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

นอกจากนั้น องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน พัชรภา มนูญภัทรชัย, 2544: 28-29) ได้เสนอแนะให้ผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุเตรียมการ 3 ด้านคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ โดยการเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามสูงอายุ
2. ด้านสุขภาพ เพราะว่าการดูแลสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ทุกคนจะต้องคำนึงถึง เพราะผู้ที่มีสุขภาพดีจะทำให้มีความกระฉับกระเฉง สามารถคงไว้ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เคย

ปฏิบัติก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ นอกจากนี้ยังช่วยลดการเจ็บป่วยและภาวะแทรกซ้อนเมื่อเจ็บป่วยได้อีกด้วย การดูแลสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้อง ตลอดจนการรักษาสุขภาพจิตให้ดี

3. การศึกษา ผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น การฝึกหัดอาชีพ ตลอดจนการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

จรรยา เสียงเสนาะ (2527: 36-39) ได้กล่าวถึงการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุว่า ควรมีการเตรียมในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่

1. การเตรียมด้านร่างกาย เช่น การตรวจสุขภาพ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ถูกหลักโภชนาการ การออกกำลังกายที่เหมาะสม การปฏิบัติสุขวิทยาส่วนบุคคลที่ถูกต้อง เป็นต้น

2. การเตรียมสะสมเงิน เพราะเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันในปัจจุบัน ขณะที่ยังมีกำลังจึงควรสะสมเงินไว้ใช้จ่ายในยามบั้นปลายชีวิต

3. การเตรียมที่อยู่อาศัย ควรที่จะวางแผนล่วงหน้าว่าจะอยู่ที่ไหนหรืออยู่กับใคร อย่างเช่น จะอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับบุตรหลาน

4. การเตรียมงานอดิเรก โดยงานอดิเรกจะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์อยู่ และเป็นการใช้เวลาให้มีประโยชน์ ไม่ปล่อยให้เวลาให้เสียเปล่าโดยไร้ค่า

5. การเตรียมด้านจิตใจ มีการเตรียมจิตใจให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง มีการมองโลกในแง่ดี ซึ่งความพร้อมทางด้านจิตใจนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความคิดอ่านที่ดีในการเตรียมปัจจัยด้านอื่นๆ ให้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตในสังคม โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

เกษมและกุลยา ตันติผลาชีวะ (2528: 94-97) ได้ให้คำแนะนำว่า บุคคลควรมีการวางแผนชีวิต โดยบางคนอาจเริ่มวางแผนตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเงิน โดยควรรักษาภาวะสมดุลของรายรับและรายจ่ายให้ได้
2. ด้านที่อยู่อาศัย การเตรียมการในด้านนี้จะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความพร้อม ความมั่นคงในชีวิตบั้นปลาย โดยควรพิจารณาว่าจะอยู่ที่ไหน กับใคร และผู้ให้พักอาศัยยอมรับหรือไม่ ถ้าอยู่กับบุตรหลานต้องมั่นใจว่า จะไม่เป็นการรบกวนและบุตรหลานยอมรับ แต่ถ้าจะไปอยู่ที่อื่น เช่น สถานสงเคราะห์คนชราหรือบ้านเช่า จะต้องพิจารณาถึงรายรับ รายจ่าย ความสะดวก

และความพึงพอใจของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงลักษณะบ้าน หรือสภาพแวดล้อมของบ้านให้เหมาะกับสภาพและข้อจำกัดของผู้สูงอายุด้วย

3. ด้านการทำงานอดิเรก การมีกิจกรรมนันทนาการ ทำงานอดิเรก หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น การอ่านหนังสือ ทำสวน ท่องเที่ยว เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมต่างๆ จะทำให้ผู้สูงอายุคลายความกังวลและมีความสุขมากขึ้น รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย และยังเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตใจได้ทางหนึ่ง

บริบูรณ์ พรพิบูลย์ (2535: 85-96) กล่าวถึงการเตรียมตัวในการเป็นคนชราที่มีความสุขว่า คนชราที่จะมีความสุขในชีวิตควรมีองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่

1. มีสุขภาพพอดี หมายถึง การมีสุขภาพในวัยชราดีพอควร มีการดูแลสุขภาพให้ดี โดยการไปตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเฉพาะเรื่องสายตา การได้ยิน สุขภาพฟันและช่องปาก สมรรถภาพของหัวใจ เพราะถ้ามีความผิดปกติและรีบแก้ไขความผิดปกติ นั้น ก็จะช่วยลดความรุนแรงของโรคลงได้ นอกจากนั้นควรดูแลเรื่องอาหาร โดยบริโภคอาหารอย่างถูกหลักโภชนาการ ออกกำลังกายให้เพียงพอและเหมาะสม นอนหลับพักผ่อนอย่างเต็มที่ ละเว้นสิ่งที่ทำให้เกิดโทษต่อสุขภาพร่างกาย เช่น สุรา บุหรี่ เป็นต้น

2. มีความพอใจในการดำรงชีวิต อาจเป็นการหาความสุขโดยศึกษาธรรมชาติ ทำงานสาธารณประโยชน์หรือทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ และที่สำคัญในการจะมีความสุขได้นั้น จะต้องมีการประเมินตนเองด้วยว่า ตนมีความเหมาะสมและมีฐานะอยู่ในระดับใด จึงจะมีความสุขตามสภาพของตนที่เหมาะสม ไม่เปรียบเทียบกับคนอื่นหรือเมื่อคราวยังหนุ่มสาว

3. เตรียมทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ปล่อยให้ตนเองมีเวลาว่างมากเกินไป เพราะอาจจะเบื่อหน่ายหรือก่อให้เกิดความฟุ้งซ่านได้ และข้อสำคัญการมีกิจกรรมทำให้เกิดความปรารถนาและความคล่องแคล่ว รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีประโยชน์ อย่างเช่น การทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนหรือสังคม

4. เตรียมใจกับการยอมรับว่าจะต้องละเว้นจากงานประจำ หรือมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทใหม่

5. เตรียมบริหารเวลา เตรียมจัดตารางเวลาให้เหมาะสม ทำให้ชีวิตมีความสุขกับเวลาที่เหลืออยู่ในบั้นปลายชีวิต

ศรัณย์ ดำริสุข (2525: 27) กล่าวว่า บุคคลควรมีการเตรียมตัวสำหรับการเกษียณอายุไว้ล่วงหน้า โดยมีการเตรียมหาความรู้เรื่องบริการ อาสาสมัครหรือสันตนาการต่างๆ มีการเตรียมที่อยู่

อาศัย เตรียมวางแผนการใช้ชีวิตในครอบครัวภายหลังเกษียณอายุ เตรียมด้านเศรษฐกิจการเงิน เตรียมใจเพื่อปรับตัวต่อบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป และเตรียมหากิจกรรมอื่นๆ ในสังคมทดแทนงานประจำที่จะต้องเสียไป ซึ่งการเตรียมสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ชีวิตภายหลังเกษียณของผู้สูงอายุมีความสุขได้

เบญจมา เลาหุณรังษี (2534: 24-26) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการพลเรือนในจังหวัดนครราชสีมา โดยได้จำแนกการเตรียมตัวก่อนเกษียณออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. การเตรียมด้านการเงิน โดยเตรียมเกี่ยวกับรายได้ การประเมินรายรับ-รายจ่าย เป็นรายปีตลอดปี การสะสมเงินเพื่อสำรองไว้ใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย ยามฉุกเฉินหรือเมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจ การทำพินัยกรรมสำหรับผู้มีฐานะดี
2. การเตรียมด้านที่อยู่อาศัย ควรคำนึงถึงสถานที่ว่าจะอยู่กับใคร ที่ไหน ผู้อาศัย ยอมรับหรือไม่ สถานที่อยู่เป็นอย่างไร และสภาพที่อยู่หรือสภาพแวดล้อม อย่างเช่น ลักษณะบ้าน การจัดบ้านเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่
3. การเตรียมด้านจิตใจ หมายถึงการมองโลกในแง่ดี การยอมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และสังคมที่จะเกิดขึ้น มีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ
4. การเตรียมด้านร่างกาย ได้แก่ รับประทานอาหารให้ถูกส่วนหรือถูกต้องตามหลักโภชนาการ รักษาสุขภาพให้แข็งแรง ออกกำลังกายสม่ำเสมอและเหมาะสมกับสภาพของร่างกาย เช่น การวิ่ง วิ่งเหยาะๆ เดินเร็ว เล่นกีฬา หรือออกกำลังกายบริหาร เป็นต้น
5. การเตรียมด้านการใช้เวลา โดยเตรียมเรื่องการใช้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวัน การทำงานอดิเรก และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

จากแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ควรมีการเตรียมการใน 4 ด้านหลักๆ ด้วยกัน ได้แก่ การเตรียมการด้านเศรษฐกิจหรือการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

3.1 การเตรียมการด้านเศรษฐกิจ

สำหรับผลการวิจัยหรือการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาที่ผู้สูงอายุมักประสบมากที่สุดคือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและรายได้ ผู้สูงอายุเมื่อมีอายุมากขึ้น การทำงานของตนเองก็จะมีสมรรถภาพต่ำลงทำให้รายได้ลดลงตามไปด้วย ซึ่งการเตรียมความพร้อมในด้านเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การมีทรัพย์สินเหลือไว้ใช้ในวัยสูงอายุ เป็นเรื่องชี้วัดได้ถึงความมั่นคงในการดำรงชีวิต ผู้สูงอายุควรมีการเก็บสะสมเงินทองหรืออสังหาริมทรัพย์ไว้ตั้งแต่ในวัยแรงงานหรือวัยทำงาน สร้างเนื้อสร้างตัว จึงจะมีเงินทองไว้ใช้ในยามชรา การเตรียมเรื่องการออมทรัพย์ควรมีการคำนวณการออมเงินหรือควรทำงานประมาณรายได้รายจ่ายที่เป็นรูปธรรมว่าจะต้องเก็บออมต่อเดือน ต่อปี คิดเป็นจำนวนเท่าใด โดยมีเป้าหมายว่าจะต้องใช้จ่ายเรื่องใดบ้าง และต้องเข้าใจว่าในวัยสูงอายุนั้นเป็นวัยที่มีรายได้ลดลง เนื่องด้วยกำลังหรือแรงที่จะทำงานได้เหมือนแต่ก่อนลดลง แต่จะมีรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายระยะยาว ตลอดช่วงเวลาที่อยู่ในวัยชราจนถึงสิ้นอายุขัย (ภัทรพร อ่อนไสว, 2544: 56) นอกจากนี้เก็บออมเงินหรือทรัพย์สินแล้ว อาจนำเงินมาสร้างหลักประกันชีวิตให้กับตนเองหรืออาจเตรียมหาอาชีพเสริมที่สามารถทำได้เมื่อยามสูงอายุเพื่อสร้างรายได้ และสำหรับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีอาจมีปัญหาในการแบ่งทรัพย์สินสมบัติให้แก่ทายาท ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นหากผู้สูงอายุถึงแก่กรรม ควรหาความรู้เรื่องการจัดการมรดกและทำพินัยกรรมไว้ให้เรียบร้อย (บรรลุ ศิริพานิช, 2538: 52)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า หากผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุมีการเตรียมพร้อมหรือเตรียมการวางแผนและจัดสรรการเงินอย่างเป็นระบบและออมเงินหรือสะสมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ มีการวางแผนเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายให้สมดุลกันตั้งแต่ในวัยหนุ่มสาวหรือตั้งแต่เริ่มประกอบอาชีพ สร้างหลักประกันให้กับตนเองก่อนและยามสูงอายุ เช่น ทำประกันชีวิต ประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ หรือหาอาชีพเสริมทำเพื่อสร้างรายได้ เมื่อยามถึงวัยสูงอายุก็จะมีทรัพย์สินเงินทองอย่างเพียงพอในการใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการหรือเรื่องจำเป็นต่างๆ อีกทั้งยังช่วยลดภาระในการพึ่งพิงลูกหลานได้อีกด้วย

3.2 การเตรียมการด้านสุขภาพ

ความพร้อมในด้านร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเตรียมตั้งแต่ในวัยหนุ่มสาว ถ้าคนหนุ่มสาวไม่ได้เตรียมพร้อมด้านสุขภาพ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว สิ่งที่มาคือความเสื่อมของร่างกายตามการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ประสิทธิภาพของการทำงานในระบบต่างๆ

ของร่างกายลดลง มีความอ่อนแอ หรือมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ง่าย เจ็บป่วยอยู่เสมอ อาจต้องเผชิญความสิ้นหวังในชีวิต และนอกจากความเสื่อมของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัยแล้วยังขึ้นอยู่กับสุขนิสัย และการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ในวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ หรือวัยทำงาน ตลอดจนกระทั่งวัยสูงอายุ โดยเฉพาะในวัยสูงอายุที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่มีความเสื่อมโทรมลงอย่างชัดเจน ดังนั้นการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้สุขภาพไม่ทรุดโทรมเร็วกว่าที่ควรจะเป็น และนอกจากจะเตรียมการด้านสุขภาพกายแล้ว ยังต้องเตรียมการด้านสุขภาพใจ ด้วยการทำจิตใจให้สบาย ไม่เครียด และปล่อยวาง ซึ่งทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก เพราะถ้าเกิดปัญหากับสุขภาพกาย เกิดการเจ็บป่วย สุขภาพใจก็จะได้รับผลกระทบด้วย เช่น เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ซึ่งในทางกลับกัน ถ้าสุขภาพใจมีปัญหา ก็จะส่งผลถึงสุขภาพทางกายได้ เช่น เมื่อเครียด หรือวิตกกังวล อาจทำให้ออนไม่หลับ พักผ่อนไม่เพียงพอ เกิดอาการอ่อนเพลียได้ เป็นต้น

ดังนั้นถ้าบุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพใจแล้ว เมื่อบุคคลนั้นเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ไม่เป็นภาระให้กับลูกหลาน และเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพต่อไป

3.3 การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

การเตรียมการในด้านนี้นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอีกด้านหนึ่ง เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่บุคคลควรต้องมี การมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและมีความเหมาะสม ย่อมทำให้บุคคลนั้นมีความสุขใจ มีแหล่งพักพิงที่ถาวรและมั่นคง รู้สึกอบอุ่นใจ ส่วนการเลือกที่อยู่อาศัยนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจของแต่ละบุคคล โดยเกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลนั้นๆ หรือสภาพของครอบครัวญาติพี่น้องที่จะเอื้ออำนวย สำหรับครอบครัวไทยส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุจะอาศัยอยู่กับบุตรหลานหรืออยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน แต่ก็มีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ต้องอยู่เพียงลำพัง หรืออาจต้องเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา ดังนั้นก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ควรมีการวางแผนหรือเตรียมการเรื่องที่อยู่อาศัยไว้ก่อน เพื่อให้เกิดความพร้อมและความมั่นคงในบั้นปลายชีวิต โดยควรพิจารณาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. สถานที่และการอยู่อาศัย โดยต้องวางแผนหรือกำหนดว่าจะอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร และผู้ให้อาศัยยอมรับหรือไม่ เช่น จะอยู่กับลูกหลานหรือย้ายไปอยู่สถานที่ใหม่ ถ้าต้องการหาที่อยู่ใหม่ ก็ควรเตรียมความพร้อมด้านการเงินและเวลา เพราะจะได้มีเวลาในการ

ปรับปรุงบ้านใหม่ให้เหมาะสม และควรคำนึงถึงทำเลที่ง่ายและสะดวกในการติดต่อกับญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และใกล้แหล่งบริการต่างๆ แต่ถ้าต้องไปอาศัยอยู่ที่อื่น โดยไม่ได้อยู่กับลูกหลานหรือญาติ พี่น้อง เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา ก็ควรศึกษาหรือสอบถามเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของแต่ละแห่งว่ามีเงื่อนไขอะไรบ้าง และถ้าเป็นไปได้ควรไปเยี่ยมสถานที่นั้นดูก่อน แล้วประเมินว่าเหมาะสมกับตนเองหรือไม่

2. สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย หมายถึง สภาพภายในบ้าน การจัดบ้าน ต้องมีความเหมาะสมกับความต้องการ สภาพและข้อจำกัดของผู้สูงอายุเอง ถ้าเป็นบ้านเก่าก็ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านให้เหมาะสมกับสภาพของผู้สูงอายุ หรือถ้าเป็นที่อยู่อาศัยใหม่ ก็ควรมีการเตรียมหรือคิดวางแผนล่วงหน้าในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในบ้านหรือบริเวณบ้านว่าจะติดตั้ง ลดหรือเพิ่มเติมอุปกรณ์อะไรบ้าง เพื่อความสะดวกและลดอันตรายหรืออุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย หรือมีภาวะทุพพลภาพในภายหลังได้ โดยทองใบ หงษ์เวียงจันทร์ (2532: 39) เกษมและกุลยา ตันติผลาชีวะ (2528: 96) ได้แนะนำให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของบ้านพักอาศัย ดังนี้

2.1 การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ ควรมีความมั่นคง ให้ความปลอดภัย และจัดในลักษณะที่ไม่ขวางทางเดิน ที่สามารถสะดุดได้

2.2 พื้นบ้านควรใช้วัสดุกันลื่นและติดให้เรียบร้อย และไม่ควรรัดเงาให้ลื่นมากเกินไป เพราะจะทำให้พลาดหกล้มได้ง่าย

2.3 ควรติดไฟฟ้าให้มีความสว่างเพียงพอ เพราะการมองในที่ๆ มีแสงสว่างน้อยจะทำให้ตาเมื่อยล้า และควรใช้สวิทช์เรืองแสงติดไว้จะได้ใช้ได้สะดวก

2.4 ห้องน้ำควรติดตั้งราวเกาะยึด เพื่อช่วยในการพยุงตัว และพื้นห้องน้ำต้องปูด้วยวัสดุกันลื่น เพื่อลดอุบัติเหตุ นอกจากนั้นโถ้วมควรเป็นโถนั่งมากกว่าแบบนั่งยอง เพราะเมื่ออายุมากขึ้น จะพบปัญหาเกี่ยวกับข้อเข่ามาก ทำให้ลุกนั่งลำบาก หรือไม่สะดวกในการขับถ่าย

2.6 ควรติดตั้งโทรศัพท์ในบ้าน และควรตรวจซ่อมแซมระบบความปลอดภัยในบ้านเป็นประจำ เช่น หน้าต่าง ประตูบ้าน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ในด้านที่อยู่อาศัยนั้นมีความจำเป็นต่อผู้อยู่ในวัยสูงอายุ โดยควรที่จะเตรียมการให้พร้อมในด้านนี้ก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยเริ่มคิดว่าจะอาศัยอยู่ที่ไหน หรืออยู่กับใครเมื่อยามสูงอายุ และเริ่มคิดหรือเตรียมการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของบ้านว่าควรเป็นอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ

3.4 การเตรียมการด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

การเตรียมการด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมมีความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุเช่นกัน ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมทางสังคมมาก จะมีอัตราโรคที่ตนเองในแง่ดีหรือในแง่บวกมากกว่าผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมทางสังคมน้อย (ฉันทนา กาญจนพจน์, 2530: 52) และผู้สูงอายุที่มีการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำกิจกรรมใดๆ เลย (Havighurst & Albrecht 1953: 54-55) การเตรียมตัวด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม อย่างเช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการทำประโยชน์ให้กับสังคมนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การที่ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมทำจะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าเวลาได้ผ่านไปอย่างรวดเร็ว รู้สึกว่าชีวิตหรือตัวเองมีคุณค่า ไม่เกิดความรู้สึกเหงาหรือว่าเหว และช่วยทำให้ผู้สูงอายุมีความปรารถนาปรองค้ำอยู่ตลอดเวลา การทำกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมนอกจากจะทำให้ประโยชน์กับตัวผู้สูงอายุเองแล้ว ยังเกิดประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย โดยจากการศึกษาของ กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ (2527: 67) พบว่า ผู้เกษียณอายุที่มีส่วนร่วมทางสังคมมากจะปรับตัวได้ดีกว่า มีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่า และซึมเศร้าน้อยกว่าผู้เกษียณอายุที่มีส่วนร่วมทางสังคมน้อย

จากการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุดังที่ได้กล่าวมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจหรือการเงิน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ถ้าบุคคลใดที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุในอีก 10-20 ปีข้างหน้าได้มีการเตรียมการในด้านต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ก็จะสามารถช่วยให้บุคคลนั้นมีการปรับตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุได้เป็นอย่างดี และยังช่วยลดการเกิดวิกฤติในด้านต่างๆ ของวัยสูงอายุลงได้อีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ

แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติหรือ KAP นั้น เป็นการให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และ การยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไปจากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทยี้ จะเกิดขึ้น ในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไปมีผลทำให้เกิด ทักษะ และขั้นสุดท้าย คือ การก่อให้เกิดการกระทำ แนวคิดนี้อธิบายว่า การสื่อสาร หรือ สื่อมวลชน เป็นตัวนำ การพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ (สุรพงษ์ ไสยณะเสถียร, 2533: 118) โดยมีคำอธิบายแต่ละตัว ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากประสบการณ์ต่างๆ (Good, 1973:325)

2) ทักษะ (Attitude) หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ หรือสิ่งแวดล้อม โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจสื่อถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ และทัศนคดียังเป็นพรหมแดนเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับพฤติกรรมอีกด้วย

3) การปฏิบัติ (Practice) หมายถึง การกระทำ พฤติกรรม หรือแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมสนองตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันก็เนื่องจากแต่ละคนมีความรู้ ทักษะ ความคิด ความเข้าใจ หรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นแตกต่างกัน

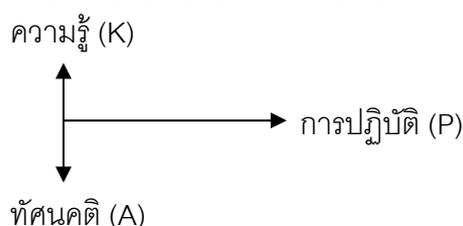
ซิมบาร์โดและคณะ (Zimbardo, et al., 1977: 49-53) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ คือถ้ามีความรู้ความเข้าใจ ทักษะจะมีการเปลี่ยนแปลงและเมื่อทัศนคติเกิดการเปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา โดย 3 องค์ประกอบนี้จะต้องมีความเชื่อมโยงกัน ฉะนั้นการจะทำให้บุคคลเกิดการยอมรับที่จะปฏิบัติสิ่งใดจำเป็นต้องให้บุคคลนั้นมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน

นอกจากนั้น นิภา มนูญปิจุ (2528: 68) และชไมมาศ บรรพพงศ์ (2544: 15-16) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันได้ 4 ลักษณะคือ

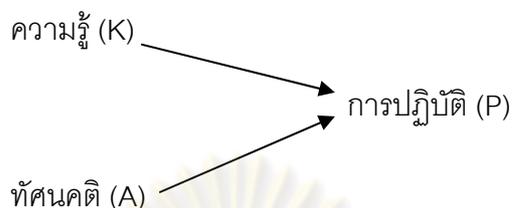
4.1 ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ

ความรู้ (K) → ทักษะ (A) → การปฏิบัติ (P)

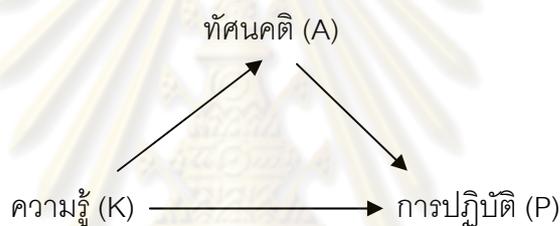
4.2 ความรู้กับทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

4.3 ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

4.4 ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางอ้อมมีทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

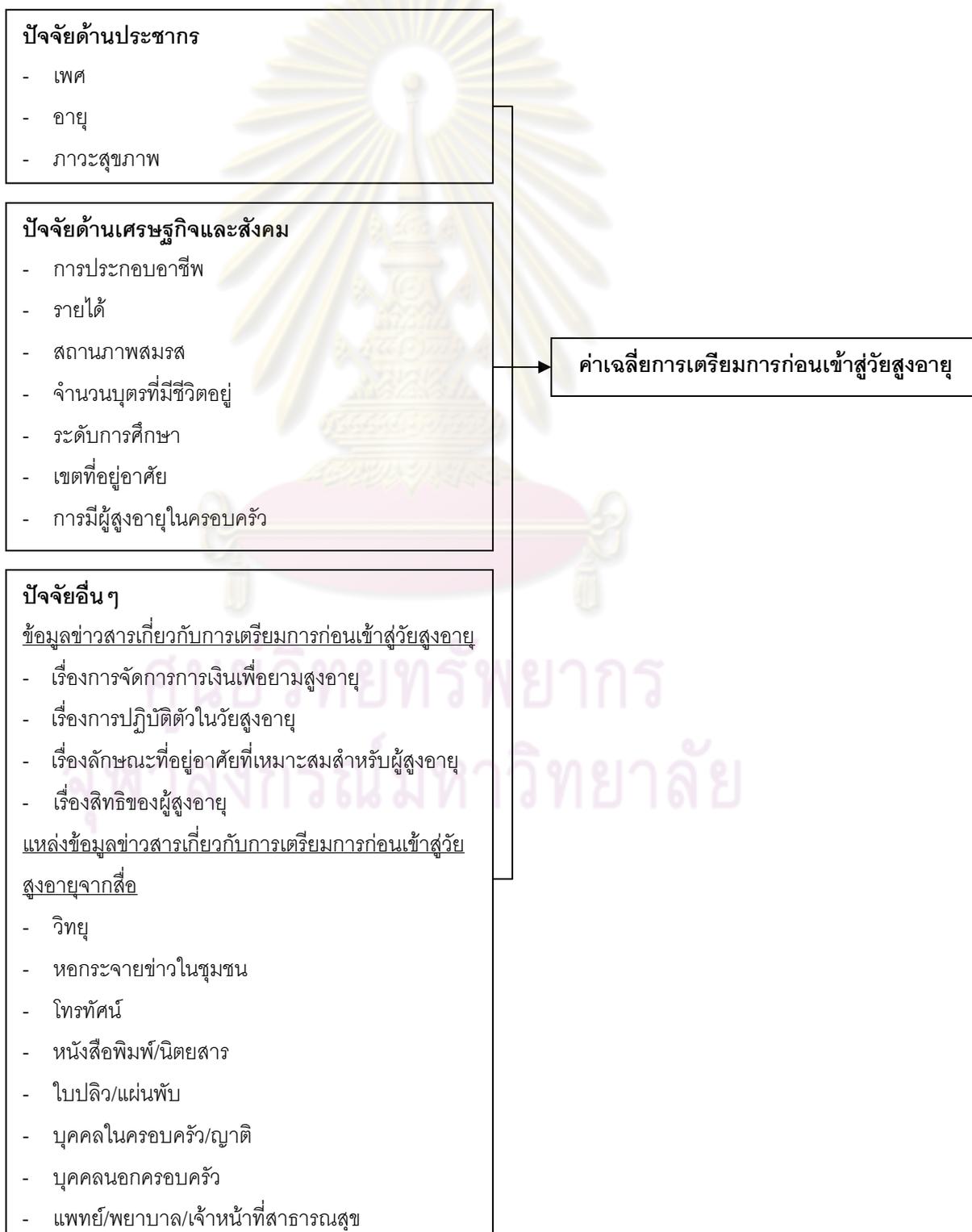
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยได้แบ่งเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่นๆ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ปัจจัยต่างๆ ที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร ได้แก่

1. ปัจจัยด้านประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว
3. ปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

1. ปัจจัยด้านประชากร

1.1 เพศ

เพศเป็นตัวแปรทางประชากรที่สำคัญ โดยธรรมชาติแล้วเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในด้านสรีระของร่างกายและในทางสังคม จึงอาจทำให้เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรม ซึ่งรวมถึงการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุที่แตกต่างกันในบางเรื่อง โดยคนหนุ่มสาวเพศชายได้คิดที่จะเตรียมการเมื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวเพศหญิง (นภาพร ชโยวรรณ, 2535: 168-170) และจากการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของ นภาพร ชโยวรรณ และ จอห์น โนเดล (2539: 200,224) พบว่าเพศชายมีการคิดและเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ ด้านการใช้เวลาว่าง การออกกำลังกายและการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงคิดและเตรียมการเข้าหาศาสนามากขึ้น หรือเตรียมการในด้านจิตใจในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุลักษณ์ มีชูทรัพย์, วิไลวรรณ ทองเจริญ และจันทนา รัตนวิชัย (2535: 42-43) พบว่า เพศชายมีการเตรียมตัวด้านร่างกาย โดยเฉพาะการออกกำลังกายมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีการเตรียมตัวทางด้านจิตใจมากกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีจิตใจและอารมณ์อ่อนไหว มีความละเอียดอ่อนมากกว่าเพศชาย ทำให้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือมีเรื่องที่มากระทบจิตใจก็จะหาที่พึ่งทางใจ อย่างเช่น การไปวัดเพื่อ

สวดมนต์ นั่งสมาธิ ปฏิบัติธรรม เป็นต้น หรือเมื่อมีผู้มาขอรับบริจาค ให้ทำบุญ ทำทานหรือช่วยเหลือผู้อื่น ก็จะบริจาคและช่วยเหลือผู้นั้น

จากการศึกษาของ พัชราภา มนูญภักธาชัย (2544: 93) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในชุมชนขนาดใหญ่พื้นที่เขตบางซื่อ พบว่า เพศชายมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ลีลาวดี อัครเศรษฐี (2549: 133-134) ได้ศึกษาการเตรียมการเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุของประชาชนตำบลไร่ชิง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า เพศหญิงมีการเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แม้จะยังไม่พบข้อสรุปที่แน่นอน แต่พอจะคาดได้ว่า เพศชายและเพศหญิงน่าจะมีความแตกต่างกันในลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า เพศชายน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าเพศหญิง

1.2 อายุ

อายุเป็นตัวแปรทางประชากรอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์หรือการใช้ชีวิตที่ผ่านมาในอดีตของบุคคล บุคคลเมื่ออายุมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ มักจะเริ่มคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรหรือต้องเตรียมการอะไรบ้างเพื่อยามสูงอายุ ดังที่ทนายพร ชโยวรรณ (2535: 168-194) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยกว่าได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า ในขณะที่คนหนุ่มสาวที่มีอายุมากเคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรและคิดที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีอายุน้อย จึงสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลยิ่งเข้าใกล้วัยสูงอายุมากขึ้นเท่าไรก็จะคำนึงถึงการดำรงชีวิตเพื่อยามสูงอายุมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ Beutner (1980: 217-225) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างด้านทัศนคติและพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุระหว่างข้าราชการชายและหญิงของมหาวิทยาลัย แล้วพบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุเพิ่มขึ้นตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น

ปิยรัตน์ เมืองไทย (2541: 129-130) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวต่อการเข้าสู่วัยสูงอายุของข้าราชการสตรีโสด สังกัดราชการส่วนกลาง กระทรวงสาธารณสุข พบว่า สตรีโสดที่มีอายุมากกว่าจะมีการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุดีกว่าสตรีโสดที่มีอายุน้อยกว่า โดยเมื่อมีอายุมากขึ้นการเตรียมตัวในระดับสูงก็จะมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับ

การศึกษาของกิตติชัย ป่อสมบัติ (2540: 67) ที่ศึกษาการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานครก็พบว่า ข้าราชการที่มีอายุมากมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีผลต่อผู้สูงอายุ พ.ศ. 2550 พบว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีสัดส่วนที่เคยคิดและได้เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าอีกด้วย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะ, 2550: 82-84)

จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นได้ให้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

1.3 ภาวะสุขภาพ

ภาวะสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบทบาทของบุคคลทุกเพศทุกวัย เมื่ออย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ สภาพร่างกายจะค่อยๆ เสื่อมถอยลง เกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้การทำงานของอวัยวะต่างๆ เริ่มไม่เป็นปกติ เจ็บป่วยได้ง่าย ซึ่งสุขภาพนั้นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การมีสุขภาพที่ดีตั้งแต่ก่อนวัยสูงอายุจนกระทั่งเข้าสู่วัยสูงอายุจะส่งผลให้ชีวิตในปัจจุบันปลายมีความสุข สามารถช่วยเหลือตนเองได้และไม่ต้องเป็นภาระหรือพึ่งพาผู้อื่น ส่วนผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี มีปัญหาสุขภาพมาก หรือเจ็บป่วยได้ง่ายก็จะเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิต เช่น การทำกิจกรรมต่างๆ เก็บหรือออมเงินได้น้อย เนื่องจากเงินที่มีส่วนใหญ่มหุดไปกับการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง เป็นต้น เพราะฉะนั้นการมีภาวะสุขภาพที่ดีน่าจะลดอุปสรรคและเป็นประโยชน์ในการชักนำให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุได้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้

สำหรับการประเมินภาวะสุขภาพนั้น มีมาตรการที่ใช้วัดภาวะสุขภาพทางกายและใจหลายวิธี ซึ่งสามารถสรุปแบบของการวัดภาวะสุขภาพได้เป็น 2 แบบคือ การวัดแบบภววิสัย (objective) และการวัดแบบอัตวิสัย (subjective) โดยการวัดแบบภววิสัย เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยทั้งหมด ความไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือไร้สมรรถภาพ การมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานหรือไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ เป็นต้น ส่วนการวัดแบบอัตวิสัย เป็นการวัดโดยใช้ความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของตนเอง (self-rating) (Liang and Whitelaw, 1987) ซึ่งการวัดทั้ง 2 แบบนี้ มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป การจะเลือกใช้มาตรวัดแบบใด อาจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรืองานวิจัยนั้นๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการประเมินแบบอัตวิสัย จะเป็นการประเมินสุขภาพตนเองที่เป็นคำตอบที่ได้จากความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ภาวะสุขภาพและความสนใจต่อสภาพร่างกายของตัวเอง ซึ่งอาจทำให้คลาดเคลื่อน

จากสภาพการเจ็บป่วยที่แท้จริงได้ แต่ภาวะสุขภาพที่ประเมินได้ก็สามารถบ่งชี้ถึงความแข็งแรงหรือความสมบูรณ์ของร่างกายที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยจากการศึกษาของพัชราภา มนูญภัทรราชย์ (2544: 140) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุพบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ โดยกลุ่มที่มีภาวะสุขภาพแข็งแรงมากจะมีลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในทุกด้านสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

นอกจากนั้นปัญหาสุขภาพในด้านต่างๆ เช่น สายตา การได้ยิน และการเจ็บป่วยต่างๆ รวมถึงความหุดหู่และความเครียด อาจทำให้ผู้สูงอายุแยกตัวออกจากสังคม และลดการทำกิจกรรมต่างๆ ลงอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจารุพันธ์ สมบูรณ์สิทธิ์ (2535: 99) และสุมนัส วงศ์กฤษกร (2537: 100) ที่พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้สูงอายุที่มีการประเมินตนเองว่าสุขภาพดี มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้สูงอายุที่ประเมินสุขภาพตนเองว่าไม่ดี เนื่องจากผู้สูงอายุที่ประเมินสุขภาพตนเองว่าสุขภาพดีจะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน คิดว่าตนสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้ และร่างกายก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคกับการเข้าร่วมกิจกรรม

จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ให้ผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่มีภาวะสุขภาพแข็งแรงน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีภาวะสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงหรืออ่อนแอ

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1 การประกอบอาชีพ

การทำงานก่อให้เกิดรายได้ นำมาซึ่งการกินดีอยู่ดี ความมีอำนาจ และแสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล บุคคลที่ทำงานจะมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้มากกว่าบุคคลที่ไม่ได้ทำงาน นอกจากนี้การทำงานที่แตกต่างกันจะทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้ เวลาทำงาน เวลาว่าง และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

สำหรับการทำงานหรือการประกอบอาชีพในสังคมไทยนั้น ในเขตชนบทผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุและผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร (นภาพร ชโยวรรณ และ จอห์น โนเดล, 2539: 61) และการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อยามสูงอายุของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทย (นภาพร ชโยวรรณ, 2535: 168-186) พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม

เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญและตนเองได้เตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าผู้สูงอายุที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ทำงาน ส่วนคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมเห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญและตนเองคิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ทำงาน โดยเมื่อศึกษารูปแบบของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ พบว่า คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมคิดจะเตรียมเรื่องสุขภาพสูงกว่า แต่เตรียมเรื่องเศรษฐกิจหรือการออมเงินต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและไม่ได้ทำงาน

แม้ว่าจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบอาชีพกับการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุค่อนข้างน้อย เพราะการศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาเฉพาะกลุ่มคนหรือกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มข้าราชการ ทำให้ไม่มีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องของการประกอบอาชีพ และยังมีข้อสรุปของผลการศึกษาที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคาดว่าผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมน่าจะมีโอกาสที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในด้านต่างๆ ได้มากกว่า เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาสูงกว่า และมีงานที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอนและมากกว่าผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมที่มีรายได้ไม่แน่นอน การทำงานต้องพึ่งพาธรรมชาติ รายได้หรือผลผลิตขึ้นอยู่กับฤดูกาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและผู้ที่ไม่ได้ทำงาน

2.2 รายได้

รายได้เป็นดัชนีหนึ่งที่สำคัญในการใช้วัดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ไม่ว่าจะเป็นรายได้ของตนเองหรือรายได้รวมของครัวเรือน เป็นข้อมูลที่เก็บได้ยากและมีปัญหาในเรื่องความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม รายได้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ผู้ที่มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน ทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เตรียมพร้อมหรือวางแผนการในการดำเนินชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอหรือมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่ดี เช่น การดูแลสุขภาพตนเอง รักษาอาการเจ็บป่วย การเลือกที่จะทำกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่ชอบ หาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และสามารถเก็บออมเงินหรือนำเงินไปลงทุนในกิจการต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวในยามสูงอายุ ซึ่ง สุรีย บัญญานนุพงศ์ (2534: ข) ได้ศึกษาสภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมเมืองเปรียบเทียบระหว่างผู้สูงอายุที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันคือ สูง กลาง ต่ำ และพบว่าผู้ที่มี

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะขาดพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีมาตั้งแต่แรก ทำให้ไม่อาจสร้างหลักประกันที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคตได้

จากการศึกษาของพัชราภา มนูญภัทราชัย (2544: 95-96) พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับลีลาวดี อัครเศรษฐี (2549: 128,133-134) ที่ศึกษาการเตรียมการเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วพบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีลักษณะการเตรียมการเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มรายได้สูงกว่า 5,000 บาท มีลักษณะการเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

การศึกษาของกิตติชัย บ่อสมบัติ (2540: 116) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการพบว่า ข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนสูงกว่ามีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า แต่จากการที่ศศิมา ทวีสิน (2538: 84-85) ได้ศึกษาการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตเมื่อเกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข กลับให้ผลการศึกษาในทิศทางตรงกันข้ามโดยพบว่า ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขที่มีรายได้เหลือเก็บมีแนวโน้มที่จะเตรียมตัวเมื่อเกษียณอายุในระดับต่ำกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้ ซึ่งอาจเป็นเพราะข้าราชการที่มีรายได้เหลือเก็บ มีรายได้เพิ่มจากการทำงานพิเศษ เช่น การเปิดคลินิกของตนเอง หรือทำอาชีพสำรองอย่างอื่น ทำให้มั่นใจได้ว่าตนเองมีรายได้ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ จึงไม่มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากนัก ดังนั้นจากผลการศึกษาข้างต้นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

2.3 สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสเป็นสถานภาพทางสังคม ผู้ที่สมรสคือ บุคคลที่ได้อยู่กินหรือใช้ชีวิตร่วมกันกับคู่สมรสของตน ไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวอีกต่อไป ซึ่งคู่สมรสเปรียบเสมือนเพื่อน คู่ทุกข์คู่ยาก คอยดูแลห่วงใยซึ่งกันและกัน ดังนั้นในเรื่องของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ อาจจะต้องคิดถึงชีวิต หรือคิดถึงครอบครัวของตนเองมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ เช่น โสด หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต) หย่า และแยกกันอยู่ ผู้ที่คู่สมรสยังคงมีชีวิตอยู่นั้น การเตรียมตัวในด้านเศรษฐกิจ การออมเงินต้องเตรียมการมากขึ้นเป็นสองเท่า แต่เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุหรือในอนาคตข้างหน้าอาจต้องพรากจากคู่ เช่น การตายของคู่สมรส หรือมีปัญหาในชีวิตคู่จนทำให้ต้องแยกทางกัน การ

เตรียมการเพื่อยามสูงอายุจึงรวมถึงการเตรียมวางแผนที่จะยึดหลักศาสนาในการดำเนินชีวิต หรือเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ การสูญเสีย หรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เป็นต้น

การศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2535: 168-176) เกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีคู่สมรสเห็นความสำคัญของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส ในขณะที่คนหนุ่มสาวที่เป็นโสดจะคิดถึงการใช้ชีวิตเพื่อยามสูงอายุน้อยกว่าคนที่สมรส หรือคนที่เป็นหม้าย หย่า แยก อย่างมาก สำหรับรูปแบบของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ พบว่า คนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสดเตรียมที่ทำกินหรือมีงานที่มั่นคงทำต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่เคยสมรส โดยส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคนโสดเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้ทำงานและมีอายุน้อย มีสัดส่วนที่สูงกว่าคนที่สมรสแล้วนั่นเอง

ศศิมา ทวีสิน (2538: 79-86) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตเมื่อเกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขที่กำลังสมรสมีแนวโน้มที่จะมีการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตเมื่อเกษียณอายุสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ นอกจากนี้ นิลลิวดี อัครเศรณี (2549: 118-122) ศึกษาการเตรียมการเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุของประชาชนในชุมชนตำบลไร่ขิง พบว่า ผู้ที่สมรสโดยจดทะเบียนมีลักษณะการเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียน ซึ่งให้ผลการศึกษาดังกล่าวกับ พัชราภา มนูญภัทราชัย (2544: 93-94) ที่พบว่าผู้ที่เป็นโสดมีลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจและด้านสุขภาพร่างกายสูงที่สุด ในขณะที่ผู้ที่กำลังสมรสมีลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพจิตใจสูงกว่าผู้ที่เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่

แม้ว่าจากผลการศึกษาที่ได้เสนอมานี้ จะยังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัด แต่ผลการศึกษาล้วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่กำลังสมรสน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ (โสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่หรือเลิกกัน)

2.4 จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า บุตรเป็นแหล่งเกื้อหนุนที่สำคัญหรือเป็นแหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิตของบิดามารดาเมื่อยามสูงอายุ การที่ครอบครัวมีขนาดเล็กกลางหรือมีบุตรจำนวนน้อยจะทำให้เสียเปรียบในเรื่องของการได้รับการเกื้อหนุนในบั้นปลายของชีวิต (นภาพร ชโยวรรณ, จอห์น โนเดล และศิริวรรณ ศิริบุญ, 2535: 7-9) ดังนั้นจำนวนบุตรที่ผู้สูงอายุและผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุมีจึงนับเป็นหลักประกันความมั่นคงอย่างหนึ่งในการยามสูงอายุ ถึงแม้ว่าการมีบุตรมาก

อาจจะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว เพราะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูมาก และต้องทำงานหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายภายในครอบครัว ทำให้มีโอกาสในการเก็บสะสมหรือออมเงินได้น้อยกว่าครอบครัวที่มีบุตรน้อย (ฐิติมา พรหมทอง, 2535: 32) แต่ในระยะยาวบุตรจะเป็นแหล่งเกื้อหนุนที่สำคัญให้กับบิดามารดา โดยจากการสำรวจพบว่า ผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุในประเทศไทย ยังคงคาดหวังที่จะให้บุตรเป็นแหล่งหลักในการเกื้อหนุนทางการเงินเมื่อยามสูงอายุ และมีแนวโน้มว่าบุตรมีสัดส่วนการเกื้อหนุนโดยการให้เงินมากกว่ารับเงินจากบิดามารดา (นภาพร ชิโยวรรณ และจอห์น โนเดล, 2539: 224-225) โดยผู้ที่มีบุตรหลายคนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเลี้ยงดูบุตร และคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรหรือคาดหวังว่าบุตรจะเกื้อหนุนดูแลตนเองเมื่อยามสูงอายุ และไม่ว่าบุตรจะอาศัยอยู่ด้วยกันหรือไม่ก็ตาม ก็ยังสามารถเกื้อหนุนดูแลได้ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น การดูแลที่บ้าน หรือถ้าไม่ได้อยู่กับบิดามารดา บุตรอาจดูแลโดยส่งเงินหรือสิ่งของมาให้ เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่มีบุตรมากกว่าน่าจะมีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุต่ำกว่าผู้ที่มีบุตรน้อยกว่า แต่จากการศึกษาของกิตติชัย บ่อสมบัติ (2540: 89-91) ที่ศึกษาการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการ กลับให้ผลการศึกษาในทางตรงกันข้าม โดยพบว่า ผู้ที่มีบุตรมากกว่ามีแนวโน้มในการเตรียมตัวเพื่อยามสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีจำนวนบุตรน้อยกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นข้าราชการ เมื่อเกษียณอายุจะมีบำเหน็จบำนาญที่เป็นแหล่งเกื้อหนุนทางการเงินในยามสูงอายุอยู่แล้ว ประกอบกับเมื่อบุตรแต่งงานมีครอบครัวบุตรอาจจะแยกไปสร้างครอบครัวใหม่ของตัวเองดังนั้นจึงไม่ได้คาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรหรือให้บุตรมาเกื้อหนุนตนเองมากนัก

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อมูลที่น่าสนใจสนับสนุนไม่มากในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่าผู้ที่มีบุตรหลายคนจะมีผู้ที่มาเกื้อหนุนดูแลมากกว่าจึงทำให้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสุาญน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้มีบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำกว่าผู้มีบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่า

2.5 ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ช่วยพัฒนาให้บุคคลมีความคิด ความรู้ ความสามารถ ทำให้บุคคลเข้าใจสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกคนอื่นในสังคม ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะเป็นผู้ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้มากกว่า มักเป็นผู้ที่สนใจตัวเอง สนใจสถานการณ์รอบตัว สามารถประเมินหรือแสดงบทบาทของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์นั้นๆ ได้ รวมถึงการเตรียมการหรือการวางแผนต่างๆ ในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้จะมีต่อเนื่องไปจนเข้าสู่วัยสูงอายุ ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัย

สูงอายุหรือผู้สูงอายุที่มีการศึกษาดีนั้นจะสามารถนำความรู้ประกอบกับประสบการณ์ของตนมาปรับใช้กับตัวเองรวมทั้งบุคคลรอบข้างได้ (วนิดา นิรมย์, 2538: 24)

McPherson (1979) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบชีวิตก่อนเกษียณอายุและการวางแผนการเกษียณอายุ พบว่าตัวแปรที่สำคัญในการวางแผนก่อนการเกษียณอายุของแต่ละบุคคลคือ ระดับการศึกษาและรายได้ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงและรายได้ดีจะมีการเตรียมตัวหรือการวางแผนก่อนเกษียณอายุมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำ นอกจากนี้ นภาพร ชิโยวรรณ (2535: 168-175) ยังได้กล่าวถึงการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวไทยว่า กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่มีการศึกษาจบระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่าเคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุ และผู้ที่มีการศึกษาจบระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่าให้ความสำคัญกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในด้านเศรษฐกิจมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาต่ำกว่า นอกจากนี้ ยังพบว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษามีการเตรียมการด้านสุขภาพสูงกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาต่ำกว่า

จากการทบทวนงานวิจัย แม้จะมีข้อมูลที่ศึกษาค่อนข้างน้อย แต่ผู้วิจัยคาดว่าผู้ที่มีการศึกษาดีกว่าน่าจะมีความรู้และมีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่า เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

2.6 เขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร เครื่องอุปโภคบริโภค หรือสาธารณูปโภคต่างๆ รวมถึงการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่งคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมักจะเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ หรือเข้าถึงสวัสดิการและการบริการต่างๆ ได้ง่ายและสะดวกกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เช่น การบริการสาธารณสุข การสื่อสาร การธนาคาร เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงอาจทำให้คนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทมีลักษณะการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุที่แตกต่างกัน โดยนภาพร ชิโยวรรณ (2535: 168-176) ได้ศึกษาการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทยพบว่า ผู้สูงอายุในเมืองเห็นเรื่องการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญน้อยกว่าและมีการเตรียมการน้อยกว่าผู้สูงอายุในชนบท ในทางกลับกัน คนหนุ่มสาวในเมืองเคยคิดถึงการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุและคิดจะเตรียมในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท โดยคนหนุ่มสาวในชนบทคิดจะเตรียมเรื่องสุขภาพ มีที่ทำกิน มีงานมั่นคงสูงกว่า แต่เตรียมเรื่องการออมเงิน และการมีบ้านของตนเองต่ำกว่าคนหนุ่มสาวในเมือง นอกจากนี้ การศึกษาของ

นภาพร ชัยวรณ และจอห์น โนเดล (2539: 194,200) ได้พบว่า ผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุในเขตเมืองมีการคิดและเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในด้านเศรษฐกิจและสุขภาพร่างกายมากกว่าคนในเขตชนบท ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจที่จำกัดของคนชนบทอาจทำให้ผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุไม่สามารถทำการเก็บเงินหรือออมเงินไว้สำหรับยามสูงอายุได้ ทั้งๆ ที่มีความคิดที่จะเตรียมการในเรื่องดังกล่าว และยังพบว่า ผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุในเขตชนบทมีการคิดและเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในเรื่องการเข้าหาศาสนาหรือเตรียมด้านสุขภาพจิตใจ การยกทรัพย์สินมรดก และการรวมกลุ่มหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มมากกว่าคนในเขตเมือง

จากผลการทบทวนทำให้ผู้วิจัยคาดว่าผู้ที่อยู่ในเมืองน่าจะมีความพร้อมในการเตรียมการในด้านต่างๆ มากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

2.7 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว

สำหรับการมีผู้สูงอายุในครอบครัวที่นำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจมีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุนั้น เป็นเพราะผู้สูงอายุน่าจะเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับลูกหลานหรือคนรุ่นหลัง การมีผู้สูงอายุอยู่ในบ้านดูเหมือนจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนหนุ่มสาวคิดถึงการจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุ ผลการศึกษาของนภาพร ชัยวรณ (2535: 171) พบว่าคนหนุ่มสาวที่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว ซึ่งผลดังกล่าวชี้แนะให้เห็นว่า การได้มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาของตนเองหรือญาติอื่นๆ ทำให้คนหนุ่มสาวคิดวางแผนอนาคตของตนเองมากกว่า เพราะการได้เห็นตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่ตนเองได้ใกล้ชิดนั้นเอง โดยคนหนุ่มสาวอาจได้เห็นจากการที่ผู้สูงอายุร่างกายแข็งแรง จิตใจแจ่มใส เป็นแบบอย่างที่ดีในการเตรียมการด้านต่างๆ หรืออาจเห็นและได้ดูแลผู้สูงอายุที่สุขภาพร่างกายอ่อนแอ มีการเจ็บป่วย ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ หรือมีภาวะทุพพลภาพ แล้วเกิดความรู้สึกว่าไม่อยากเป็นผู้สูงอายุในลักษณะแบบนั้น จึงทำให้คิดและเตรียมตัวเองให้พร้อมก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติชัย บ่อสมบัติ (2540: 72-73) ที่ได้ศึกษาการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการแล้วพบว่าข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณมากกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาที่มาสืบสนับสนุนไม่มากนัก แต่จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานได้ว่า ผู้ที่มี

ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ อยู่ในครอบครัว

3. ปัจจัยอื่นๆ

3.1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องเผชิญคือปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีหรือผู้ที่ไม่ได้มีเงินบำนาญบำนาญในยามสูงอายุ เพราะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุสมรรถภาพในการทำงานต่างๆ จะลดลง ทำให้รายได้ลดลงตามไปด้วย ซึ่งปัญหาในด้านนี้นอกจากจะรอให้ทางรัฐเข้ามาช่วยเหลือแล้ว บุคคลยังสามารถบรรเทาปัญหานี้ได้ด้วยตัวเอง โดยถ้าบุคคลมีการเตรียมการในด้านเศรษฐกิจตั้งแต่วัยเด็กวัยทำงานหรือก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ อย่างเช่น เก็บออมเงินหรือทรัพย์สิน สร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตให้กับตนเอง โดยการเก็บออมเงินอาจไม่ต้องออมครั้งละมากๆ แต่มีการออมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในปัจจุบันมีการกล่าวถึงเรื่องการออมเพื่อยามสูงวัยกันมากและมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนี้เผยแพร่ผ่านทางสื่อต่างๆ อย่างเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคลต่างๆ เพื่อให้บุคคลตระหนักและเห็นความสำคัญของการออม แล้วนำไปปฏิบัติตามต่อไป

ถึงแม้จะยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุก่อนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่าถ้าบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุจะทำให้เกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุตามมาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้

3.2 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ

การมีความสุขในวัยสูงอายุนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปฏิบัติตัวตั้งแต่ในวัยหนุ่มสาวจนกระทั่งเข้าสู่วัยสูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพ ระวังระวังการเจ็บป่วยและการเกิดอุบัติเหตุที่มักเกิดขึ้นได้ง่าย โดยเฉพาะในวัยสูงอายุที่ประสิทธิภาพการทำงานในระบบต่างๆ ของร่างกายลดลง มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ง่ายกว่าวัยอื่นๆ ซึ่งในการดูแลสุขภาพนั้นต้องดูแลทั้งสุขภาพกายและใจ โดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่เป็นประโยชน์ นอนหลับพักผ่อนให้

เพียงพอ พยายามอย่าให้เกิดความเครียด ระวังระวังภาวะทางอารมณ์ไม่ให้หงุดหงิด ฉุนเฉียวหรือ
 น้อยใจ เพราะอารมณ์เหล่านี้จะมีผลต่อการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายใน ทำให้หัวใจเต้นแรง
 และเร็ว เป็นความดันโลหิตสูงจนเกิดผลเสียต่อสุขภาพได้ นอกจากนั้นควรทำงานอดิเรกที่ตนเอง
 ชื่นชอบ เช่น การปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เล่นดนตรี สวดมนต์ ไหว้พระ ฯลฯ เพื่อให้จิตใจเพลิดเพลินมี
 ความสุข หรือทำกิจกรรมนอกบ้านร่วมกับผู้อื่นในชุมชน เช่น การเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ
 เพราะจะได้ช่วยคลายเหงาจากการที่ได้พบปะผู้คนที่อาจจะเป็นคนวัยเดียวกันหรือต่างวัยกัน

แม้จะยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุกับ
 การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องการปฏิบัติตัวใน
 วัยสูงอายุน่าจะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ถ้าบุคคลตระหนักหรือ
 เห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมามีประโยชน์ต่อตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับ
 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุน่าจะมี
 ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้

3.3 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ในการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง มนุษย์ต้องการข่าวสารมาประกอบใน
 การตัดสินใจเสมอ โดยข่าวสารจะมีอิทธิพลหรือเป็นแรงเสริมให้กับความคิดเห็น และทัศนคติที่มี
 อยู่เดิมจนอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นๆ (ดวงหทัย วงษ์ราช, 2542: 16-17) และอาจ
 นำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้นข่าวสารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ
 นอกจากนี้มนุษย์จะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมา แต่จะเลือกรับข่าวสารเพียงบางส่วนที่คิดว่า
 เป็นประโยชน์กับตนเองเท่านั้น

สำหรับบ้านที่อยู่อาศัยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของประชากรได้
 การอยู่ในบ้านที่ถูกสุขลักษณะและมีมาตรฐานนับเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับการ
 ตอบสนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ต้องการสภาพที่อยู่อาศัยที่แตกต่างจากประชากรทั่วไป
 เนื่องจากความจำกัดในด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายเมื่อมีอายุมากขึ้น โดยลักษณะที่อยู่อาศัยที่
 เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุนั้น ควรมีการปรับปรุงหรือดัดแปลงให้เหมาะสมและปลอดภัยต่อการ
 เคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องน้ำที่เปียกตลอดเวลาควรติดตั้งราวยึดเกาะ พื้น
 ห้องน้ำต้องปูด้วยวัสดุกันลื่น เพื่อลดอุบัติเหตุ โถส้วมควรเป็นโถนั่งห้อยขามากกว่าโถนั่งแบบยอง
 เพราะจะได้สะดวกในการขับถ่าย ลูกนั่งได้ง่าย พื้นบ้านควรใช้วัสดุกันลื่นและไม่ควรขัดเงาให้ลื่น
 มากเกินไป นอกจากนั้นถ้ามีบ้านสองชั้น ผู้สูงอายุควรย้ายลงมาอนชั้นล่าง เพราะเมื่ออายุมากขึ้น

มักจะพบปัญหาเกี่ยวกับข้อเข่ามาก บั้นใดก็ไม่ควรมีหลายชั้น และอาจมีทางลาดสำหรับรถเข็น เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยคาดว่า ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและเห็นความสำคัญของข้อมูลนั้นแล้ว จะทำให้บุคคลเกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้

3.4 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันประเด็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีการกล่าวถึงกันอย่างแพร่หลาย เพราะประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งรวมถึงเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุที่กฎหมายได้กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การให้ความสะดวกในการบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข บริการด้านการศึกษาและข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพ การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม การช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ เป็นต้น (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2549: 8-22) โดยเฉพาะเรื่องการได้รับเบี้ยยังชีพนั้นเป็นประเด็นที่ประชากรส่วนใหญ่ให้ความสนใจอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า เมื่อบุคคลได้ทราบถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุ หรือสิทธิของผู้สูงอายุว่าทางรัฐให้การคุ้มครองในเรื่องใดบ้าง จะทำให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้

3.5 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่กระจายครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างกว้างขวางมาก เพราะมีสถานีวิทยุอยู่หลายแห่ง รวมถึงวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นอีกมากมาย วิทยุยังเป็นสื่อที่คนทั่วไปมีโอกาสรับฟังหรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากกว่าโทรทัศน์ เพราะสามารถรับฟังได้ในทุกอิริยาบถ เช่น ขณะขับรถ ทำงาน นอนพักผ่อน หรือขณะออกกำลังกาย เป็นต้น และสามารถพกพาเครื่องรับวิทยุเคลื่อนที่ไปฟัง ณ ที่ใดก็ได้ (โกวิท ทรัพย์พิศาล, 2543: 81) จึงกล่าวได้ว่าวิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้บริโภค

ได้มากและสามารถติดตามผู้ฟังไปได้ทุกหนทุกแห่ง และแม้ว่าจะยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับสื่อวิทยุกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร แต่จากข้อมูลที่กล่าวมาว่าสื่อวิทยุสามารถเข้าถึงผู้บริโภคนได้ดีอีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยจึงคาดว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวิทยุเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.6 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อกระจายข่าวในชุมชน

หอกระจายข่าวเป็นสื่อท้องถิ่นขนาดเล็กระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยลำโพงกระจายเสียงที่อยู่กลางหมู่บ้าน และเครื่องกระจายเสียงที่อาจจะตั้งอยู่ที่บ้านของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เครื่องเล่นเทป วิทยุ ไมโครโฟน หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการกระจายเสียงเพื่อให้คนในชุมชนหรือหมู่บ้านทั้งหมดได้รับฟัง โดยหอกระจายข่าวสามารถกระจายเสียงได้ครอบคลุมพื้นที่ในหมู่บ้านหรือชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการดัดแปลงจากหอกระจายข่าวมาเป็นเสียงตามสาย ที่มีลักษณะคล้ายหอกระจายข่าว แต่จะมีศูนย์กลางที่มีเครื่องกระจายเสียงอยู่ที่หนึ่ง จากนั้นจะมีการต่อลำโพงหลายๆ ตัว เป็นเครือข่ายไปทั่วบริเวณชุมชนหรือหมู่บ้านนั้น ซึ่งการที่มีหอกระจายข่าวในชุมชนจะทำให้คนในชุมชนหรือหมู่บ้านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของในและนอกหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง อย่างเช่น ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม งานบุญต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุในการได้รับเบี้ยยังชีพ หรือข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

แม้ว่าจะยังไม่พบการศึกษาระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชนกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่จากการที่หอกระจายข่าวสามารถกระจายเสียงให้คนในหมู่บ้านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง จึงทำให้ผู้วิจัยคาดว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชนเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวในชุมชนเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.7 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณภาพที่สุดสำหรับการโฆษณาหรือการให้ข้อมูลข่าวสาร เพราะเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเด่นและได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ อีกหลายประเภทตรงที่สามารถนำเสนอทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้ในเวลาเดียวกัน โทรทัศน์สามารถให้ทั้งข่าวสาร

ความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และสารบันเทิงที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ด้วยภาพ แสง เสียง สีสที่ สดใสสวยงาม (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2549: 293) โดยส่วนใหญ่บุคคลจะได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อนี้ กันมาก ซึ่งจากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยคาดว่า ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์ จะทำให้บุคคลเกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัย สูงอายุได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่ วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์เป็นประจําน่าจะมีความเฉลียวการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.8 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจาก สื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร

หนังสือพิมพ์ (Newspaper) เป็นสื่อที่มีความสำคัญที่ใช้ในการเผยแพร่หรือ ประชาสัมพันธ์ จึงได้รับความสนใจและมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในชีวิตประจำวันของคนเมืองที่มีความเจริญแล้ว ยิ่งจะได้รับความสนใจในการอ่านกัน อย่างแพร่หลาย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีทั้งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่ประชาชน ทั่วไปสนใจ เช่น ข่าวการเมือง อาชญากรรม เศรษฐกิจ สังคม กีฬา บันเทิง เป็นต้น นอกจากนั้นยัง ส่งข้อมูลข่าวสารได้ทันต่อเวลาและเหตุการณ์ เพราะมีระยะเวลากำหนดออกที่แน่นอนเป็นประจำ สม่ำเสมอ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2549: 304) ส่วนนิตยสาร (Magazines) เป็นเครื่องมือหรือสื่อประเภท สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเนื้อหาสาระที่มีความน่าสนใจในหลายๆ เรื่อง หลายๆ ประเภทเข้าไว้ด้วยกัน รูปเล่มสวยงาม จัดพิมพ์ออกมาเป็นเล่มวางตลาดเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน เป็นต้น

ในปัจจุบันเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะ ประเทศไทยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารต่างๆ มี ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุมากขึ้นด้วย และเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการ เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นประจำจากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารก็น่าจะทำให้เกิดการ เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุตามมา และถึงแม้ว่าจะยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสื่อ หนังสือพิมพ์/นิตยสารกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่าถ้าบุคคลได้บริโภค ข้อมูลข่าวสารเป็นประจำและเห็นว่ามีประโยชน์จะทำให้เกิดการปฏิบัติตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึง ตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ หนังสือพิมพ์/นิตยสารเป็นประจําน่าจะมีความเฉลียวการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสารเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.9 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อใบปลิว/แผ่นพับ

สำหรับใบปลิว (Leaflet) คือ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่บรรจุข่าวสารหรือข้อเขียนที่องค์กรสถาบัน หน่วยงานต้องการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยมากเป็นกระดาษแผ่นเดียว ซึ่งจะพิมพ์เนื้อเรื่องสั้นๆ เพียงเรื่องเดียว โดยแสดงเนื้อหาเป็นข้อความที่สั้นกระชับ ได้ใจความ ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจง่าย (โกวิท ทรัพย์พิศาล, 2543: 132) ส่วนแผ่นพับ (Brochure) ก็เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์แผ่นเดียวเช่นเดียวกัน แต่มีการพับเป็นหลายๆ หน้า ทบไปทบมา สามารถพับเข้าหรือกางออกขณะที่ใช้งาน มีรูปแบบการพับได้หลายวิธีไม่จำกัด บรรจุเนื้อหาที่สรุปสั้นๆ ได้ใจความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อบอกข่าว แนะนำ เตือนความจำ ให้ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่างๆ อย่างเช่น แผ่นพับที่ให้ความรู้หรือคำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพตามโรงพยาบาล เป็นต้น (ณรงค์ สมพงษ์, 2530: 154) และแม้จะยังไม่พบการศึกษาว่าสื่อใบปลิว/แผ่นพับมีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุหรือไม่ แต่ผู้วิจัยคาดว่าจากการที่สื่อใบปลิว/แผ่นพับเป็นสื่อที่มีข้อความสั้นกระชับ อ่านแล้วเข้าใจและจำได้ง่าย ถ้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุผ่านทางสื่อนี้ อาจทำให้บุคคลเกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากใบปลิว/แผ่นพับเป็นประจำจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากใบปลิว/แผ่นพับเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.10 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อบุคคลในครอบครัว/ญาติ

บุคคลในครอบครัวหรือญาติถือเป็นสื่อบุคคลที่ถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่างๆ ไปสู่อุบุคคลอื่นได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนในครอบครัวด้วยกันเอง เพราะครอบครัวเป็นสถาบันหลักเริ่มแรกที่ทำให้การอบรมสั่งสอน การเลี้ยงดู มีการถ่ายทอดและสร้างเสริมประสบการณ์ต่างๆ ให้กับสมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกันตั้งแต่เกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวจึงมีความผูกพันใกล้ชิดกัน สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษากันได้เป็นอย่างดี จนอาจมีผลต่อการชักนำให้บุคคลมีการปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำปรึกษานั้นได้ และแม้จะยังไม่พบการศึกษาระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อบุคคลในครอบครัว/ญาติกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่า ถ้าบุคคลในครอบครัวหรือญาติให้ความรู้ หรือให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว จะทำให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลในครอบครัว/ญาติเป็นประจําน่าจะมีความเฉลียวการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลในครอบครัว/ญาติเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.11 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อบุคคลนอกครอบครัว

สำหรับบุคคลนอกครอบครัว หมายถึง บุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน อย่างเช่น เพื่อน เพื่อนบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ฯลฯ บุคคลเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้ที่เป็นประโยชน์และเชื่อถือได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นผู้นำชุมชนหรือหมู่บ้านที่เข้มแข็ง ทำประโยชน์เพื่อหมู่บ้านหรือลูกบ้านของตน ลูกบ้านจะยิ่งให้ความเชื่อถือหรือให้ความนับถือ เมื่อผู้นำชุมชนมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์มาบอกกล่าวคนในหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านหรือลูกบ้านก็จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนั้นแม้จะยังไม่มีการศึกษาระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อบุคคลนอกครอบครัวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ผู้วิจัยคาดว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นประจําน่าจะมีความเฉลียวการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.12 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นสื่อบุคคลอีกสื่อหนึ่งที่น่าจะมีความรู้หรืออิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพทั้งสุขภาพกายและใจ สามารถให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา หรือข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และน่าเชื่อถือกับผู้อื่นได้ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยของกิริยา ลากเจริญวงศ์ (2543: 109) พบว่า แหล่งความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับแตกต่างกัน ส่งผลให้มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีคะแนนพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองสูงที่สุด

ถึงแม้จะยังไม่พบการศึกษาโดยตรงระหว่างแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร แต่จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยคาดว่า ถ้าบุคคลได้รับความรู้หรือ

ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อาทิเช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแล้ว จะทำให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

สมมติฐานการศึกษา

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี ได้ตั้งสมมติฐานหลักและสมมติฐานรอง ดังนี้

สมมติฐานหลัก

ผู้ที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่แตกต่างกันน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุแตกต่างกัน

สมมติฐานรอง

1. เพศชายน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าเพศหญิง
2. ผู้ที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า
3. ผู้ที่มีภาวะสุขภาพแข็งแรงน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีภาวะสุขภาพไม่แข็งแรงหรืออ่อนแอ
4. ผู้ที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและผู้ที่ไม่ได้ทำงาน
5. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า
6. ผู้ที่กำลังสมรสน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ (โสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่/เลิกกัน)
7. ผู้มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนมากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำกว่าผู้ที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนน้อยกว่า

19. ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากใบปลิว/แผ่นพับเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากใบปลิว/แผ่นพับเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

20. ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลในครอบครัว/ญาติเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลในครอบครัว/ญาติเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

21. ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

22. ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปรณรงค์หรือส่งเสริมเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุให้กับประชากรในจังหวัด เพื่อที่จะได้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ประชากรและการเลือกตัวอย่าง

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสถิติจากทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 มีจำนวนประชากร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรอายุระหว่าง 40-59 ปี จำแนกตามอำเภอ

จังหวัดปราจีนบุรี	จำนวนประชากรรวม (คน)
อำเภอเมืองปราจีนบุรี	28,486
อำเภอกบินทร์บุรี	32,359
อำเภอนาดี	11,771
อำเภอบ้านสร้าง	8,076
อำเภอประจันตคาม	13,613
อำเภอศรีมหาโพธิ์	14,118
อำเภอศรีมโหสถ	4,782
รวม	113,205

ที่มา:กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2549.

2. ขนาดของตัวอย่าง

จากข้อมูลการทะเบียนของจังหวัดปราจีนบุรี ปีพ.ศ. 2549 แสดงว่า มีประชากรที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ในจังหวัดจำนวน 113,205 คน (ตารางที่1) นำมาคำนวณหาขนาดของตัวอย่างน้อยที่สุด โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ที่ระดับ 0.05 และคำนวณหาขนาดของตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1967: 581) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n คือ ขนาดของตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้ ที่ระดับ 0.05

$$n = \frac{113,205}{1 + 113,205(0.05)^2} = 399 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างขั้นต่ำที่จะใช้ในการศึกษา คือ 399 คน แต่เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และได้ผลที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 500 คน

3. วิธีการเลือกตัวอย่าง

สำหรับการเลือกตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มอำเภอในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากจากอำเภอ จากทั้งหมด 7 อำเภอ ได้มา 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอประจันตคาม และอำเภอศรีมหาโพธิ

ขั้นที่ 2 แบ่งอำเภอออกเป็น 2 ลักษณะการปกครอง ได้แก่ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จากนั้นทำการเลือกหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตเทศบาล และเลือกชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาล จากอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากได้ดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนครัวเรือนในชุมชนหรือหมู่บ้านในอำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอประจันตคาม

และอำเภอศรีมหาโพธิ

อำเภอ	ชุมชน ในเขตเทศบาล (เมือง)	จำนวน ครัวเรือน ¹	หมู่บ้าน นอกเขตเทศบาล (ชนบท)	จำนวน ครัวเรือน ²
เมืองปราจีนบุรี	ชุมชนร่วมใจ	556	หมู่ที่ 9 บ้านเนินไฮ ต.ดงขี้เหล็ก	359
ประจันตคาม	ชุมชนบ้านเมืองเก่า	131	หมู่ที่ 15 บ้านเนินสูงใต้ ต.คำโตนด	69
ศรีมหาโพธิ	ชุมชนท่าประทุม	670	หมู่ที่ 1 บ้านสัมพันธ์ ต.สัมพันธ์	136
รวม		1,357		564

ที่มา: ¹เทศบาลอำเภอเมืองปราจีนบุรี, 2550.

การสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน อำเภอประจันตคาม, 2551.

เทศบาลอำเภอศรีมหาโพธิ

²สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2551

ขั้นที่ 3 ทำการเลือกจำนวนครัวเรือนตัวอย่างในชุมชนหรือหมู่บ้าน ตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนในชุมชนหรือหมู่บ้าน (Probability Proportional to Size – PPS) และเนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีมีสัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมืองประมาณร้อยละ 70 และ 30 ตามลำดับ เมื่อกำหนดสัดส่วนตามจำนวนครัวเรือนในชุมชนหรือหมู่บ้านจะได้ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนครัวเรือนที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ชุมชน ในเขตเทศบาล (เมือง)	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่าง	หมู่บ้าน นอกเขตเทศบาล (ชนบท)	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่าง
เมืองปราจีนบุรี	ชุมชนร่วมใจ	$\frac{556}{1,357} \times 150 = 61$	หมู่ 19 บ้านเนินไฮ ต.ดงขี้เหล็ก	$\frac{359}{564} \times 350 = 223$
ประจันตคาม	ชุมชนบ้านเมือง เก่า	$\frac{131}{1,357} \times 150 = 15$	หมู่ 15 บ้านเนินสูง ใต้ ต.คำโตนด	$\frac{69}{564} \times 350 = 43$
ศรีมหาโพธิ์	ชุมชนท่าประชุม	$\frac{670}{1,357} \times 150 = 74$	หมู่ 1 บ้านสัมพันธ์ ต.สัมพันธ์	$\frac{136}{564} \times 350 = 84$
รวม		150		350

ขั้นที่ 4 เลือกประชากรเป้าหมายที่อายุระหว่าง 40-59 ปีจากครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างครัวเรือนละ 1 คน โดยสอบถามจากหัวหน้าครัวเรือนก่อน ถ้าหัวหน้าครัวเรือนอายุไม่ได้อยู่ระหว่าง 40-59 ปี จึงจะสอบถามคูครองของหัวหน้าครัวเรือนเป็นลำดับถัดไป และถ้าคูครองของหัวหน้าครัวเรือนยังไม่เข้าข่าย ก็จะไม่เลือกบุคคลอื่นที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆ ต่อไป และในกรณีที่ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างไม่มีประชากรอายุระหว่าง 40-59 ปี ผู้วิจัยจะทำการเลือกครัวเรือนอื่นทดแทน

อนึ่ง เมื่อทำการเก็บข้อมูลแล้วพบว่า มีบ้านบางหลังที่มีมากกว่า 1 ครัวเรือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 504 คน โดยจำแนกตามชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่างดังนี้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง จำแนกตามอำเภอและชุมชน/หมู่บ้าน

อำเภอ	ชุมชน ในเขตเทศบาล (เมือง)	กลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บได้จริง (คน)	หมู่บ้าน นอกเขตเทศบาล (ชนบท)	กลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บได้จริง (คน)
เมืองปราจีนบุรี	ชุมชนร่วมใจ	60	หมู่ 19 บ้านเนินไฮ ต.ดงขี้เหล็ก	221
ประจันตคาม	ชุมชนบ้านเมืองเก่า	16	หมู่ 15 บ้านเนินสูงใต้ ต.คำโดนด	44
ศรีมหาโพธิ	ชุมชนท่าประชุม	77	หมู่ 1 บ้านสัมพันธ์ต.สัมพันธ์	86
รวม		153		351

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความและนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประชากร หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ หมายถึง ลักษณะการได้คิดหรือเตรียมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการเตรียมตัวเองก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในด้านต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเตรียมเก็บสะสมเงินทอง การเตรียมหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ และการเตรียมสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุ
2. ด้านสุขภาพ หมายถึง การทำตัวเองให้มีสุขภาพร่างกายที่ดีและแข็งแรง เช่น ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่เป็นประโยชน์ การตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี ที่ไม่ใช่ตรวจเพราะเจ็บป่วย และการทำตัวเองให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี ทำใจให้สบาย ไม่เครียด ปล่อยวางก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุหรือเมื่อยามสูงอายุแล้ว
3. ด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง การเตรียมมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง การเตรียมปรับปรุงบ้านให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยเมื่อยามสูงอายุ เช่น ติดตั้งราวยึดเกาะที่บันไดหรือห้องน้ำ ห้องน้ำปูพื้นด้วยวัสดุกันลื่น เป็นต้น และการเตรียมว่าจะให้ใครเป็นผู้ดูแลเมื่อยามสูงอายุ
4. ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม หมายถึง การเตรียมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร ให้บ่อยยิ่งขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น การเตรียมทำงานให้กับ

ชุมชนหรือช่วยเหลือชุมชน เช่น การทำงานเป็นอาสาสมัครต่างๆ และการเตรียมเรื่องทำศพให้กับตัวเอง เช่น การเป็นสมาชิกฌาปนกิจ เป็นต้น

สถานภาพสมรส หมายถึง ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงในการใช้ชีวิตคู่เป็นสามีภรรยา กัน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. โสด ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เคยสมรส
2. สมรส ได้แก่ ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยสามีภรรยาจะอาศัยอยู่ครัวเรือนเดียวกันหรืออยู่คนละครัวเรือน แต่ยังคงมีความผูกพันฉันท์สามีภรรยา กันอยู่ก็ได้
3. หม้าย ได้แก่ ผู้ให้สัมภาระแก่คู่สมรสได้เสียชีวิตไปแล้ว และยังไม่ได้สมรสใหม่
4. หย่า ได้แก่ สามีภรรยาที่หย่ากันโดยถูกต้องตามกฎหมาย
5. แยกกันอยู่/เลิกกัน ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว แต่ยังไม่ได้หย่ากันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว

เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตการปกครอง โดยแบ่งเป็นเขตเมืองกับเขตชนบท ซึ่งเขตเมืองหมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาล ส่วนเขตชนบทหมายถึง พื้นที่นอกเขตเทศบาล

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระจำนวน 22 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนตัวแปรตามคือการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร โดยให้ค่าจำกัดความของตัวแปรแต่ละตัวไว้ดังนี้

นิยามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรตาม

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ หมายถึง ลักษณะการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และ

- สุขภาพแข็งแรงดีมาก/ดี
- สุขภาพแข็งแรงปานกลาง
- สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ

4. การประกอบอาชีพ หมายถึง ชนิดของงานหลักในปัจจุบัน งานที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทำอยู่ หรือใช้เวลาทำเป็นส่วนใหญ่ มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (Nominal scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ทำงานในภาคเกษตรกรรม
- ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม
- ไม่ได้ทำงาน

5. รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นเงินทั้งหมดที่ได้รับจากการทำงานทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม หรือได้รับจากบุคคล หรือแหล่งอื่นๆ มีการวัดแบบอัตราส่วน (Ratio scale)

6. สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพการมีชีวิตคู่ในปัจจุบันของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม มีระดับการวัดเป็นแบบนามมาตรา (Nominal scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- กำลังสมรส
- สถานภาพอื่นๆ (โสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่/เลิกกัน)

7. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ หมายถึง จำนวนบุตรทั้งหมดที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งหมายรวมถึงบุตรที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ให้กำเนิดเอง บุตรเลี้ยง และบุตรบุญธรรมด้วย มีระดับการวัดแบบอัตราส่วน (Ratio scale)

8. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นการศึกษาที่จบสูงสุด ในระดับการศึกษาต่างๆ ตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ มีระดับการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา

9. เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตการปกครองที่ผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยอยู่ในปัจจุบัน มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (Nominal scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- เขตเมือง
- เขตชนบท

10. การมีผู้สูงอายุในครอบครัว หมายถึง การมีบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (Nominal scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- มีผู้สูงอายุในครอบครัว
- ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว

11. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1.1 การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเก็บออมเงินหรือทรัพย์สิน การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต การหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพื่อยามสูงอายุ เป็นต้น

1.2 การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่เป็นประโยชน์ นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ พยายามอย่าให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ทำงานอดิเรกที่ตนเองชื่นชอบ หรือทำกิจกรรมนอกร่วมกับผู้อื่นในชุมชน เป็นต้น

1.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำควรติดตั้งราวยึดเกาะ พื้นห้องน้ำต้องปูด้วยวัสดุกันลื่น โถส้วมควรเป็นโถนั่งห้อยขามากกว่าโถนั่งแบบของ พื้นบ้านควรใช้วัสดุกันลื่นและไม่ควรขัดเงาให้ลื่นมากเกินไป ควรย้ายห้องนอนจากชั้นบนลงมาอยู่ชั้นล่าง เป็นต้น

1.4 สิทธิของผู้สูงอายุ หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุว่าจะได้รับสิทธิอะไรบ้างเมื่อเป็นผู้สูงอายุ อย่างเช่น การได้รับเบี้ยยังชีพ หรือสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งหมดนี้มีระดับการวัดแบบนามมาตรา (Nominal scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ได้รับข้อมูลข่าวสาร
- ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร

12. แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนี้

- 12.1 วิทยุ
- 12.2 หอกระจายข่าวในชุมชน
- 12.3 โทรทัศน์
- 12.4 หนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร
- 12.5 ใบปลิวหรือแผ่นพับ
- 12.6 บุคคลในครอบครัว อย่างเช่น พ่อ แม่ ลูก หรือญาติ
- 12.7 บุคคลนอกครอบครัว อย่างเช่น เพื่อนบ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ฯลฯ
- 12.8 แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการผ่านสื่อต่างๆ นี้มีระดับการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ได้รับเป็นประจำ
- ได้รับเป็นบางครั้ง
- ไม่ได้รับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 40-59 ปีที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ประเภทข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ
- ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

สำหรับผู้ช่วยผู้วิจัยนั้น มีการรับสมัครโดยมีคุณสมบัติคือเป็นนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้ช่วยวิจัยทุกคนจะได้ผ่านการฝึกอบรมจากผู้วิจัยให้มีความเข้าใจคำถามในแบบสอบถาม เพื่อผู้ช่วยวิจัยจะได้สื่อสารกับผู้ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และตรงตามความต้องการของผู้วิจัยหรือวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยในครั้งนี้

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยศึกษาเฉพาะประชากรจังหวัดปราจีนบุรีที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปีเท่านั้น

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล มีสาระสำคัญดังนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด โดยผู้วิจัยได้ตัดจำนวนตัวอย่างที่ตอบว่า “ไม่ทราบ/ไม่ตอบ” ออกจากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นจำนวนรวมของขนาดตัวอย่างของตัวแปรแต่ละตัวจึงไม่เท่ากัน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่นๆ กับตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (Means) ของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรตามตัวแปรอิสระต่างๆ และตรวจสอบความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีโอกาสเป็นไปได้หรือมีความน่าเชื่อถือได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของตัวอย่างที่นำมาศึกษา ซึ่งการนำเสนอค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเสนอในรูปแบบของ P-value

3. วิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมได้เท่าใด และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรตัวอื่นๆ แล้ว ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการในภาพรวมได้

นอกจากนั้น ยังใช้การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายการแปรผันของการ

เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมได้ดีที่สุด และตัวแปรอิสระตัวแปรใดที่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามในลำดับต่อไป

4. วิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในรายด้าน โดยนอกจากนำเสนอการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในภาพรวมทั้ง 4 ด้านแล้ว เพื่อให้เห็นภาพในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นรายด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ประชากรจังหวัดปราจีนบุรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีอายุระหว่าง 40-59 ปี จำนวนทั้งสิ้น 504 ราย จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผลปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 5)

1. ปัจจัยด้านประชากร

1.1 **เพศ** ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 64.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 35.5)

1.2 **อายุ** พบว่า ประชากรทุกกลุ่มอายุมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ประชากรในกลุ่มอายุ 50-54 ปีมีสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26.6 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 55-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 ส่วนกลุ่มอายุ 40-44 ปี และกลุ่มอายุ 45-49 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 24.4 และร้อยละ 23.4 ตามลำดับ โดยการกระจายตัวของอายุไม่เบี่ยงเบนมากนัก เพราะอายุเฉลี่ยเท่ากับ 49.59 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับอายุมัธยฐานที่เท่ากับ 50.0 ปี

1.3 **ภาวะสุขภาพ** สำหรับสุขภาพโดยทั่วไป พบว่า เกินครึ่งหนึ่งของประชากร ตัวอย่างมีสุขภาพแข็งแรงดี/ดีมากถึงร้อยละ 59.3 รองลงมาคือ ประชากรมีสุขภาพแข็งแรงปานกลาง ร้อยละ 26.2

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1 **การประกอบอาชีพ** ร้อยละ 41.7 ของประชากรทั้งหมดประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รองลงมาคือประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 26.4) และมีเพียงร้อยละ 8.9 เท่านั้นที่ไม่ได้ทำงาน

2.2 **รายได้** สัดส่วนของประชากรมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมาคือประชากรมีรายได้ 5,001 – 6,999 บาท (ร้อยละ 21.9) ส่วนกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยที่สุด คือกลุ่มที่มีรายได้ 7,000 – 8,000 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 12.9

รายได้เฉลี่ยของประชากรตัวอย่างคิดเป็นประมาณ 9,188 บาท/คน/เดือน ซึ่งพบว่าการกระจายรายได้ของประชากรตัวอย่างมีความเบ้ไปทางด้านบวก เพราะรายได้มัธยฐานมีค่าเท่ากับ 6,083 บาท/คน/เดือน

2.3 **สถานภาพสมรส** 3 ใน 4 ของประชากรตัวอย่างกำลังสมรส โดยคิดเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าสถานภาพสมรสอื่นๆ คือ โสด หม้าย หย่า แยก เลิกกัน (ร้อยละ 75.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 24.5)

2.4 **จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่** ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่งมีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 1-2 คน (ร้อยละ 55.0) รองลงมาคือประชากรที่มีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 3 คนขึ้นไป (ร้อยละ 34.9) และประชากรที่ไม่มีบุตร (ร้อยละ 10.2) จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.17 คน ซึ่งใกล้เคียงกับค่ามัธยฐาน 2.0 คน

2.5 **ระดับการศึกษา** พบว่า ประชากรที่ไม่ได้ศึกษาหรือศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีมากที่สุด ถึงร้อยละ 67.1 รองลงมาคือประชากรจบการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่าขึ้นไป และประชากรที่จบการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า โดยคิดเป็นร้อยละ 21.8 และร้อยละ 11.1 ตามลำดับ

2.6 **เขตที่อยู่อาศัย** พบว่า ประมาณร้อยละ 70 ของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง อาศัยอยู่ในเขตชนบทซึ่งมากกว่าเขตเมือง (ร้อยละ 69.6 เปรียบเทียบกับร้อยละ 30.4)

2.7 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ประชากรเกือบร้อยละ 70 ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัว ส่วนประชากรที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัว 2 คนขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 7.7 เท่านั้น

ตารางที่ 5 การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของประชากรตามปัจจัยด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล		ร้อยละ	(จำนวน)
ปัจจัยด้านประชากร			
<u>เพศ</u>			
	ชาย	35.5	(179)
	หญิง	64.5	(325)
	รวม	100.0	(504)
<u>อายุ</u>			
	40 - 44 ปี	24.5	(123)
	45 - 49 ปี	23.5	(118)
	50 - 54 ปี	26.6	(134)
	55 - 59 ปี	25.4	(128)
	รวม	100.0	(503)
ค่าเฉลี่ย = 49.59 ปี ค่ามัธยฐาน = 50.0 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.93 ปี			
ค่าต่ำสุด = 40 ปี ค่าสูงสุด = 59 ปี			
<u>ภาวะสุขภาพ</u>			
	สุขภาพแข็งแรงดีมาก	12.9	(65)
	สุขภาพแข็งแรงดี	46.4	(234)
	สุขภาพแข็งแรงปานกลาง	26.2	(132)
	สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ	14.5	(73)
	รวม	100.0	(504)
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม			
<u>การประกอบอาชีพ</u>			
	ทำงานในภาคเกษตรกรรม	41.7	(210)
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	23.0	(116)
	ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	26.4	(133)
	ไม่ได้ทำงาน	8.9	(45)
	รวม	100.0	(504)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	ลักษณะทั่วไปของข้อมูล	ร้อยละ	(จำนวน)
<u>รายได้</u>			
	15,000 บาทขึ้นไป	17.3	(86)
	9,000 - 14,999 บาท	16.3	(81)
	7,000 - 8,999 บาท	12.8	(64)
	5,000 - 6,999 บาท	21.9	(109)
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	31.7	(158)
	รวม	100.0	(498)
ค่าเฉลี่ย = 9,188.82 บาท ค่ามัธยฐาน = 6,083.50 บาท			
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9,663.30 บาท ค่าต่ำสุด = 0 บาท ค่าสูงสุด = 98,400 บาท			
<u>สถานภาพสมรส</u>			
	กำลังสมรส	75.5	(380)
	อื่นๆ (โสด หม้าย หย่า แยก เลิกกัน)	24.5	(123)
	รวม	100.0	(503)
<u>จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่</u>			
	มีบุตรจำนวน 3 คนขึ้นไป	34.9	(175)
	มีบุตรจำนวน 1-2 คน	55.0	(276)
	ไม่มีบุตร	10.1	(51)
	รวม	100.0	(502)
ค่าเฉลี่ย = 2.17 คน ค่ามัธยฐาน = 2.00 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.26 คน			
ค่าต่ำสุด = 0 คน ค่าสูงสุด = 8 คน			
<u>ระดับการศึกษา</u>			
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป	21.8	(110)
	มัธยมศึกษาตอนต้น	11.1	(56)
	ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา	67.1	(338)
	รวม	100.0	(504)
<u>เขตที่อยู่อาศัย</u>			
	เขตเมือง	30.4	(153)
	เขตชนบท	69.6	(351)
	รวม	100.0	(504)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล	ร้อยละ (จำนวน)
การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	
มีผู้สูงอายุ 2 คนขึ้นไป	7.7 (39)
มีผู้สูงอายุ 1 คน	24.4 (123)
ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว	67.9 (342)
รวม	100.0 (504)

3. ปัจจัยอื่นๆ

3.1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ

จากข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้ง 4 ประเภท (ตารางที่ 6) พบว่า ประชากรได้รับข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุมากที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 77.2 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ และเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยคิดเป็นร้อยละ 72.2 ร้อยละ 66.1 และร้อยละ 57.3 ตามลำดับ การที่ประชากรตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสิทธิของผู้สูงอายุด้านการได้รับเบี้ยยังชีพเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจ และกล่าวถึงกันอย่างแพร่หลาย

ตารางที่ 6 ร้อยละของประชากรตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ

ประเภทของข้อมูลข่าวสาร	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม (จำนวน)
1. การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	66.1	33.9	100.0 (504)
2. การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	72.2	27.8	100.0 (504)
3. ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	57.3	42.7	100.0 (504)
4. สิทธิของผู้สูงอายุ	77.2	22.8	100.0 (504)

3.2 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ

ต่างๆ จากแหล่งข้อมูลข่าวสารทั้งหมด 8 แหล่ง (ตารางที่ 7) พบว่า ประชากรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากโทรทัศน์เป็นประจํามากที่สุด (ร้อยละ 46.2) รองลงมาคือ หอกระจายข่าวในชุมชน และบุคคลนอกครอบครัว (ร้อยละ 37.9 และร้อยละ 30.8 ตามลำดับ) ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุที่ประชากรไม่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ ใบปลิว/แผ่นพับ (ร้อยละ 89.1) รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และบุคคลในครอบครัว/ญาติ (ร้อยละ 60.0 และร้อยละ 56.0 ตามลำดับ)

ตารางที่ 7 ร้อยละของประชากรตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากแหล่งต่างๆ

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ	ได้รับ		ไม่ได้รับ	รวม (จำนวน)
	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง		
1. วิทยุ	15.6	33.3	51.1	100.0 (448)
2. หอกระจายข่าวในชุมชน	37.9	39.1	23.0	100.0 (448)
3. โทรทัศน์	46.2	33.7	20.1	100.0 (448)
4. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	11.6	28.3	60.0	100.0 (448)
5. โบปลิว/แผ่นพับ	2.5	8.5	89.1	100.0 (448)
6. บุคคลในครอบครัว	10.3	33.7	56.0	100.0 (448)
7. บุคคลนอกครอบครัว	30.8	43.5	25.7	100.0 (448)
8. แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	24.3	40.8	34.8	100.0 (448)

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาตัวแปรตามคือ การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยเมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร (ตารางที่ 8) พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เคยคิดและเตรียมการมากที่สุดในเรื่อง การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองเมื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 85.7) รองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา (ร้อยละ 84.7) และเรื่องที่เคยคิดแต่ยังไม่ได้เตรียมการเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดคือ การปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมเมื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 40.5) ส่วนเรื่องที่ไม่เคยคิดเตรียมการเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ การเตรียมทำงานให้กับชุมชนหรือช่วยเหลือชุมชน (ร้อยละ 30.2) อนึ่งเมื่อพิจารณาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามรายละเอียดด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมนั้น ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกือบ 3 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด มีการคิดและเตรียมการมากที่สุดในเรื่องของการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุ อันได้แก่ การทำประกันชีวิต ประกันสุขภาพ อุบัติเหตุ ฯลฯ (ร้อยละ 72.8) ส่วนเรื่องที่ไม่เคยคิดเตรียมการมากที่สุด คือการหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เมื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 28.4)

ด้านสุขภาพ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการคิดและเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องของการดูแลสุขภาพร่างกายให้ดีและแข็งแรงมากที่สุดถึงร้อยละ 77.2 ส่วนเรื่องที่ไม่เคยคิด

เตรียมการมากที่สุด คือการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี (ร้อยละ 17.9) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างยังให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันโรคน้อยกว่าการดูแลรักษาสุขภาพ

ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มากกว่า 3 ใน 4 ของประชากรตัวอย่างคิดและเตรียมการมีบ้าน และที่ดินเป็นของตนเองเมื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 85.7) และเรื่องที่ไม่เคยคิดเตรียมการมากที่สุด คือ เตรียมว่าจะให้ใครดูแลเมื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 20.2)

ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการคิด และเตรียมการในเรื่องของการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากที่สุดถึงร้อยละ 84.7 ส่วนเรื่องที่ไม่เคยคิดเตรียมการมากที่สุด คือ การทำงานให้กับชุมชนหรือช่วยเหลือชุมชน (ร้อยละ 30.2)

ตารางที่ 8 ร้อยละของประชากรตามการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ การอยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ	คิด และเตรียม	คิด แต่ไม่เตรียม	ไม่คิด	รวม
ด้านเศรษฐกิจ				
1. สร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต	72.8	11.7	15.5	100.0 (504)
2. เก็บสะสมเงิน	68.3	26.4	5.4	100.0 (504)
3. หาอาชีพเสริมสร้างรายได้	37.7	33.9	28.4	100.0 (504)
ด้านสุขภาพ				
1. ดูแลสุขภาพร่างกาย	77.2	16.5	6.3	100.0 (504)
2. ดูแลสุขภาพจิตใจ	72.8	17.7	9.5	100.0 (504)
3. ตรวจสุขภาพประจำปี	66.3	15.9	17.9	100.0 (504)
ด้านที่อยู่อาศัย				
1. มีบ้านและที่ดินของตนเอง	85.7	8.1	6.2	100.0 (504)
2. มีผู้ดูแลเมื่อสูงอายุ	69.2	10.5	20.2	100.0 (504)
3. ปรับปรุงบ้านให้เหมาะสม	41.7	40.5	17.9	100.0 (504)
ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม				
1. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	84.7	10.1	5.2	100.0 (504)
2. เตรียมการทำศพให้กับตนเอง	63.5	13.7	22.8	100.0 (504)
3. ทำงานช่วยเหลือชุมชน	47.2	22.6	30.2	100.0 (504)

ดังนั้นเมื่อนำคะแนนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมาหาค่าเฉลี่ย (ตารางที่ 9) ผลปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร คือ 7.87 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุดคือ 0 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 12 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 8.0 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.49 คะแนน

ตารางที่ 9 คะแนนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร

คะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร	คะแนน
คะแนนต่ำสุด	0
คะแนนสูงสุด	12
ค่าเฉลี่ย	7.87
ค่ามัธยฐาน	8.0
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.49

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร

สำหรับในบทนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ว่า ผู้ที่มีลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่แตกต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุแตกต่างกัน และจากการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านประชากร

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุปรากฏผลการศึกษา (ตารางที่ 10) ดังนี้

1.1 เพศ เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในด้านสรีระของร่างกาย และในทางสังคม จากผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันเล็กน้อย (ค่าเฉลี่ย 7.98 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.66) ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันมีการให้ข้อมูลในเชิงวิชาการว่า เพศหญิงมีอายุยืนกว่าเพศชาย จึงน่าจะส่งผลให้เพศหญิงคิดและมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า เพศชายน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าเพศหญิง

1.2 อายุ อายุของประชากรเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากผลการศึกษาพบว่า ประชากรอายุ 55-59 ปีมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยต่ำกว่าประชากรอายุ 50-54 ปี และ 45-49 ปี (ค่าเฉลี่ย 7.88 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 8.04 และ 8.00 ตามลำดับ) ในขณะที่ประชากรอายุ 40-44 ปี มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.56) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรอายุ 40-44 ปี รู้สึกว่าตัวเองยังไม่เข้าใกล้วัยสูงอายุ และคิดว่าจะมีเวลาอีกนานที่จะเตรียมตัว จึงมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุน้อย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

1.3 ภาวะสุขภาพ การศึกษาในส่วนนี้ต้องการพิสูจน์ว่า ภาวะสุขภาพที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรแตกต่างกันหรือไม่ โดยในส่วนนี้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินภาวะสุขภาพของตนเอง (จิตวิสัย) จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงปานกลางมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงดี (ค่าเฉลี่ย 8.04 และ 7.96 ตามลำดับ) และผู้ที่มีภาวะสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงหรืออ่อนแอมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.19) โดยผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงหรืออ่อนแอมีศักยภาพน้อยในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ อาจเป็นเพราะผู้ที่ไม่แข็งแรงอาจไม่สามารถทำงานเชิงเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ จึงขาดการออมทรัพย์ หรือเตรียมการด้านอื่นด้วย ต้องพะวงกับการดูแลสุขภาพตนเอง ผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่มีภาวะสุขภาพแข็งแรงน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีภาวะสุขภาพไม่แข็งแรงหรืออ่อนแอ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามปัจจัยด้านประชากร (เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ)

ปัจจัยด้านประชากร	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
เพศ			
ชาย	7.66	2.81	179
หญิง	7.98	2.29	325
	F = 1.909	P-value = 0.168	
อายุ			
40-44 ปี	7.56	2.55	123
45-49 ปี	8.00	2.61	118
50-54 ปี	8.04	2.54	134
55-59 ปี	7.88	2.26	128
	F = 0.940	P-value = 0.421	
ภาวะสุขภาพ			
สุขภาพแข็งแรงดีมาก/ดี	7.96	2.63	299
สุขภาพแข็งแรงปานกลาง	8.04	2.28	132
สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ	7.19	2.15	73
	F = 3.248	P-value = 0.040	

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรปรากฏผลการศึกษา (ตารางที่ 11) ดังนี้

2.1 การประกอบอาชีพ อาชีพน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุแตกต่างกัน โดยประชากรที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมน่าจะมีโอกาสที่จะเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าประชากรที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือประชากรที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมและทำงานนอกภาคเกษตรกรรมมีค่าใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย 7.91 และ 7.89 ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่ไม่ได้ทำงานมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.60) โดยอาจอธิบายได้ว่า ในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุไม่จำเป็นด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม เงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมการ เมื่อไม่ได้ทำงานย่อมไม่มีรายได้ ทำให้บุคคลที่ไม่มีงานทำมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยอายุน้อย

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาข้างต้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมและผู้ที่ไม่ได้ทำงาน

2.2 รายได้ รายได้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นรายได้ของประชากรที่แตกต่างกันน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งจากผลการศึกษาชี้แนวโน้มว่า ยิ่งประชากรมีรายได้มากขึ้นจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้นด้วย กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.93) รองลงมาคือผู้ที่มีรายได้ 9,000-14,999 บาท (ค่าเฉลี่ย 8.23) ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 6.99) โดยสามารถอธิบายได้ว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะมีศักยภาพในการเตรียมการด้านต่างๆ ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต และเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้วย

โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

2.3 สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะทำให้ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมีความแตกต่างกัน ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่กำลังสมรสมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสโสด หม้าย หย่า แยก หรือเลิกกัน (ค่าเฉลี่ย 8.08 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.24) จากผลการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่กำลังสมรสมีคู่คิดคอยห่วงใย เอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน อาจต้องคิดถึงครอบครัวมากกว่าหรืออาจจะมีรายได้มากกว่าจึงมีการเตรียมการในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ หรือเตรียมที่อยู่อาศัยก่อนจะเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ

โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่กำลังสมรสน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น (โสด สมรส หม้าย หย่า แยกหรือเลิกกัน)

2.4 จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ บุตรเป็นเหมือนแหล่งเกื้อหนุนที่สำคัญในการดำรงชีวิตของบิดามารดาเมื่อยามสูงอายุ ดังนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีบุตร 1-2 คน และผู้ที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย 7.96 และ 7.93 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้ที่ไม่มียุติบัตรกลับมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.25) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนที่ไม่มียุติบัตรไม่มีภาระทางครอบครัวที่ต้องดูแล ดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องห่วงหรือกังวลกับเรื่องของบุตรในอนาคต จึงทำให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุน้อย

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนมากกกว่าน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำกว่าผู้ที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนน้อยกว่า

2.5 ระดับการศึกษา การศึกษาช่วยพัฒนาให้บุคคลมีความคิด ความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ ความสามารถที่มีนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมได้ ดังนั้นปัจจัยนี้จึงน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น กล่าวคือ ผู้ที่จบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.43) ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้เรียนหรือจบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.65) ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามี

การสะสมความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า ประกอบกับผู้ที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ มักจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพและมีรายได้ดี จึงมีโอกาสที่จะเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ อย่างเช่น การเก็บออมเงิน หรือการดูแลสุขภาพ ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

2.6 เขตที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (ค่าเฉลี่ย 8.48 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.61) โดยผลการศึกษาดังกล่าวอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองส่วนใหญ่มีภาวะทางเศรษฐกิจหรือรายได้ดีกว่า จึงสามารถเก็บออมเงินไว้ใช้เมื่อยามสูงอายุได้ นอกจากนี้ยังเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ดีกว่า และเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านต่างๆ ได้มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท โดยผลการศึกษาข้างต้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

2.7 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว สำหรับการมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยการที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในบ้าน อาจเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในบ้านทุกคนรุ่นหนุ่มสาวหรือผู้ที่กำลังใกล้เข้าสู่วัยสูงอายุ คิดถึงการใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุมากขึ้น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของผู้ที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวและผู้ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย 7.92 และ 7.78 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัว

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคม (การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
การประกอบอาชีพ			
ทำงานในภาคเกษตรกรรม	7.91	2.23	210
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	7.89	2.65	249
ไม่ได้ทำงาน	7.60	2.73	45
	F = 0.297	P-value = 0.744	
รายได้			
15,000 บาทขึ้นไป	8.93	2.32	86
9,000 – 14,999 บาท	8.23	2.53	81
7,000 – 8,999 บาท	8.06	2.21	64
5,000 – 6,999 บาท	7.97	2.41	109
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6.99	2.49	158
	F = 10.032	P-value = 0.000	
สถานภาพสมรส			
สมรส	8.08	2.50	380
อื่นๆ (โสด หม้าย หย่า แยก เลิกกัน)	7.24	2.38	123
	F = 10.852	P-value = 0.001	
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่			
มีบุตร 3 คนขึ้นไป	7.93	2.35	175
มีบุตร 1 - 2 คน	7.96	2.53	276
ไม่มีบุตร	7.25	2.70	51
	F = 1.798	P-value = 0.167	
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป	8.43	2.70	110
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	8.11	2.61	56
ไม่ได้เรียนประถมศึกษา	7.65	2.37	338
	F = 4.378	P-value = 0.013	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
<u>เขตที่อยู่อาศัย</u>			
เขตเมือง	8.48	2.61	153
เขตชนบท	7.61	2.39	351
	F = 13.345	P-value = 0.000	
<u>การมีผู้สูงอายุในครอบครัว</u>			
มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว	7.78	2.52	162
ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว	7.92	2.48	342
	F = 0.335	P-value = 0.563	

3. ปัจจัยอื่นๆ

3.1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ สำหรับผลการศึกษานี้ในตารางที่ 12 พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้ (ค่าเฉลี่ย 8.35 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 6.93) ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องดังกล่าว (ค่าเฉลี่ย 8.24 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 6.92) นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้ (ค่าเฉลี่ย 8.36 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.21) และผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องดังกล่าว (ค่าเฉลี่ย 8.04 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.30)

จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ว่าในด้านใดก็ตาม มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เพราะการรับข้อมูลข่าวสารเป็นการช่วยกระตุ้นความคิดให้บุคคลเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้น และเมื่อบุคคลตระหนักรู้ว่าข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมามีประโยชน์กับตนเอง ก็จะทำให้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารใดเลย

โดยผลการศึกษาข้างต้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัย

สูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องนั้นๆ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิของผู้สูงอายุ

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
1. การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ			
ได้รับ	8.35	2.11	333
ไม่ได้รับ	6.93	2.88	171
	F = 39.862	P-value = 0.000	
2. การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ			
ได้รับ	8.24	2.28	364
ไม่ได้รับ	6.92	2.75	140
	F = 29.828	P-value = 0.000	
3. ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
ได้รับ	8.36	2.31	289
ไม่ได้รับ	7.21	2.57	215
	F = 27.504	P-value = 0.000	
4. สิทธิของผู้สูงอายุ			
ได้รับ	8.04	2.41	389
ไม่ได้รับ	7.30	2.67	115
	F = 7.827	P-value = 0.005	

3.2 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อต่างๆ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ เปิดมุมมองใหม่ๆ จนอาจสามารถเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคลได้ ถ้าบุคคลตระหนักหรือเห็นความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งจากผลการศึกษาในตารางที่ 13 ปรากฏผลดังนี้

3.2.1 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุ

เป็นประจำมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารเป็นบางครั้ง (ค่าเฉลี่ย 8.51 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 8.54) และผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.59) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า สื่อวิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงบุคคลได้ทุกหนทุกแห่งและในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะทำงาน หรือเวลาพักผ่อน เมื่อได้ฟังข้อมูลข่าวสารเรื่องการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และเห็นว่ามีความประโยชน์ ตนเองสามารถทำได้ จึงนำไปปฏิบัติ โดยผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.2 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อกระจายข่าวในชุมชน พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากกระจายข่าวในชุมชนเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 8.71 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 7.71 และ 7.53 ตามลำดับ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระจายข่าวในชุมชนหรือหมู่บ้านสามารถกระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง เมื่อมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมาประกาศให้รับรู้ และคนในหมู่บ้านตระหนักว่าข้อมูลข่าวสารนั้นมีประโยชน์ จึงได้นำไปปฏิบัติต่อไป โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากกระจายข่าวในชุมชนเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.3 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์ พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากโทรทัศน์เป็นประจำมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 8.20) รองลงมาคือ ผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จากสื่อนี้ (ค่าเฉลี่ย 8.03) และผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จากสื่อนี้เป็นบางครั้งมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 7.86) ซึ่งสื่อโทรทัศน์ก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่บุคคลสามารถรับข้อมูลได้ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน ดังนั้นเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการผ่านสื่อนี้ จึงอาจทำให้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากโทรทัศน์เป็น

ประจําน่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.4 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารเป็นประจํา มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 8.85 เปรียบเทียบกับ 8.44 และ 7.71 ตามลำดับ) ทั้งนี้บุคคลที่อ่านหนังสือพิมพ์น่าจะเป็นคนที่มีความรู้ หรืออ่านหนังสือมาก โดยบุคคลที่มีความรู้ส่วนใหญ่อาจมีรายได้หรือประกอบอาชีพที่ดีกว่า จึงมีการเตรียมการมากกว่า และจากการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารเป็นประจํา น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.5 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากใบปลิว/แผ่นพับ พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากใบปลิวหรือแผ่นพับเป็นประจํา มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 9.36 เปรียบเทียบกับ 9.11 และ 7.91 ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้เพราะใบปลิวหรือแผ่นพับมีลักษณะเนื้อหาที่อ่านง่าย ข้อความสั้น กระชับ เข้าใจง่าย และมีความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่ต้องการสื่อสารทำให้จำได้ง่ายนั่นเอง โดยผลการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากใบปลิวหรือแผ่นพับเป็นประจํา น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.6 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลในครอบครัว/ญาติ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลในครอบครัวหรือญาติเป็นประจํา มีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 8.46 เปรียบเทียบกับ 8.35 และ 7.80 ตามลำดับ) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิดกัน สามารถแลกเปลี่ยนหรือให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกันได้ และมีความน่าเชื่อถือ อย่างเช่น การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยจากผล

การศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลในครอบครัวหรือญาติเป็นประจักษ์น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.7 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลนอกครอบครัว พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นประจักษ์น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 8.14 เปรียบเทียบกับ 8.05 และ 7.95 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลนอกครอบครัวเป็นประจักษ์น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

3.2.8 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจักษ์น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งและไม่ได้รับเลย (ค่าเฉลี่ย 8.51 เปรียบเทียบกับ 8.14 และ 7.63 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องสุขภาพ มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาสุขภาพหรือวิธีในการดูแลสุขภาพสุขภาพได้เป็นอย่างดี หรืออาจให้ความรู้เกี่ยวกับบ้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา เช่น ปัญหาภาวะทุพพลภาพในผู้สูงอายุ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนสูงอายุด้านต่างๆ กับประชาชนหรือบุคคลทั่วไป ประชาชนก็จะนำความรู้หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับรู้มานำไปปฏิบัติต่อไป โดยผลการศึกษาข้างต้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจักษ์น่าจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้เป็นบางครั้งหรือไม่ได้รับเลย

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร โบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
1. วิทยุ			
ได้รับเป็นประจำ	8.51	2.36	70
ได้รับเป็นบางครั้ง	8.54	2.20	149
ไม่ได้รับ	7.59	2.40	229
	F = 9.228	P-value = 0.000	
2. หอกระจายข่าวในชุมชน			
ได้รับเป็นประจำ	8.71	2.18	170
ได้รับเป็นบางครั้ง	7.71	2.28	175
ไม่ได้รับ	7.53	2.58	103
	F = 11.329	P-value = 0.000	
3. โทรทัศน์			
ได้รับเป็นประจำ	8.20	2.20	207
ได้รับเป็นบางครั้ง	7.86	2.53	151
ไม่ได้รับ	8.03	2.47	90
	F = 0.887	P-value = 0.413	
4. หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร			
ได้รับเป็นประจำ	8.85	1.96	52
ได้รับเป็นบางครั้ง	8.44	2.28	127
ไม่ได้รับ	7.71	2.42	269
	F = 7.589	P-value = 0.001	
5. โบปลิว / แผ่นพับ			
ได้รับเป็นประจำ	9.36	1.86	11
ได้รับเป็นบางครั้ง	9.11	2.33	38
ไม่ได้รับ	7.91	2.35	399
	F = 6.252	P-value = 0.002	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการ ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ	การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (คน)
6. บุคคลในครอบครัว / ญาติ			
ได้รับเป็นประจำ	8.46	2.35	46
ได้รับเป็นบางครั้ง	8.35	2.39	151
ไม่ได้รับ	7.80	2.34	251
	F = 3.363	P-value = 0.036	
7. บุคคลนอกครอบครัว			
ได้รับเป็นประจำ	8.14	2.53	138
ได้รับเป็นบางครั้ง	8.05	2.23	195
ไม่ได้รับ	7.95	2.41	115
	F = 0.217	P-value = 0.805	
8. แพทย์ / พยาบาล / เจ้าหน้าที่สาธารณสุข			
ได้รับเป็นประจำ	8.51	2.34	109
ได้รับเป็นบางครั้ง	8.14	2.40	183
ไม่ได้รับ	7.63	2.29	156
	F = 4.760	P-value = 0.009	

ข้อมูลที่น่าเสนอในตารางที่ 14 เป็นการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ พบว่า จากตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาทั้งหมด 22 ตัวแปร มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 14 ตัวแปร คือ ภาวะสุขภาพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน หนังสือพิมพ์/นิตยสาร วิทยุ/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ

สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากโทรทัศน์ และบุคคลนอกครอบครัว ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ อายุ การประกอบอาชีพ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	X
อายุ	X
ภาวะสุขภาพ	✓ *
การประกอบอาชีพ	X
รายได้	✓ *
สถานภาพสมรส	✓ *
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	X
ระดับการศึกษา	✓ *
เขตที่อยู่อาศัย	✓ *
การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	X
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>	
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	✓ *
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	✓ *
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	✓ *
สิทธิของผู้สูงอายุ	✓ *
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>	
วิทยุ	X *
หอกระจายข่าวในชุมชน	✓ *
โทรทัศน์	✓
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	✓ *
ใบปลิว/แผ่นพับ	✓ *
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	✓ *
บุคคลนอกครอบครัว	✓
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	✓ *

หมายเหตุ

- ✓ หมายถึง มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- X หมายถึง มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรโดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

การศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรโดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทางนี้จะมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการเรื่องเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร โบปลิวิ/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเนื่องจากตัวแปรรายได้ของประชากรมีความเบ้ไปทางด้านบวก และความสัมพันธ์ไม่ใช่เส้นตรง ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ถดถอย ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยใช้ค่า natural log แปลงข้อมูลรายได้ต่อเดือนของประชากร ผลปรากฏว่าข้อมูลมีการกระจายตัวที่ดีขึ้น (ภาคผนวก ข) สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) และส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis)

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ (Multiple regression analysis)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นการศึกษาว่า เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นแล้ว ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่จะสามารถอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุนั้นมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า ความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น โดยที่ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ไม่ควรสูงเกินกว่า 0.75 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 518-519) ดังนั้นก่อนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบเงื่อนไขดังกล่าว โดยศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทีละคู่ พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีค่าไม่เกิน 0.50 แสดงว่าสามารถใช้ตัวแปรอิสระได้ทุกตัวโดยไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (ภาคผนวก ค)

ผลจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (ตารางที่ 15) ปรากฏว่า เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรตัวอื่นๆ แล้ว ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ร้อยละ 22.8 โดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 8 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ประเภทข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อหอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลของการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยกับผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ปรากฏว่า การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยมีตัวแปร 14 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่น เมื่อวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุพบว่า มีตัวแปร 8 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ประเด็นที่น่าสนใจคือ ในการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยนั้น พบว่า โทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่เมื่อใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ กลับพบว่า โทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มาก มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับสารทางโทรทัศน์สามารถรับได้หลายๆ ประเภท อย่างเช่น ข้อมูลข่าวสาร บันเทิง กีฬา ฯลฯ บุคคลอาจดูละคร วาไรตี้โชว์ หรือสิ่งบันเทิงต่างๆ มากกว่าดูข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ หรือการเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการผ่านสื่อโทรทัศน์อาจมีน้อย จึงทำให้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุน้อย สำหรับตัวแปรที่เหลืออีก 7 ตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ รายได้ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อหอกระจายข่าวในชุมชน หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุนั้น เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตามพร้อมกัน ซึ่งเป็นการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ หรือป้องกันความสัมพันธ์ลวงที่อาจเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้น ผลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุจึงอาจแตกต่างกับผลจากการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร ทีละคู่ โดยยังไม่ได้ออกผลของตัวแปรอื่นๆ

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t
(a)	-0.428		-0.257
เพศชาย ¹	-0.328	-0.066	-1.412
อายุ	0.025	0.062	1.254
ภาวะสุขภาพดีมาก/ดี ²	0.388	0.080	1.731
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ³	-0.230	-0.048	-0.938
log รายได้	0.589	0.207	4.164*
สถานภาพกำลังสมรส ⁴	0.615	0.110	2.343*
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	0.017	0.009	0.191
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁵	-0.078	-0.013	-0.257
เขตเมือง ⁶	0.822	0.155	3.034*
มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	-0.048	-0.009	-0.208
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>			
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.823	0.151	3.081*
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	0.148	0.024	0.492
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0.335	0.067	1.321
สิทธิของผู้สูงอายุ	-0.071	-0.010	-0.219
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>			
วิทยุ	0.250	0.077	1.601
หอกระจายข่าวในชุมชน	0.464	0.149	3.040*
โทรทัศน์	-0.475	-0.153	-3.022*
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.421	0.122	2.397*
ใบปลิว/แผ่นพับ	0.216	0.036	0.752
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	0.117	0.033	0.669
บุคคลนอกครอบครัว	-0.230	-0.072	-1.486
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.363	0.116	2.408*
R = .478 R ² = .228 F = 5.552* n = 504			

หมายเหตุ

(a) = ค่าคงที่

B = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง

⁴ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์ถดถอยพหุจะเป็นการนำตัวแปรอิสระทุกตัวแปรเข้ามาวิเคราะห์พร้อมกัน โดยควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น แต่ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกว่า เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ มาพิจารณาแล้วนั้น ตัวแปรอิสระตัวใดมีศักยภาพที่ดีที่สุดในการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis)

สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน เป็นการศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดจะสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด ตัวแปรใดที่สามารถอธิบายการแปรผันได้ในลำดับถัดไป และตัวแปรเหล่านั้นสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้มากน้อยเพียงใด โดยนำตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัวเข้ามาสมการพร้อมกัน ซึ่งจากผลการศึกษาในตารางที่ 16 พบว่า ตัวแปรอิสระ 8 ตัว ที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 19.6 ($R^2 = 0.196$) ซึ่งตัวแปรที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด 3 ลำดับแรกคือ รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ โดยตัวแปรรายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุดร้อยละ 5.3 ($R^2 \text{ change} = 0.053$) เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมาก อย่างเช่น การสร้างหลักประกันชีวิตให้กับตนเอง การเก็บออมเงิน การตรวจสุขภาพประจำปี การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง การปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ เป็นต้น

ตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญรองลงมา โดยสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้เพิ่มขึ้นจากรายได้ร้อยละ 4.8 ($R^2 \text{ change} = 0.048$) การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่างๆ เป็นประจำจะเป็นการช่วยให้บุคคลได้คิด เกิดการไตร่ตรอง และนำไปสู่การปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น หอกระจายข่าวในชุมชนเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่จะทำให้ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงตัวบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะส่วนใหญ่ในหมู่บ้านหรือชุมชนจะมีหอกระจายข่าวอยู่ทุกชุมชน เมื่อมีข้อมูลข่าวสารอะไรที่ต้องการประกาศให้ทุกคนในหมู่บ้านได้รับรู้จะประกาศออกเสียง

ตามสายของหมู่บ้าน ดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุผ่านหอกระจายข่าวในชุมชน จึงทำให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติ

ตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ในลำดับถัดมา โดยอธิบายการแปรผันได้เพิ่มขึ้นจากการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชนร้อยละ 2.9 (R^2 change = 0.029) ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นประจำที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลข่าวสารนั้นจะไปกระตุ้นระบบการคิด ทำให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมา และถ้าบุคคลตระหนักหรือเห็นว่าข้อมูลเหล่านั้นมีประโยชน์กับตนเอง ย่อมมีแนวโน้มที่บุคคลจะตัดสินใจนำความรู้นั้นไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ เป็นตัวแปรที่มีบทบาทต่อการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในระดับต้นๆ ซึ่งผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ หรือ KAP ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมในเรื่องของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	R ²	R ² change
(a)	1.168				
log รายได้	0.539	0.189	4.140*	0.053	0.053
แหล่งข้อมูลฯ จากหอกระจายข่าวในชุมชน	0.496	0.159	3.360*	0.101	0.048
ข้อมูลฯ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	1.089	0.200	4.384*	0.130	0.029
เขตเมือง ¹	0.814	0.154	3.429*	0.152	0.022
แหล่งข้อมูลฯ จากแพทย์/พยาบาล/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.372	0.118	2.677*	0.166	0.014
สถานภาพกำลังสมรส ²	0.615	0.110	2.439*	0.177	0.011
แหล่งข้อมูลฯ จากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.428	0.124	2.608*	0.185	0.008
แหล่งข้อมูลฯ จากโทรทัศน์	-0.365	-0.117	-2.444*	0.196	0.011
F = 13.037*			n = 504		

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ n = ขนาดตัวอย่าง

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ R² change = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลง

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง ² สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุรายด้านของประชากร : ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

สำหรับในส่วนนี้เป็นส่วนที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมทุกด้าน โดยผู้วิจัยสนใจว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอนเท่านั้น เพื่อดูว่าเมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุแล้ว ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ หรือสำคัญรองลงมาในการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุขั้นตอน โดยผลของการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ (Multiple regression analysis)

เมื่อพิจารณาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในด้านเศรษฐกิจ นั้น (ตารางที่ 17) พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้ร้อยละ 18.3 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมการในด้านนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 คือ ภาวะสุขภาพ รายได้ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ และบุคคลในครอบครัว/ญาติ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพ (ตารางที่ 18) พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพได้ร้อยละ 18.4 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมการในด้านนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ได้แก่ ภาวะสุขภาพ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุใน**ด้านที่อยู่อาศัย** (ตารางที่ 19) พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านที่อยู่อาศัยได้ร้อยละ 13.6 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมการในด้านนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ และแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านที่อยู่อาศัย คือ เพศ

เมื่อพิจารณาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุใน**ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม** (ตารางที่ 20) พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมได้ร้อยละ 13.6 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมการในด้านนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุ และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม คือ ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t
(a)	-1.651		-2.455
เพศชาย ¹	0.011	0.006	0.117
อายุ	0.012	0.075	1.458
ภาวะสุขภาพดี่มาก/ดี ²	0.186	0.098	2.055*
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ³	0.015	0.008	0.154
log รายได้	0.276	0.247	4.827*
สถานภาพกำลังสมรส ⁴	0.072	0.033	0.681
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	0.003	0.004	0.091
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁵	-0.011	-0.005	-0.086
เขตเมือง ⁶	-0.022	-0.011	-0.200
มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	0.014	0.007	0.151
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>			
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.165	0.077	1.526
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	0.120	0.050	0.982
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0.048	0.024	0.464
สิทธิของผู้สูงอายุ	-0.030	-0.011	-0.225
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>			
วิทยุ	0.041	0.032	0.640
หอกระจายข่าวในชุมชน	0.066	0.054	1.072
โทรทัศน์	-0.135	-0.111	-2.128*
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.186	0.137	2.621*
ใบปลิว/แผ่นพับ	0.260	0.111	2.232*
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	0.171	0.123	2.409*
บุคคลนอกครอบครัว	-0.029	-0.023	-0.463
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	-0.071	-0.058	-1.164
R = .428 R ² = .183 F = 4.203* n = 504			

หมายเหตุ

(a) = ค่าคงที่

B = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง

⁴ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรด้านสุขภาพ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t
(a)	1.041		1.698
เพศชาย ¹	-0.035	-0.019	-0.403
อายุ	0.003	0.018	0.347
ภาวะสุขภาพดี่มาก/ดี ²	0.188	0.108	2.269*
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ³	-0.096	-0.056	-1.064
log รายได้	0.047	0.046	0.899
สถานภาพกำลังสมรส ⁴	0.202	0.101	2.088*
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	-0.048	-0.070	-1.436
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁵	0.032	0.015	0.283
เขตเมือง ⁶	0.456	0.240	4.558*
มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	-0.060	-0.033	-0.707
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>			
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.340	0.174	3.448*
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	-0.023	-0.010	-0.203
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0.085	0.047	0.906
สิทธิของผู้สูงอายุ	0.004	0.001	0.029
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>			
วิทยุ	0.071	0.061	1.227
หอกระจายข่าวในชุมชน	0.144	0.128	2.556*
โทรทัศน์	-0.153	-0.137	-2.633*
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.138	0.111	2.126*
ใบปลิว/แผ่นพับ	-0.199	-0.093	-1.873
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	0.011	0.008	0.164
บุคคลนอกครอบครัว	-0.102	-0.089	-1.787
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.173	0.153	3.105*
R = .430 R ² = .184 F = 4.246* n = 504			

หมายเหตุ

(a) = ค่าคงที่

B = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง

⁴ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรด้านที่อยู่อาศัย

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t
(a)	-0.823		-1.254
เพศชาย ¹	-0.202	-0.108	-2.204*
อายุ	0.012	0.079	1.490
ภาวะสุขภาพดีมาก/ดี ²	0.031	0.017	0.347
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ³	0.006	0.003	0.058
log รายได้	0.168	0.158	3.010*
สถานภาพกำลังสมรส ⁴	0.248	0.118	2.389*
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	0.038	0.053	1.057
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁵	-0.076	-0.035	-0.636
เขตเมือง ⁶	0.272	0.138	2.547*
มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	-0.066	-0.035	-0.724
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>			
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.189	0.093	1.795
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	-0.003	-0.001	-0.024
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0.053	0.028	0.527
สิทธิของผู้สูงอายุ	0.328	0.125	2.551*
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>			
วิทยุ	0.013	0.011	0.215
หอกระจายข่าวในชุมชน	0.156	0.133	2.579*
โทรทัศน์	-0.100	-0.086	-1.617
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.026	0.020	0.377
ใบปลิว/แผ่นพับ	0.149	0.067	1.308
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	0.020	0.015	0.287
บุคคลนอกครอบครัว	-0.095	-0.080	-1.552
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.044	0.038	0.743
R = .369 R ² = .136 F = 2.952* n = 504			

หมายเหตุ

(a) = ค่าคงที่

B = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง

⁴ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t
(a)	1.005		1.527
เพศชาย ¹	-0.102	-0.055	-1.111
อายุ	-0.001	-0.007	-0.134
ภาวะสุขภาพดีมาก/ดี ²	-0.017	-0.009	-0.189
ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ³	-0.154	-0.086	-1.590
log รายได้	0.098	0.092	1.740
สถานภาพกำลังสมรส ⁴	0.093	0.044	0.891
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	0.024	0.034	0.674
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁵	-0.023	-0.010	-0.190
เขตเมือง ⁶	0.116	0.058	1.078
มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	0.064	0.033	0.700
<u>ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง</u>			
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.129	0.063	1.216
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	0.054	0.024	0.451
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0.150	0.080	1.490
สิทธิของผู้สูงอายุ	-0.373	-0.142	-2.892*
<u>แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ</u>			
วิทยุ	0.126	0.103	2.029*
หออกระจายข่าวในชุมชน	0.098	0.084	1.624
โทรทัศน์	-0.087	-0.074	-1.390
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.071	0.055	1.018
ใบปลิว/แผ่นพับ	0.007	0.003	0.058
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	-0.084	-0.063	-1.211
บุคคลนอกครอบครัว	-0.004	-0.003	-0.066
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.217	0.185	3.634*
R = .368 R ² = .136 F = 2.946* n = 504			

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ * = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง ² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง ⁴ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง ⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis)

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมนั้น เป็นการนำตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัวเข้าในสมการพร้อมกัน เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดจะสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด และอธิบายการแปรผันได้ในลำดับถัดไป โดยปรากฏผลการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ ดังปรากฏในตารางที่ 21 พบว่า จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัว มีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้ร้อยละ 14.4 ($R^2 = 0.144$) โดยตัวแปรรายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจได้ดีที่สุดร้อยละ 8 ($R^2 \text{ change} = 0.080$) รายได้เป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ผู้ที่มีรายได้มากกว่า ย่อมมีศักยภาพในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุโดยการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตหรือการเก็บออมเงินได้ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

ตัวแปรที่สำคัญรองลงมาคือ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร โดยสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้เพิ่มขึ้นจากรายได้ร้อยละ 4 ($R^2 \text{ change} = 0.040$) อาจเป็นเพราะสื่อประเภทนี้ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ตลอดเวลา อย่างเช่น ข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพราะเป็นสถานการณ์ที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน ทำให้บุคคลเริ่มตระหนักและคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงทำให้มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจมากขึ้น

สำหรับการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ และแหล่งข้อมูลข่าวสารจากใบปลิวแผ่นพับ เป็นตัวแปรในลำดับถัดมาที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้ร้อยละ 1.2 เช่นเดียวกัน ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้เพิ่มความสามารถในการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้น้อยมาก

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร
ด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	R ²	R ² change
(a)	-0.961				
log รายได้	0.281	0.251	5.581*	0.080	0.080
แหล่งข้อมูลฯจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0.199	0.147	3.076*	0.120	0.040
ข้อมูลฯเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยาม สูงอายุ	0.242	0.113	2.492*	0.132	0.012
แหล่งข้อมูลฯจากใบปลิว/แผ่นพับ	0.272	0.116	2.487*	0.144	0.012
F = 18.188*			n = 504		

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน
t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ n = ขนาดตัวอย่าง
R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ R² change = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลง
* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ด้านสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพ ดังปรากฏในตารางที่ 22 พบว่า จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัว มีตัวแปรอิสระ 7 ตัวที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 15 (R² = 0.150) โดยตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยสามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพได้ดีที่สุดร้อยละ 4.2 (R² change = 0.042) เนื่องจากเขตที่อยู่อาศัยมีความแตกต่างกันระหว่างการสื่อสาร หรือระบบสาธารณสุข โดยเขตเมืองจะมีระบบการบริการสาธารณสุขที่ดีกว่า เข้าถึงแหล่งบริการสะดวกกว่าเขตชนบท ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีโอกาสที่จะเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพดีกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

ตัวแปรในลำดับถัดมาที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพ คือ การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ ซึ่งสามารถอธิบายการแปรผันได้เพิ่มขึ้นจากเขตที่อยู่อาศัย ร้อยละ 4.8 (R² change = 0.048) การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุก่อให้เกิดการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพได้ เนื่องจากบุคคลอาจต้องการเก็บออมเงินให้ได้มากขึ้น ไม่ต้องการเสียเงิน

ไปกับการเจ็บป่วย จึงได้มีการรักษาสุขภาพให้แข็งแรงโดยการออกกำลังกายสม่ำเสมอ กินอาหารที่มีประโยชน์ นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ หรือตรวจเช็คสุขภาพเป็นประจำทุกปี

สำหรับตัวแปรการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ภาวะสุขภาพ แหล่งข้อมูลจากหอกระจายข่าว ในชุมชน สถานภาพสมรส และแหล่งข้อมูลจากโทรทัศน์ สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการด้านสุขภาพได้ร้อยละ 1.8, ร้อยละ 1.5, ร้อยละ 1.1, ร้อยละ 0.8 และร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัวนี้สามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้น้อย

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	R ²	R ² change
(a)	1.360				
เขตเมือง ¹	0.442	0.233	5.153*	0.042	0.042
ข้อมูลเรื่องการจัดการเงินเพื่อยามสูงอายุ	0.391	0.200	4.273*	0.090	0.048
แหล่งข้อมูลจากแพทย์ / พยาบาล/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.142	0.126	2.770*	0.108	0.018
ภาวะสุขภาพดีมาก/ดี ²	0.211	0.122	2.710*	0.123	0.015
แหล่งข้อมูลจากหอกระจายข่าวในชุมชน	0.139	0.124	2.585*	0.134	0.011
สถานภาพกำลังสมรส ³	0.200	0.100	2.208*	0.142	0.008
แหล่งข้อมูลจากโทรทัศน์	-0.107	-0.095	-2.018*	0.150	0.008
F = 10.826*			n = 504		

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน
 t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
 R² change = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลง * = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 n = ขนาดตัวอย่าง
¹เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง ²ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง
³สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

2.3 ด้านที่อยู่อาศัย

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านที่อยู่อาศัย ดังปรากฏในตารางที่ 23 พบว่า จากตัวแปรอิสระ 22 ตัว มีตัวแปรอิสระ 7 ตัวที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านที่อยู่อาศัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 11 (R² = 0.110) และตัว

แปรที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยได้ดีที่สุดคือ รายได้ โดยสามารถอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 2.7 ($R^2\text{change} = 0.027$) ซึ่งการเตรียมการก่อน เข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัย เช่น การปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ หรือการมีบ้านและ ที่ดินเป็นของตนเอง สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เงินทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ที่มีรายได้มากจึงมีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจาย ข่าวในชุมชน เป็นตัวแปรในลำดับรองลงมาที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อน เข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยได้เพิ่มขึ้นจากการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยาม สูงอายุร้อยละ 2.1 ($R^2\text{change} = 0.021$) ซึ่งหอกระจายข่าวในชุมชนถือว่าเป็นสื่อที่สามารถ กระจายข้อมูลข่าวสารของชุมชนหรือหมู่บ้านได้ดีอีกวิธีหนึ่ง ส่วนใหญ่เมื่อผู้นำชุมชนมีข้อมูล ข่าวสารที่ต้องการประกาศหรือให้ความรู้กับลูกบ้านของตนเอง ก็จะประกาศผ่านทางหอกระจาย ข่าวของชุมชน ดังนั้นเมื่อมีข้อมูลข่าวสารเรื่องต่างๆ คนในชุมชนหรือหมู่บ้านจะได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารกันอย่างทั่วถึง

สำหรับตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ สถานภาพสมรส เพศ และข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการเงินเพื่อยามสูงอายุ สามารถอธิบายการแปรผันของการ เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยได้ร้อยละ 1.8, ร้อยละ 1.3, ร้อยละ 1.0, ร้อยละ 1.2 และร้อยละ 0.9 ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 5 ตัวแปรนี้สามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายการแปรผันของการ เตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้น้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร
ด้านที่อยู่อาศัย

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	R ²	R ² change
(a)	-0.049				
log รายได้	0.144	0.136	2.816*	0.027	0.027
แหล่งข้อมูลจากหอกระจายข่าวในชุมชน	0.143	0.122	2.581*	0.048	0.021
เขตเมือง ¹	0.312	0.158	3.373*	0.066	0.018
ข้อมูลเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ	0.298	0.113	2.474*	0.079	0.013
สถานภาพกำลังสมรส ²	0.262	0.125	2.637*	0.089	0.010
เพศชาย ³	-0.200	-0.107	-2.282*	0.101	0.012
ข้อมูลเรื่องการจัดการเงินเพื่อยาม สูงอายุ	0.197	0.097	2.042*	0.110	0.009
F = 7.524*			n = 504		

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ n = ขนาดตัวอย่าง

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ R² change = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลง

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ¹ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

² สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง ³ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

2.4 ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ดังปรากฏในตารางที่ 24 พบว่า จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัว มีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 9.8 (R² = 0.098) สำหรับตัวแปรที่สามารถอธิบายการแปรผันได้ดีที่สุดคือ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยสามารถอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 4.5 (R² change = 0.045) นอกจากการที่แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะมีส่วนช่วยให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านสุขภาพแล้ว บุคลากรทางการแพทย์เหล่านี้ยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางด้านสุขภาพหรือกิจกรรมทางสังคม ด้วยเหตุนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากบุคคลเหล่านี้ จึงอาจส่งผลให้คนในชุมชนมีการเตรียมการทำกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมทางสังคมได้เช่นเดียวกัน อย่างเช่น การทำงานช่วยเหลือชุมชน โดยการเป็นอาสาสมัคร

สาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) การทำประโยชน์เพื่อสังคม เช่น การบริจาคอวัยวะ อดิศจ่างกายเมื่อเสียชีวิตแล้ว เป็นต้น

ตัวแปรในลำดับถัดมาที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ โดยสามารถอธิบายการแปรผันได้เพิ่มขึ้นจากการรับข้อมูลข่าวสารจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ 2 ($R^2 \text{ change} = 0.020$) ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นความสัมพันธ์ทางลบ โดยผู้ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุมาก จะมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมน้อย นั่นอาจเป็นเพราะสิทธิของผู้สูงอายุส่วนหนึ่งได้กล่าวว่า รัฐต้องมีบทบาทในการช่วยให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมีการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ดังนั้นเมื่อบุคคลทราบที่รัฐจะเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้ จึงมีการเตรียมการด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมน้อย

การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเป็นตัวแปรในลำดับถัดมาที่สามารถอธิบายการแปรผันได้เพิ่มขึ้นจากการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายুর้อยละ 2 ($R^2 \text{ change} = 0.020$) เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุว่าควรจะเป็นอย่างไรมาแล้ว และเห็นว่านอกจากจะมีประโยชน์กับตนเอง อาจมีประโยชน์กับบุคคลอื่นด้วย จึงทำให้มีการคิดและเตรียมที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม เช่น การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุให้กับคนในชุมชนหรือหมู่บ้านได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

สำหรับตัวแปรแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการจากวิทยุเป็นตัวแปรในลำดับถัดมาที่เพิ่มความสามารถในการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้น้อย (ร้อยละ 1.3)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร
ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	R ²	R ² change
(a)	1.971				
แหล่งข้อมูลจากแพทย์/พยาบาล/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0.223	0.190	4.107*	0.045	0.045
ข้อมูลเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ	-0.433	-0.164	-3.487*	0.065	0.020
ข้อมูลเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุ	0.241	0.129	2.707*	0.085	0.020
แหล่งข้อมูลจากวิทยุ	0.143	0.117	2.524*	0.098	0.013
F = 11.710*			n = 504		

หมายเหตุ (a) = ค่าคงที่ B = สัมประสิทธิ์การถดถอย Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน
t = สถิติการทดสอบแบบที F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ n = ขนาดตัวอย่าง
R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ R² change = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลง
* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนในด้านต่างๆ พบว่า รายได้ มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจและด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด ส่วนตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อการเตรียมการในด้านสุขภาพมากที่สุด และแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีอิทธิพลต่อการเตรียมการในการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคมมากที่สุด

การที่ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน ที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านต่างๆ ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากันหรือไม่เท่ากัน แม้ว่าจะนำตัวแปรอิสระทั้ง 22 ตัวเข้าสมการเหมือนกัน เป็นเพราะคะแนนของการเตรียมการในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน ค่าที่อธิบายการแปรผันของการเตรียมการจึงต่างกัน ประกอบกับวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นการนำตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสมการถดถอยพร้อมกันในขั้นตอนเดียว ที่ระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05 แต่การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน เป็นการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยหลายขั้นตอน คือ ขั้นตอน forward และ backward selection สำหรับขั้นตอน forward เป็นการเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเข้าสมการที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วน backward พิจารณาตัวแปรอิสระในสมการว่าตัวแปรใดสมควรถูกเลือกออกจากสมการหรือไม่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นผลที่ได้อาจแตกต่างกัน

ผลการศึกษาทั้งหมดนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมจะมีผลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรแล้ว ยังมีอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ นั่นคือ การได้รับความรู้ ความเข้าใจ หรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ จากสื่อหลากหลายประเภท เพราะเมื่อบุคคลได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเอง บุคคลจะตระหนักถึงความสำคัญหรือเห็นถึงประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารนั้น และก่อให้เกิดการปฏิบัติในที่สุด ซึ่งก็คือ การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สำหรับบทนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของการศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนหรือกำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงวิชาการให้กับนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องนี้ต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ในการสร้างกรอบแนวคิดของการศึกษา สำหรับตัวแปรตามของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร และตัวแปรอิสระ 22 ตัวแปร ประกอบด้วย เพศ อายุ ภาวะสุขภาพ การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อวิทยุ หอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ บุคคลนอกครอบครัว และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปีในจังหวัดปราจีนบุรีจำนวนทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน จำนวน 504 ราย โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) และการเลือกตัวอย่างตามสัดส่วนกับขนาด (Probability Proportional to Size – PPS)

การเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นการพรรณนาข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สองเป็นการพรรณนาข้อมูลการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร ส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ส่วนที่สี่

เป็นการวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การแปรผันหลายทางโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และถดถอยพหุแบบขั้นตอน และส่วนที่ห้าเป็นการวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุรายด้าน 4 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) สุขภาพ 3) ที่อยู่อาศัย และ 4) การทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และถดถอยพหุแบบขั้นตอน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.1.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 49 ปี เกือบครึ่งหนึ่งมีสุขภาพแข็งแรงดี (ร้อยละ 46) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42 ทำงานในภาคเกษตรกรรม และประมาณร้อยละ 32 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนใหญ่ยังอยู่กับคู่ (ร้อยละ 76) และมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เฉลี่ยประมาณ 2 คน ประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 76) ไม่ได้รับการศึกษาหรือจบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70 อาศัยอยู่ในเขตชนบท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68 ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัว สำหรับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ พบว่า ประมาณร้อยละ 77 ของกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ร้อยละ 72 ของกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุนอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66 ยังได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57 ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากโทรทัศน์ ร้อยละ 77 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวในชุมชน ร้อยละ 74 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลนอกครอบครัว เช่น ผู้นำชุมชน เพื่อน ฯลฯ ร้อยละ 65 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 49 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวิทยุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้อง ร้อยละ 40 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 11 เท่านั้นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากใบปลิว/แผ่นพับ

4.1.2 การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากร

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ประชากรส่วนใหญ่คิดและเตรียมการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุถึงร้อยละ 73 และออมเงินเพื่อยามสูงอายุ (ร้อยละ 68) **ด้านสุขภาพ** พบว่า ประชากรคิดและเตรียมการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงและเตรียมสุขภาพจิตใจ (ร้อยละ 77 และร้อยละ 73 ตามลำดับ) สำหรับ**ด้านที่อยู่อาศัย** พบว่า ร้อยละ 86 คิดและเตรียมมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองเมื่อยามสูงอายุ และ**ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม** พบว่า มีถึงร้อยละ 85 ที่คิดและเตรียมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา อย่างเช่น การทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม ฯลฯ

4.1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุกับตัวแปรอิสระทั้ง 22 ตัว เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐาน จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 14 ตัวแปร คือ ภาวะสุขภาพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อหออกระจายข่าวในชุมชน หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ บุคคลในครอบครัว/ญาติ และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการจากสื่อวิทยุ

สำหรับตัวแปรที่พบว่ามีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการจากโทรทัศน์ และบุคคลนอกครอบครัว ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ การประกอบอาชีพ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

4.1.4 การวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวม

1) การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ

เป็นการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ ซึ่งมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นไว้คงที่แล้ว พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 22 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมได้ร้อยละ 22.8 โดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 8 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสาร เรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2) การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 8 ตัวที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ร้อยละ 19.6 โดยพบว่า ตัวแปรรายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด ร้อยละ 5.3 รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ เขตที่อยู่อาศัย แหล่งข้อมูลข่าวสารจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานภาพสมรส แหล่งข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร และโทรทัศน์ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอื่นๆ นั้น ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1.5 การวิเคราะห์การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายुरายด้าน

1) การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุ

เมื่อพิจารณาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจกลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านเศรษฐกิจได้ร้อยละ 18.3 ซึ่งมีตัวแปรอิสระ 6 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาวะสุขภาพ รายได้ แหล่งข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ใบปลิว/แผ่นพับ และบุคคลในครอบครัว/ญาติ

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านสุขภาพ** พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพได้ร้อยละ 18.4 โดยมีตัวแปรอิสระ 8 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาวะสุขภาพ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากหอกระจายข่าวในชุมชน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านที่อยู่อาศัย** พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยได้ร้อยละ 13.6 โดยมีตัวแปรอิสระ 6 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ รายได้ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ และแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ จากหอกระจายข่าวในชุมชน

สำหรับลำดับสุดท้ายคือ**ด้านการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม** พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมทางสังคมได้ร้อยละ 13.6 ซึ่งมีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุ และแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2) การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน

สำหรับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านเศรษฐกิจ**นั้น มีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจได้ร้อยละ 14.4 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายการแปรผันได้ดีที่สุดคือ รายได้ สามารถอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 8 รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงิน

เพื่อยามสูงอายุ และแหล่งข้อมูลข่าวสารจากใบปลิว/แผ่นพับตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่เหลือนั้น ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านสุขภาพ** พบว่า มีตัวแปรอิสระ 7 ตัวที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านนี้ได้ร้อยละ 15 โดยตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยสามารถอธิบายการแปรผันได้ดีที่สุด ร้อยละ 4.2 รองลงมาคือ ข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ภาวะสุขภาพ แหล่งข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวในชุมชน สถานภาพสมรส และแหล่งข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์/นิตยสารตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่เหลือนั้น ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านสุขภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านที่อยู่อาศัย** พบว่า มีตัวแปรอิสระ 7 ตัวที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านนี้ได้ร้อยละ 11 โดยตัวแปรรายได้สามารถอธิบายการแปรผันได้ดีที่สุดร้อยละ 2.7 รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากหอกระจายข่าวในชุมชน เขตที่อยู่อาศัย ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ สถานภาพสมรส เพศ และข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุตามลำดับ ส่วนตัวแปรอื่นๆ นั้น ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ**ด้านกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม** พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวที่สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในด้านนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันอธิบายการแปรผันได้ร้อยละ 9.8 โดยตัวแปรแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถอธิบายการแปรผันได้ดีที่สุดร้อยละ 4.5 รองลงมาคือ ข้อมูลข่าวสารเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และ

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากวิทยุตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่เหลือนั้น ไม่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านกิจกรรม การมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า รายได้มีความสำคัญกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุค่อนข้างมาก เพราะรายได้สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด โดยรายได้หรือเงินถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ อย่างเช่น การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต การเก็บสะสมเงิน การตรวจสุขภาพประจำปี การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องใช้เงินในการเตรียมการแทบทั้งสิ้น แต่ประชากรส่วนใหญ่กลับมีรายได้ต่ำ โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะรายได้จากการทำการเกษตรเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน ดังนั้นรัฐจึงควรเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหา หรือมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุต่อไป

นอกจากนั้นยังพบว่า การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ จากสื่อ อย่างเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าวในชุมชน หรือสื่อบุคคล ก็มีผลสำคัญในการช่วยให้บุคคลมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม เพราะหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องใดแล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติและพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกับความรู้ที่ได้รับมานั้น

สำหรับตารางที่ 25 เป็นการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน ส่วนตารางที่ 26 เป็นการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการทำกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ตารางที่ 25 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในภาพรวมของ
ประชากรจังหวัดปราจีนบุรี

ตัวแปร	การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง		การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง
	การวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย	การวิเคราะห์ถดถอยพหุ	
เพศ	X	X	
อายุ	X	✓	
ภาวะสุขภาพ	✓ *	✓	
การประกอบอาชีพ	X	X	
รายได้	✓ *	✓ *	1*
สถานภาพสมรส	✓ *	✓ *	6*
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	X	✓	
ระดับการศึกษา	✓ *	X	
เขตที่อยู่อาศัย	✓ *	✓ *	4*
การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	X	X	
<u>ข้อมูลการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ</u>			
การจัดการเรื่องเงินเพื่อยามสูงอายุ	✓ *	✓ *	3*
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	✓ *	✓	
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	✓ *	✓	
สิทธิของผู้สูงอายุ	✓ *	X	
<u>แหล่งข้อมูลการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ</u>			
วิทยุ	X *	✓	
หอกระจายข่าวในชุมชน	✓ *	✓ *	2*
โทรทัศน์	✓ *	X *	8*
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	✓ *	✓ *	7*
ใบปลิว/แผ่นพับ	✓ *	✓	
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	✓ *	✓	
บุคคลนอกครอบครัว	✓	X	
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	✓ *	✓ *	5*
R^2		0.228	0.196
หมายเหตุ	✓	หมายถึง มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ R^2 หมายถึง สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ	
	X	หมายถึง มีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	
	1	หมายถึง อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด	
	2,3,4,5,6,7,8	หมายถึง อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นอันดับ 2,3,4,5,6,7 และ 8 ตามลำดับ	

ตารางที่ 26 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และด้านการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม
ของประชากรจังหวัดปราจีนบุรี โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุและถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ตัวแปร	ด้านเศรษฐกิจ		ด้านสุขภาพ		ด้านที่อยู่อาศัย		ด้านการทำกิจกรรมฯ	
	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน
เพศ					*	6*		
อายุ								
ภาวะสุขภาพ	*		*	4*				
การประกอบอาชีพ								
รายได้	*	1*			*	1*		
สถานภาพสมรส			*	6*	*	5*		
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่								
ระดับการศึกษา								
เขตที่อยู่อาศัย			*	1*	*	3*		
การมีผู้สูงอายุในครอบครัว								
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อน เข้าสู่วัยสูงอายุเรื่อง								
การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ		3*	*	2*		7*		
การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ								
ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ								3*
สิทธิของผู้สูงอายุ					*	4*	*	2*

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ตัวแปร	ด้านเศรษฐกิจ		ด้านสุขภาพ		ด้านที่อยู่อาศัย		ด้านการทำกิจกรรมฯ	
	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน	ถดถอยพหุ	ถดถอยพหุขั้นตอน
แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจากสื่อ								
วิทยุ							*	4*
หอกระจายข่าวในชุมชน			*	5*	*	2*		
โทรทัศน์	*		*	7*				
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	*	2*	*					
ใบปลิว/แผ่นพับ	*	4*						
บุคคลในครอบครัว/ญาติ	*							
บุคคลนอกครอบครัว								
แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข			*	3*			*	1*
R^2	0.183	0.144	0.184	0.150	0.136	0.110	0.136	0.098

หมายเหตุ

- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 1 หมายถึง อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุได้ดีที่สุด
- 2,3,4,5,6,7 หมายถึง อธิบายการแปรผันของการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นอันดับ 2,3,4,5,6 และ 7 ตามลำดับ
- R^2 หมายถึง สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการศึกษาพบว่า นอกจากปัจจัยที่มีความสำคัญนอกเหนือจากปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ นั่นคือ การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ อย่างเช่น การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านสื่อต่างๆ ที่เสนอข้อมูลข่าวสารการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุโดยเฉพาะ เช่น หอกระจายข่าวในชุมชน หรือสื่อบุคคล เช่น แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยสอดคล้องกับผลการศึกษารับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการผ่านสื่อโทรทัศน์ที่พบว่า ยิ่งรับข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการมาก จะมีการเตรียมการน้อย เพราะโทรทัศน์สามารถรับข่าวสาร หรือความบันเทิงได้หลายประเภทในเวลาเดียวกัน ดังนั้นน่าจะใช้สื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารแบบเฉพาะเจาะจงในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุให้ประชาชนเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากยิ่งขึ้น

2) จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรรายได้มีอิทธิพลต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุมากที่สุด แต่กลับพบว่าประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ คือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม ทำให้ผู้มีรายได้น้อยขาดศักยภาพในการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ หรือในด้านที่อยู่อาศัย ดังนั้นรัฐอาจต้องเข้ามาช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนี้ อย่างเช่น การส่งเสริมหรือให้โอกาสกับบุคคลที่ประสบปัญหาเรื่องรายได้ให้มีอาชีพหรืออาชีพเสริม เป็นต้น

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการหรือสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะประชากรอายุ 40-59 ปีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรีเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจศึกษาเรื่องเดียวกันนี้กับประชากรกลุ่มอื่น ศึกษาในจังหวัดอื่นหรือ

ศึกษาในระดับประเทศ หรืออาจศึกษาการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเปรียบเทียบกับมีการเตรียมการมากขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร

2) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเรื่องต่างๆ ผ่านสื่อหลายประเภทเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการประชาสัมพันธ์การให้ความรู้ผ่านทางการสื่อสารช่องทางต่างๆ จึงควรให้ความสนใจศึกษารายละเอียดและแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการให้ความรู้เรื่องการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในรายประเด็นหรือเฉพาะกลุ่มต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ. 2527. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้เกษียณอายุราชการในเขตอำเภอเมืองและอำเภอบ้านไร่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิตติชัย ป่อสมบัติ. 2540. การเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิริยา ลากเจริญวงศ์. 2543. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของสตรีวัยหมดระดู: กรณีศึกษาในเขตเมืองและชนบท จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม ตันติผลาชีวะ และกุลยา ตันติผลาชีวะ. 2528. การรักษาสุขภาพในวัยสูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- โกวิท ทรัพย์ศาล. 2543. การกระจายข้อมูลเพื่อการสื่อสารมวลชน : เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา IFM 374. กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาการจัดการสนเทศ ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศกลุ่มคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เขมิกา ยามะรัต. 2527. ความพึงพอใจในชีวิตของคนชรา : ศึกษากรณีข้าราชการบำนาญกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2573. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จรรยา เสียงเสนาะ. 2527. "เพื่อความสุขในวัยสูงอายุ." วารสารสุขศึกษา. 7,3(กรกฎาคม-กันยายน 2527): 36-39.
- จารุพันธ์ สมบุญธนสิทธิ์. 2535. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร กิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ฉันทนา กาญจนพณี. 2530. ความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมกิจกรรมกับอัตมโนทัศน์ของผู้สูงอายุ
ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาพยาบาลศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมานันท์ บัวงาม. 2539. ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มและการออกกำลังกายต่อความก้าวหน้า
ของผู้สูงอายุในตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชไมมาศ บรรพพงศ์. 2544. ความรู้ ทักษะคิด การปฏิบัติในเรื่องเพศศึกษา การถูกล่วงละเมิด
ทางเพศ รวมทั้งพฤติกรรมป้องกันในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะ
แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติมา พรหมทอง. 2535. การเตรียมตัวเพื่อเกษียณอายุราชการของครูประถมศึกษาวัยใกล้เกษียณ
ในจังหวัดที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงสุดและต่ำสุด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาประชากรศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงหทัย วงษ์ราช. 2542. การเปิดรับข่าวสารกับการเข้าร่วมในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตาม
แนวพระราชดำริของเกษตรกรในเขตอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะ
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองใบ หงษ์เวียงจันทร์. 2532. เตรียมตัวเตรียมใจ ก่อนถึงวัยเกษียณอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- นภาพร ชัยววรรณ. 2535. การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทย. ใน
การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2535, หน้า 165-194. 21-22 พฤศจิกายน
2539 ณ ห้องภัตตาคาร โรงแรมโซลทวิน ทาวเวอร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- นภาพร ชัยววรรณ และจอห์น โนเดล. 2539. รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร ชัยววรรณ, จอห์น โนเดล และศิริวรรณ ศิริบุญ. 2535. ผลกระทบของการลดภาวะ
เจริญพันธุ์ ต่อระบบครอบครัวอุปถัมภ์ของผู้สูงอายุ : ตัวอย่างประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นภาพร ชัยวรรณ, มาลินี วงษ์สิทธิ์ และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย. 2532. สรุปผลการวิจัยโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา มนูญปัจ. 2528. การวิจัยทางสุขภาพศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- ณรงค์ สมพงษ์. 2530. สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อการศึกษา สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพงศ์ อนุวัตรยรรยง. 2540. การเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บรรลุ ศิริพานิช. 2536. คู่มือเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุการงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พี.ที.เอเบสท์ ซัพพลาย.
- บรรลุ ศิริพานิช. 2538. คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- บริบูรณ์ พรพิบูลย์. 2535. โลกยามชรา: และแนวทางการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- เบญจมา เลหาพูนรังษี. 2534. ความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการพลเรือน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปราโมทย์ วัจสะอาด. 2530. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประชากรศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยรัตน์ เมืองไทย. 2541. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวต่อการเข้าสู่วัยสูงอายุของข้าราชการสตรีโสด สังกัดราชการส่วนกลาง กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประชากรศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชราภา มนูญภัทรราชย์. 2544. การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในชุมชนขนาดใหญ่พื้นที่เขตบางซื่อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ภัทรพร อ่อนไสว. 2544. แนวทางการพัฒนาบริการสังคมเพื่อเตรียมการให้กับสตรีโสดก่อนเข้าสู่
วัยสูงอายุ ในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ. 2541. ครอบครัวและผู้สูงอายุ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร
และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี วงษ์สิทธิ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ, อัจฉรา เอนซ์ และบุศริน บางแก้ว. 2540. โครงการการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชนในการดูแล ให้บริการ และกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำพรรณ ภัทรนิตย์. 2529. ผลของการใช้เวลาต่อสุขภาพจิตในข้าราชการบำนาญเกษียณอายุใน
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาชีวสถิติ
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลีลาวดี อัครเศรณี. 2549. การเตรียมการเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุของประชาชนตำบลไทรงาม อำเภอสยาม
พราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการบริหารและ
นโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. 2549. การประชาสัมพันธ์ ฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา นิรมย์. 2538. ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดต่อการเป็นผู้สูงอายุที่ยังคงประโยชน์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัณ ดำริสุข. 2525. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: พิกัดอักษร.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2542. แนวคิดด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ. ในการประชุม
วิชาการแห่งชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ “ผู้สูงอายุด้วยคุณภาพ”, หน้า 103-115. 22-24
พฤศจิกายน 2542 ณ โรงแรมปรี๊นท์พาเลซ จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- ศศิมา ทวีสิน. 2538. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตเมื่อ
เกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ.
สาขาวิชาประชากรศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2543 จังหวัดปราจีนบุรี.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ. 2550.
สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ พ.ศ. 2550.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2550.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12.
 กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง.
- สุมนัส วงศ์กฤษกร. 2537. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก
 ชมรมผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุร่มเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.
 สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. 2533. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ บุญญานพวงศ์. 2534. สภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมเมือง. เชียงใหม่: โครงการชราภาพ
 ศึกษา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, วิไลวรรณ ทองเจริญ และจันทนา รณฤทธิชัย. 2535. สำรวจการเตรียมตัวของ
 บุคคลก่อนเกษียณอายุ. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักนายกรัฐมนตรื. คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2545.
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564). กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการ
 ส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. 2559. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546. พิมพ์ครั้งที่ 5.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ
 มั่นคงของมนุษย์.

ภาษาอังกฤษ

- Beutner, Gloria Parks. 1980. Retirement: Differences in Attitudes and Preparatory
 Behavior or Among Male and Female University Employees. State University of
 New York at Buffalo.
- Cottrell, L.S. 1942. "The adjustment of the individual to his age and sex roles". American
 Sociology Review. 7,5(October 1942): 617-620.

Cumming, E. and Henry, W. 1961. Growing old: The process of disengagement.

New York: Basic Books.

Decker, David L. 1980. Social gerontology : an introduction to the dynamics of aging.

Little, Brown and Company.

Good, Carter. V. 1973. Dictionary of Education. New York : Mc Graw-Hill Book Company.

Havighurst, R. and R. Albrecht. 1953. Older people. New York: Longmans,

Green and Company.

Liang, Jersey and Nancy Whitelaw. 1987. Assessing The Physical and Mental Health of the Elderly Paper presented at the Seminar on Research on Aging in Asia and the Pacific, Singapore. Sep 1.

Mcpheerson, B. and N. Guppy. 1979. "Pre-retirement lifestyle and the Degree of Planning for Retirement" Journal of Greontology. 34,2(March 1979): 254-263.

Neugarten, B. L. et al, Eds. 1964. Personality in Middle and late life. New York:

Atherton Press.

Weeks, John R. 1984. Aging concepts and social issues. Belmont, California :

Wadsworth.

Yamane, Taro. 1967. Statistics; An Introductory Analysis. New York: Harper & Row.

Zimbardo, Philip G. et al. 1977. Influencing Attitude & Changing behavior. London:

Addison-Wesley Publishing Company.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
(Patient/ Participant Information Sheet)

ชื่อ โครงการวิจัย “การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี”.....

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพรพิมล เสาะคั่น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาประชากรศาสตร์.....

.....วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ที่บ้าน) 89/32 ถ.พระราม 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ที่บ้าน 0-2354-3494 โทรศัพท์มือถือ 08-7358-0746 E-mail : ap_ple28@hotmail.com

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้คำยินยอมและเอกสารอื่นๆ ที่ให้แก่ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ท่านได้รับการเชิญให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้
2. โครงการวิจัยเรื่องนี้เป็นวิทยานิพนธ์การศึกษาในระดับปริญญาโทของนิสิตประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงปริมาณ
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี
4. ลักษณะของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 500 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 250 คน ซึ่งสุ่มเลือกจากรั้วเรือน ครั้วเรือนละ 1 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 250 คน ซึ่งสุ่มเลือกจากรั้วเรือน ครั้วเรือนละ 1 คนเช่นเดียวกัน

โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่มต้องมีคุณสมบัติครบตามที่ต้องการ คือ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี และมีอายุระหว่าง 40-59 ปี และเต็มใจในการให้ข้อมูล

5. การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะถูกสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประเภทข้อมูลข่าวสาร การรับข่าวสาร และการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งใช้เวลาในการตอบประมาณ 15-20 นาที

สำหรับผู้ช่วยวิจัยนั้น ได้มีการรับสมัคร โดยมีคุณสมบัติคือเป็นนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยผู้ช่วยวิจัยทุกคนจะผ่านการฝึกอบรมก่อนการสัมภาษณ์จากผู้วิจัยให้มีความเข้าใจคำถามในแบบสอบถาม เพื่อผู้ช่วยวิจัยจะได้สื่อสารกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง และตรงตามความต้องการของผู้วิจัยหรือวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยในครั้งนี้

แบบสอบถามการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี

คำสั่งชี้แนะ :

โปรดทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขคำตอบที่เลือก และในกรณีที่มีข้อความ (ระบุ)..... ให้เติมคำตอบลงบนเส้นประ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ
 - 1 ชาย
 - 2 หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุเท่าไร (อายุเมื่อวันเกิดครั้งสุดท้าย) อายุ (ระบุ).....ปี
3. ปัจจุบันท่านมีสถานภาพสมรสอะไร
 - 1 โสด
 - 2 สมรส
 - 3 หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)
 - 4 หย่า
 - 5 แยก/เลิกกัน
4. ปัจจุบันท่านมีบุตรของตนเอง บุตรเลี้ยงหรือบุตรบุญธรรมที่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งหมดกี่คน
 - 1 ไม่มีบุตร
 - 2 มีบุตร (ระบุ)..... คน
 - 4.1 เป็นบุตรที่ท่านให้กำเนิดเอง (ระบุ) คน
 - 4.2 เป็นบุตรเลี้ยง (ระบุ) คน
 - 4.3 เป็นบุตรบุญธรรม (ระบุ)..... คน
5. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด
 - 1 ไม่ได้ศึกษา
 - 2 ประถมศึกษา
 - 3 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 - 4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)
 - 5 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)
 - 6 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
6. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร
 - 1 ไม่ได้ทำงาน
 - 2 เกษตรกรรมของตนเอง/ครอบครัว
 - 3 รับจ้างในภาคเกษตรกรรม
 - 4 รับจ้างนอกภาคเกษตรกรรม
 - 5 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/บริการ
 - 6 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 - 7 แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
 - 8 อื่นๆ (ระบุ).....
7. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าไร และมาจากแหล่งใดบ้าง
(อ่านคำตอบทุกข้อ และ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1 เงินเดือนจากการทำงานประจำบาทต่อเดือน
 - 2 รายได้จากอาชีพเสริมบาทต่อเดือน
 - 3 ได้รับเงินจากบุตรบาทต่อเดือน
 - 4 อื่นๆ (ระบุ).....บาทต่อเดือน

8. ในระหว่าง 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีโรคประจำตัวต่อไปนี้หรือไม่ (อ่านคำตอบทุกข้อ)

โรค	ไม่มี	มี	ไม่ทราบ/ไม่เคยตรวจ
8.1 โรคความดันโลหิตสูง	0	1	2
8.2 โรคอ้วน	0	1	2
8.3 โรคเบาหวาน	0	1	2
8.4 โรคหัวใจ	0	1	2
8.5 โรคไขมันในเส้นเลือดสูง	0	1	2
8.6 โรคมะเร็ง	0	1	2
8.7 โรคไต	0	1	2
8.8 โรคข้อเสื่อม / โรคเกาต์	0	1	2
8.9 อื่นๆ (ระบุ)	0	1	2

9. ในระหว่าง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึกว่าคุณภาพโดยทั่วไปของท่านเป็นอย่างไร (อ่านคำตอบทุกข้อ)

1 สุขภาพแข็งแรงดีมาก	2 สุขภาพแข็งแรงดี
3 สุขภาพแข็งแรงปานกลาง	4 สุขภาพไม่ดี / ไม่ค่อยแข็งแรง
5 สุขภาพไม่ดีมากๆ / อ่อนแอ	

10. ปัจจุบันท่านสูบบุหรี่หรือยาเส้นหรือไม่

1 สูบ	2 ไม่สูบ (ข้ามไปถามข้อ 11)

10.1 ท่านสูบบุหรี่หรือยาเส้น บ่อยครั้งเพียงใด

1 สูบเป็นบางครั้ง	2 สูบเป็นประจำ (หมายถึง บ่อย/เกือบทุกวัน/ทุกวัน)

11. ปัจจุบันท่านดื่มสุรา เบียร์ ยาดอง กระแช่ หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือไม่

1 ดื่ม	2 ไม่ดื่ม (ข้ามไปถามข้อ 12)

11.1 ท่านดื่มสุรา เบียร์ ยาดอง กระแช่ หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ บ่อยครั้งเพียงใด

1 ดื่มเป็นบางครั้ง	2 ดื่มเป็นประจำ (หมายถึง บ่อย/เกือบทุกวัน/ทุกวัน)

12. บ้านที่ท่านพักอาศัยอยู่ในปัจจุบันเป็นของใคร

1 ของตัวเอง และ/หรือคู่สมรส	2 บุตร
3 บิดา/มารดา	4 ญาติ (เช่น พี่ น้อง หลาน ฯลฯ)
5 บ้านพักสวัสดิการ/ข้าราชการ	6 บ้านเช่า/ห้องเช่า
7 อื่นๆ (ระบุ)	

13. ในบ้านที่ท่านอาศัยอยู่ปัจจุบันนี้ มีผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่เป็นประจำในบ้านหรือไม่

1 ไม่มี	2 มี (ระบุ).....คน

14. ปัจจุบันที่พักอาศัยของท่านมีใครอยู่บ้าง

บุคคล	ไม่อยู่	อยู่
14.1 คู่สมรส	0	1
14.2 บุตร	0	1
14.3 บิดา/มารดาของตนเองหรือคู่สมรส	0	1
14.4 ญาติ	0	1
14.5 เพื่อน	0	1
14.6 อื่นๆ(ระบุ).....	0	1

ส่วนที่ 2 ประเภทข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

15. ในระหว่าง 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ (อ่านคำตอบทุกข้อ)

ประเภทข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ	ไม่ได้รับ	ได้รับ
15.1 การจัดการเรื่องเงินเพื่อยามสูงอายุ	0	1
15.2 การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ เช่น การทำตัวให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายใจ	0	1
15.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	0	1
15.4 สิทธิของผู้สูงอายุ	0	1
15.5 อื่นๆ (ระบุ).....	0	1

คำสั่งชี้แนะ : ถ้าไม่ได้รับข่าวสารประเภทใดเลยในข้อ 15 ให้ข้ามไปถามข้อ 17

16. ในระหว่าง 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ (เช่น การจัดการเรื่องเงินเพื่อยามสูงอายุ การปฏิบัติตัวเมื่อยามสูงอายุ สิทธิผู้สูงอายุ ฯลฯ) จากแหล่งต่อไปนี้หรือไม่ และบ่อยครั้งเพียงใด (อ่านคำตอบทุกข้อ)

แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ	ได้รับ	
		เป็นบางครั้ง	เป็นประจำ
16.1 วิทยุ	0	1	2
16.2 หอกระจายข่าวในชุมชน	0	1	2
16.3 โทรทัศน์	0	1	2
16.4 หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0	1	2
16.5 โบปปลิว/แผ่นพับ	0	1	2
16.6 บุคคลในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	0	1	2
16.7 บุคคลนอกครอบครัว เช่น ผู้นำชุมชน อสม. เพื่อน	0	1	2
16.8 แพทย์/พยาบาล / เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	0	1	2
16.9 อื่นๆ (ระบุ).....	0	1	2

ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

17. ท่านคิดว่าการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นเรื่องที่สำคัญหรือไม่

1 สำคัญ

2 ไม่สำคัญ

18. ท่านเคยคิดเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในเรื่องต่างๆ เหล่านี้หรือไม่ **และถ้าเคยคิด** ท่านได้เตรียมการในเรื่องเหล่านี้ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุหรือไม่ (อ่านคำตอบทุกข้อ)

การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ	ไม่เคยคิด	เคยคิด	
		เตรียม	ไม่เตรียม
18.1 เก็บสะสมเงินทองหรือทรัพย์สินไว้ใช้เมื่อยามสูงอายุ	0	1	2
18.2 หาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เมื่อยามสูงอายุ	0	1	2
18.3 สร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุ (เช่น การทำประกันชีวิต ทำประกันสุขภาพ หรืออุบัติเหตุอื่นๆ)	0	1	2
18.4 ทำตัวเองให้มีสุขภาพร่างกายที่ดีและแข็งแรง เช่น ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารที่มีประโยชน์ ฯลฯ	0	1	2
18.5 ตรวจสอบสุขภาพร่างกายประจำปี ที่ไม่ใช่ตรวจเพราะเจ็บป่วย (เช่น ไปพบแพทย์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง)	0	1	2
18.6 ทำตัวเองให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี ทำใจให้สบาย ไม่เครียด หรือปล่อยวางก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุหรือเมื่อยามสูงอายุแล้ว	0	1	2
18.7 มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองเมื่อยามสูงอายุ	0	1	2
18.8 ปรับปรุงบ้านให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยเมื่อยามสูงอายุ (เช่น ติดตั้งราวยึดเกาะที่บันได/ห้องน้ำ ในห้องน้ำปูพื้นด้วยวัสดุกันลื่น ใช้โถส้วมแบบโถนั่ง หรือย้ายห้องนอนจากชั้นบนมาอยู่ชั้นล่าง ฯลฯ)	0	1	2
18.9 เตรียมว่าจะให้ใครเป็นผู้ดูแลเมื่อยามสูงอายุ	0	1	2
18.10 เตรียมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม ฯลฯ ให้บ่อยยิ่งขึ้น เมื่อมีอายุมากขึ้น	0	1	2
18.11 เตรียมทำงานให้กับชุมชนหรือช่วยเหลือชุมชน เช่น การทำงานอาสาสมัครต่างๆ เมื่อยามสูงอายุ	0	1	2
18.12 เตรียมเรื่อง การทำศพให้กับตัวเอง เช่น การเป็นสมาชิกฅาปนกิจ การอุทิศร่างกาย การบริจาคอวัยวะ ฯลฯ	0	1	2

19. ท่านเคยคิดหรือไม่ว่าจะอยู่กับใคร เมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ

1 เคยคิด

2 ไม่เคยคิด (ข้ามไปทำข้อ 21)

20. ท่านคิดว่าจะอยู่กับใครเมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ

1 อยู่คนเดียว	2 คู่สมรส
3 บุตร	4 คู่สมรสและบุตร
5 บิดา/มารดา	6 ญาติ
7 เพื่อน	8 อื่นๆ (ระบุ).....

21. ท่านเคยคิดหรือไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ

1 เคยคิด	2 ไม่เคยคิด (ข้ามไปทำข้อ 23)

22. ท่านคิดว่าจะอยู่ที่ไหนเมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ

- 1 อยู่ที่เดิมที่อยู่ในปัจจุบัน (เมือง / ชนบท)
- 2 อยู่จังหวัดอื่น (ระบุ).....
- 3 อื่นๆ (ระบุ).....

23. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ไปเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หมู่บ้าน เช่น งานบุญ วันสงกรานต์ วันสูงอายุ ฯลฯ บ้างหรือไม่

1 เข้าร่วม	2 ไม่เข้าร่วม

24. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมต่อไปนี้หรือไม่ และท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่ม/ชมรมดังกล่าวหรือไม่ (อ่านคำตอบทุกข้อ)

กลุ่มหรือชมรม	การเป็นสมาชิก		การเข้าร่วมกิจกรรม		
	ไม่เป็น	เป็น	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	ไม่มีกิจกรรม
24.1 กลุ่มฌาปนกิจ	0	1	0	1	2
24.2 กลุ่มอาชีพ	0	1	0	1	2
24.3 กลุ่มสหกรณ์เกษตร/ออมทรัพย์	0	1	0	1	2
24.4 ลูกเสือชาวบ้าน	0	1	0	1	2
24.5 กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เช่น อสม.	0	1	0	1	2
24.6 อื่นๆ (ระบุ).....	0	1	0	1	2

25. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ มีการสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุต่อไปนี้หรือไม่

(อ่านคำตอบทุกข้อ)

กิจกรรม	ไม่มี	มี	ไม่ทราบ
25.1 กองทุนชุมชนที่ให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ	0	1	2
25.2 มีกิจกรรมออกกำลังกายที่ทำร่วมกัน	0	1	2
25.3 มีเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน หรือคนในชุมชนมาเยี่ยมเยียน พูดคุย ให้คำปรึกษากับผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆ เช่น สุขภาพ เศรษฐกิจ	0	1	2
25.4 การพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาออกสถานที่	0	1	2
25.5 การรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมรายได้ให้ผู้สูงอายุ	0	1	2
25.6 อื่นๆ (ระบุ).....	0	1	2

26. ท่านจะเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างไร ในเรื่องของการเงินและการประกอบอาชีพ สุขภาพร่างกายและจิตใจ ที่อยู่อาศัย การทำกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในสังคม

26.1 เรื่องการเงินและการประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

26.2 เรื่องสุขภาพร่างกายและจิตใจ

.....

.....

.....

26.3 เรื่องที่อยู่อาศัย

.....

.....

.....

26.4 เรื่องการทำกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในสังคม

.....

.....

.....

***** จบการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณค่ะ *****

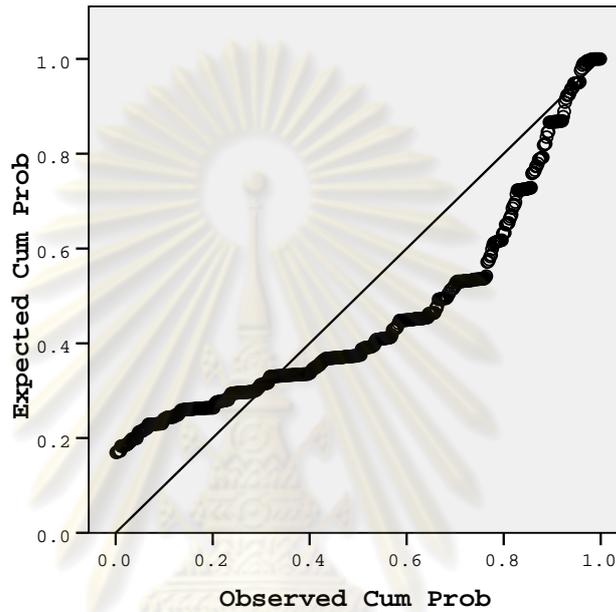
ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพตัวแปรรายได้ (ข้อมูลที่เก็บมาจริง)

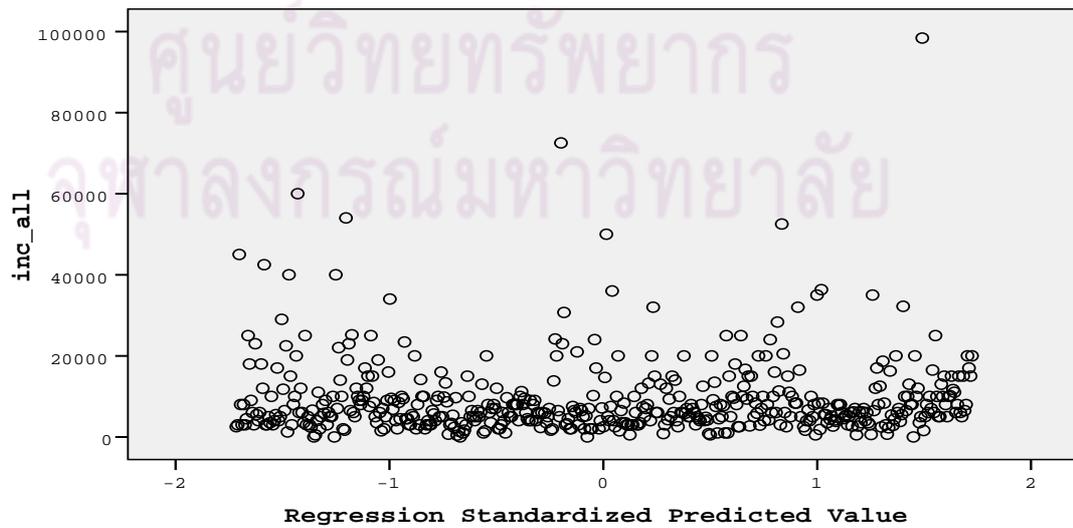
Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Dependent Variable: inc_all

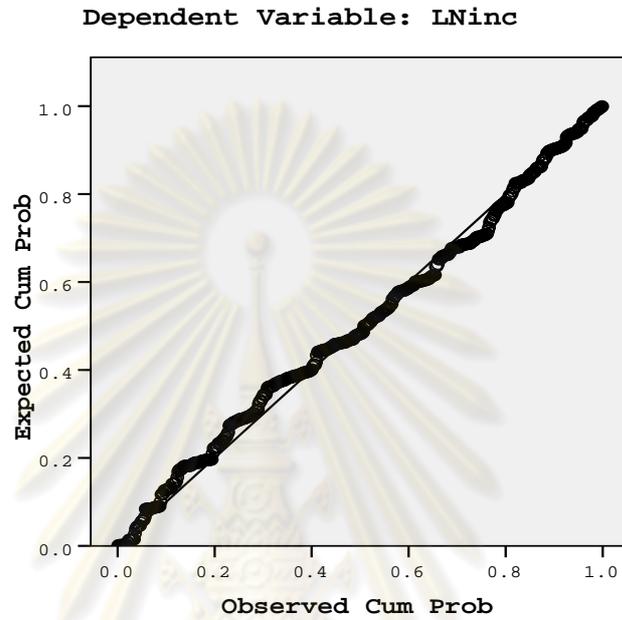
Scatterplot

Dependent Variable: inc_all

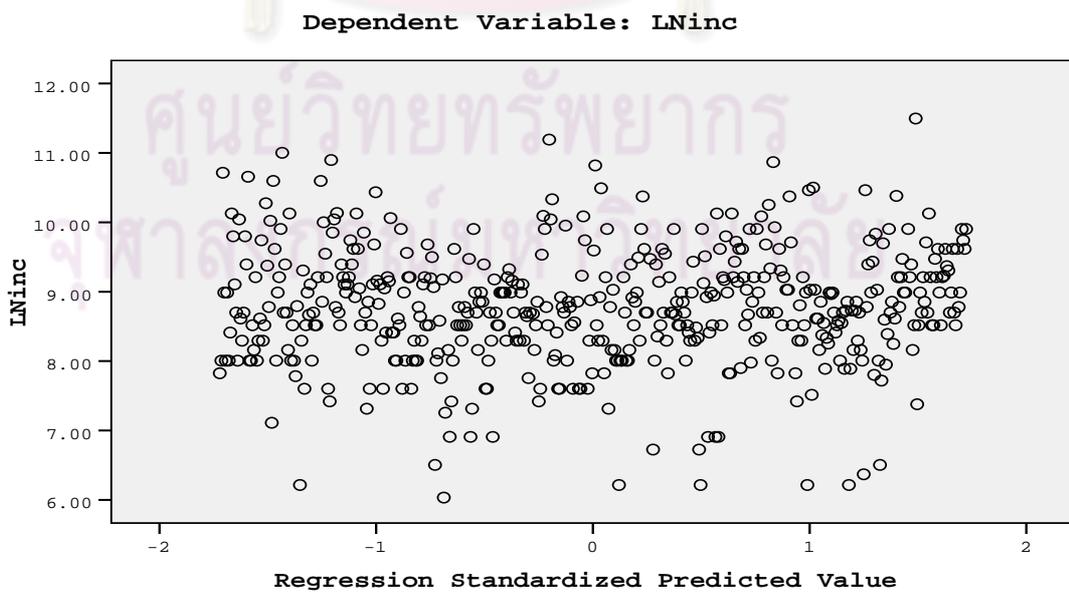

แผนภาพตัวแปรรายได้ (เมื่อนำมา take log แล้ว)

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Scatterplot

ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (n = 504)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1. เพศชาย ¹	-																					
2. อายุ	-.089*	-																				
3. ภาวะสุขภาพดีมาก/ดี ²	.209*	-.143*	-																			
4. ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ⁵	.137*	-.086	.140*	-																		
5. รายได้	.115*	-.128*	.108*	.222*	-																	
6. สถานภาพกำลังสมรส ³	.104*	-.057	-.029	-.040	.166*	-																
7. จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต	-.079	.292*	-.109*	.147*	-.044	.171*	-															
8. มัธยมปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ⁴	.090*	-.248*	.095*	.314*	.315*	-.015	-.154*	-														
9. เขตเมือง ⁶	.006	.061	.002	.366*	.171*	-.069	-.125*	.351*	-													
10. มีผู้สูงอายุในครอบครัว ⁷	-.023	.026	.025	-.077	-.092*	-.066	-.057	.027	-.085	-												
11. การจัดการการเงินเพื่อยามสูงอายุ	-.064	.012	.029	-.180*	.059	-.006	.085	-.058	.147*	.054	-											
12. การปฏิบัติตัวในวัยสูงอายุ	-.077	.064	-.009	-.131*	.005	.080	.040	.038	-.034	.057	.472*	-										
13. ลักษณะที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	-.114*	.093*	-.069	-.143*	.062	.062	.140*	-.010	-.059	.044	.441*	.504*	-									
14. สิทธิของผู้สูงอายุ	-.081	.006	-.084	-.058	.021	.032	.106*	.001	-.063	.020	.289*	.370*	.420*	-								
15. วิทยุ	0	-.020	-.003	-.023	.035	.082	-.063	.074	-.037	-.031	.168*	.165*	.124*	-.053	-							
16. หอกระจายข่าวในชุมชน	.011	-.075	.032	-.080	-.030	.087	.050	-.003	-.091	.025	.221*	.161*	.163*	.024	.233*	-						
17. โทรทัศน์	.028	-.061	.027	-.037	.063	.092	.011	-.022	-.124*	.053	.192*	.133*	.191*	.132*	.309*	.281*	-					
18. หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร	.075	-.168*	.091	.114*	.076	.095*	-.061	.145*	-.085	.152*	.179*	.077	.134*	.052	.218*	.258*	.336*	-				
19. ใบปลิว / แผ่นพับ	.026	-.132*	-.028	.117*	.051	.081	-.100*	.163*	.120*	.050	.055	.102*	.107*	.031	.219*	.165*	.180*	.277*	-			
20. บุคคลในครอบครัว /ญาติ	-.028	-.113*	-.080	.033	.025	.097*	-.053	.129*	-.018	.051	.124*	.107*	.196*	.157*	.145*	.223*	.282*	.242*	.224*	-		
21. บุคคลนอกครอบครัว	-.131*	-.029	-.080	-.035	.039	.087	.068	-.043	-.083	.016	.088	.163*	.157*	.150*	.049	.231*	.112*	.052	.087	.237*	-	
22. แพทย์พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	-.078	-.096*	-.047	-.057	-.089	.056	-.046	-.021	.016	.034	.020	.204*	.082	.007	.113*	.157*	.096*	.043	.175*	.228*	.318*	-

หมายเหตุ

¹ เพศหญิง = กลุ่มอ้างอิง

² ภาวะสุขภาพ (ปานกลาง ไม่ค่อยแข็งแรง/อ่อนแอ) = กลุ่มอ้างอิง

³ สถานภาพ (โสด หม้าย หย่า แยก/เลิกกัน) = กลุ่มอ้างอิง

⁴ ระดับการศึกษา (ไม่ได้ศึกษา/ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า) = กลุ่มอ้างอิง

⁵ ประกอบอาชีพ (นอกภาคเกษตรกรรม ไม่ได้ทำงาน) = กลุ่มอ้างอิง

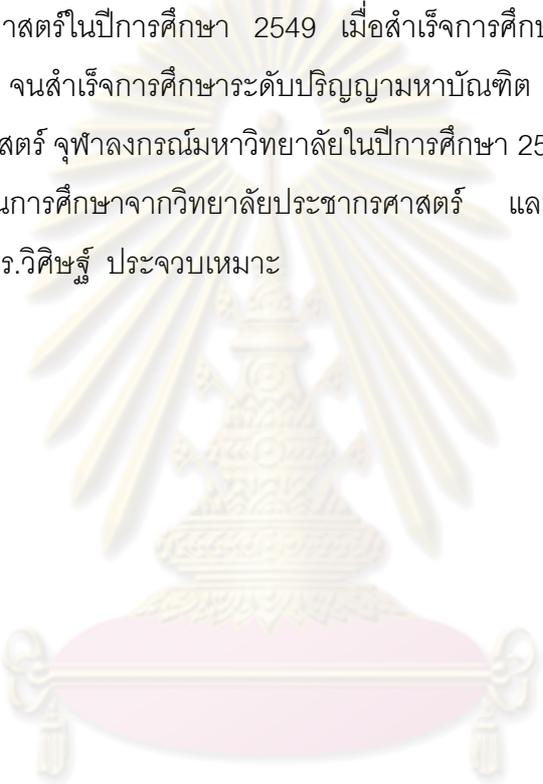
⁶ เขตชนบท = กลุ่มอ้างอิง

⁷ ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว = กลุ่มอ้างอิง

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรพิมล เสาะตัน เกิดเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 ณ โรงพยาบาล รามาธิบดี จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียน สาคิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากนั้นได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปีการศึกษา 2549 เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงได้เข้าศึกษาต่อในระดับ ปริญญาโท สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2552 โดยในระหว่างการศึกษา ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาจากวิทยาลัยประชากรศาสตร์ และทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์จาก มูลนิธิศาสตราจารย์ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย